

Anarşist Ekonomi Tartışmaları(27)

Kapitalizm: Sabotaj Yoluyla Büyüme

s 22

Sanal Da Olsa Para Paradır

s 31

"Suçsuz Olduğu İspatlanana Kadar Herkes Suçludur"

ŞÜPHELİYİZ

s 6

Nuriye Hep Gülsün Nuriye Yaşasın

s 4

meydan

2 TL

www.meydangazetesi.org

"İnsan ancak kendi kadar özgür insanların arasında özgürdür"

AYLIK
ANARŞİST
GAZETE
SAYI: 42
ARALIK
2 0 1 7

HER ŞEY HERKESİN OLSAYDI
HIRSIZLIK
OLUR MUYDU?

s 16

TÜYAP Kitap Fuarı'nda Meydan Gazetesi Dağıtımçılarına Önce Gözaltı, İşkence Ardından Soruşturma

Gazetemizin 41. sayısının dağıtımları kapsamında, Tüyap Fuar ve Kongre Merkezi'nde gerçekleşen kitap fuarına giderek gazetemizin dağıtımını gerçekleştiren dağıtımçılarımız güvenlik ve polis engellemesiyle karşılaştı. Künyeli bir gazeteye "yasallığının olup olmadığının bilinmemesi" şeklindeki uydurma gerekçelerle, sansür uygulandı. Gazetemizin dağıtımcısı beş anarşist yoldaşımız darp edilerek gözaltına alındı.

Kendilerini darp ederek gözaltına alan polisler, "faşist" dedikleri gerekçesiyle Terörle Mücadele Savcılığı'na sevk edilen Meydan gazetesi dağıtımçıları "Görevli memura mukavemet ve Türk milletini, cumhuriyetini, devletin kurum ve organlarını aşağılama" gibi iddialarla "suç"landı. Yoldaşlarımızın hepsine bu suçlardan soruşturma başlatıldı. Gözaltına alınan dağıtımçılarımızdan olan Deniz Benol hakkında ise özel olarak "görevi yaptırmamak için direnme ve kasten yaralama" suçlamalarıyla ayrı bir soruşturma daha başlatıldı.

Gözaltı sonrası gazetemiz Tüyap Kitap Fuarı'nın geri adım atması sonucu 4. Salon 4124 Nolu standtan okuyucularına ulaştı. Gazetemiz gözaltılara, soruşturmalara, polisin ve güvenliklerin baskısına inat Fuar alanında özgürce dağıtıldı.

Bizler inandığımız özgür yaşamın, ancak mücadele ederek yaratılabileceğine inanan anarşist bir gazete olarak savunduklarımızı yazmaktan ve yazdıklarımızı toplumsallaştırmaktan asla vazgeçmeyeceğiz. Baskılara, soruşturmalara, gözaltılara ve tutuklamalara karşı direnmeyi, eylemeyi ve yazmayı sürdüreceğiz.

Yaşasın Devrim, Yaşasın Anarşizm

www.meydangazetesi.org iletisim@meydangazetesi.org

İstanbul: İstiklal Caddesi Mis Sokak No: 4/5 Taksim/(Saray Ozalit Üstü) Tel: 0212 244 22 41

GAZETE MEYDAN Yerel Süreli Yayın Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Faaliyet Yayınevi adına Hüseyin Civan Adres: İstiklal Caddesi Mis Sokak No: 4/5 Taksim/İSTANBUL iletisim@meydangazetesi.org www.meydangazetesi.org Baskı: Özdemir Matbaacılık Gümüşsuyu C. Odin San. Sit. No:28/245 Zeytinburnu/İST Tel:(212) 577 54 92

GİDER'den Öğrenci İşçi Anketi

Genç İşçi Derneği (GİDER), geçtiğimiz yıl AVM'lerde çalışan genç işçilere yönelik bir anket çalışması yapmıştı. Yapılan anket çalışmasının sonuçları muhalif basın da olduğu kadar ana akım basında da gündem edilmişti. Genç İşçi Derneği (GİDER), bu yıl yeni bir anket çalışması daha yapıyor; bu kez üniversiteli genç işçilere yönelik. Bizler de Meydan Gazetesi olarak yapılan anket çalışmalarını hakkında GİDER ile sohbet ettik.

Meydan Gazetesi: Anket çalışmanız için neden bu kez üniversiteleri seçtiniz, neyi amaçladınız?

GİDER: Üniversitede okuyan, bir işte çalışan ya da çalışmayan -nüfusun %16,3'ünü oluşturan gençler; patronların ucuz iş gücü, geçici işçi, vasıfsız eleman olarak gördüğü, genç oldukları için en ağır işleri yükledikleri, hatta "ayak işlerini" yaptırdıkları kesimdir. Bir saatte yapılan bir işi yarım saatte bitirebilecek dinamiklikte oldukları için hep daha fazlası istenir genç işçilerden. Ne yaparsa, ne kadar çalışsa da patronlar beğenmez işini. Çünkü senin gibi işçi olmak (iş bulmak) isteyen, "sırada bekleyen çok". Bu yüzden hep en iyisini yapmak "zorundasın". Sıkıntın sadece bu da değil. Hem okula gidiyorsun, hem harçlığını çıkarmaya çalışıyorsun; bunu elbette kimse gözetmiyor. İşe birazcık geç kalsan kesiyorlar yevmiyenden. Bunu yaparken de kovulmadığın için minnet etmeni bekliyorlar.

Anket çalışmamız sürüyor ama şimdiden çok fazla veri elde ettik. Topladığımız veriler bizi çok şaşırtmadı, aynı şeyleri yaşadığımız için anketi cevaplayan arkadaşların çoğu bizim düşüncelerimizi yansıtıyor: "Kendimize vakit ayıramıyoruz ve çok yoğun çalıştırılıyor." Bunlar en büyük sorunlarımız. Zamanımızı sattığımız patronlar, şefler bizleri "daha verimli" kullanabilmek için vardiyaları en yoğun saatlere programlıyorlar. Aslında herkes bunun farkında. Bu yapılan o kadar meşru görülüyor ki; kimse ses çıkaramıyor, çözüm üretmiyor.

Biz de bu anket ile önce bir durum tespiti yapmak istedik. Neden üniversite? Kendimizden yola çıkarak bu anketi yapmaya karar verdik. Aynı sorunları yaşadığımız ve aşmaya çalıştığımız için, çözümleri de birlikte yaratmayı amaçladık.

Daha önceki anket çalışmanızı AVM'lerde gerçekleştirmiştiniz. Bu tercihinizin sebebi neydi peki?

AVM'leri seçmek çok zor olmadı aslında, zaten hepimizin aklında varmış; kolektif şekilde alınan bir karardı. Tüketim çılgınlığıyla kendini kaybetmiş tüketicileri ve çalışmaktan kendini kaybetmiş işçileri varken, en uygun yerlerden biriydi AVM'ler.

AVM'de mağazası olan her şirket, kurumsal kimliğiyle hareket ediyor. Ve kendi ürettikleri sistemde yollarını buluyor, işçiyi nereden nasıl sömüreceklerini profesyonelce biliyorlar. Her şey prosedürüne uygun işliyor yani.

AVM'lerde çalışan biz genç işçiler de "maşım günü gününe yatıyor, sigortam kesintisiz ödeniyor, vardiyalarımı ayarlayabiliyorum" diyerek yapılan adaletsizlikleri görmezden gelebiliyoruz. İşe başlarken iş tanımında olmayan işler bize yaptırılmaya çalışılıyor ve bu durum olağanmış gibi gösteriliyor ama değil.

İşçi sayısının fazla olması da AVM'leri seçmemizin sebeplerinden biriydi. Bir anda birçok kişinin sorununu dinleyip dertlerinin ortağı olmak ve çözüm arayışına girmek nihai amacımızdı.

Anket sonuçlarınız ana akım ve muhalif medyada oldukça fazla ilgi gördü. Sanki böyle bir şeye ihtiyaç varmış. Siz de böyle düşününüz?

Evet, böyle bir ankete ihtiyaç vardı. Yeni anketimize de aynı şekilde ihtiyaç var. Her yıl genç nüfusun yükselmesi için hamleler yapılıyor, daha fazla ucuz iş gücü ve sömürü istiyorlar. Yeni iş alanları açıldığı söyleniyor, TÜİK'in açıklamalarında istihdamın %44 arttırıldığı açıklanıyor, ama genç nüfusta (15-24 yaş) işsizlik oranı %20'ye yükseliyor ve her geçen gün yükselmeye devam ediyor. İstihdam, iş gücü, işsizlik gibi bilgilere ulaşabileceğimiz neredeyse tek adres TÜİK, medya da TÜİK'in bilgilerini kullanıyor. Neden TÜİK'in tutarsız bilgilerine mahkum kalalım, doğru bilgiye ulaşmayalım, bu bilgileri yaymalı ki? İşte böyle başladık anket çalışmalarına.

Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Bütün arkadaşlarımızı adaletsizliklere karşı birlikte hareket etmeye çağırıyoruz. Hepimiz mobbinge, düşük ücrete, yoğun işe maruz bırakıyoruz. Derdimiz ekmeğimizi kazanırken adaleti bir kenara koyanlara karşı adaleti savunmak, birlikte mücadele etmek ve yaşadığımız bütün sıkıntılarımıza birlikte çözümler yaratmak.

Direnen Çankaya Belediyesi İşçileri Kazandı

Çankaya Belediyesi taşeronu Norm Altaş şirketi tarafından işten atılan 12 temizlik işçisi işe geri alınacak.

DİSK Nakliyat İş sendikasına üye olan ve işlerinden atıldıktan sonra direnişe geçen işçiler, 18 Aralık'ta greve gitmeye hazırla-

nyordu. İşçilerin almış oldukları grev kararı mahkeme tarafından yasaklansa da işçiler pazar günü CHP Genel Merkezi'ne bir yürüyüş planlanmıştı. Duyurunun ardından Çankaya Belediye Başkanı Alper Taşdelen, işten atılan 12 temizlik işçisinin işe geri alınacağını twitterdan duyurdu.

Sendikalı Oldukları İçin İşten Atılan Sumitomo İşçileri Direniyor

Çankırı'daki lastik fabrikası Sumitomo'da işçilerin DİSK/Lastik-İş'e üye olmasıyla, sendikanın yetki başvurusu yapması üzerine işten atılmaya başlamış, bunun üzerine 1000 civarında işçinin çalıştığı Sumitomo'da işçiler, sendika hakkı için direnişe geçmişti. Sumitomo işçileri işten atılan arkadaşlarının geri alınması ve sendika hakkının tanınması için 12 Aralık günü yemekhanede eylem yaptı. CEO'nun tehditine işçiler boyun eğmedi. 15 Aralık günü sabah vardiyasına gelen

işçiler jandarma barikatıyla karşılaştı. Jandarma sadece servisle gelen işçilerin fabrikaya girebileceğini söyledi.

Lastik-İş sendikası ile jandarma arasında bir görüşme gerçekleşti. Jandarma, pazar günü Başbakan Binali Yıldırım'ın açılış töreni için kente geleceğini söyleyerek eylemin sonlandırılmasını istedi. Ancak işçiler talepleri kabul edilene kadar fabrika önünden ayrılmayacaklarını, direnişe devam edeceğini belirtti.

Metal İşçilerinden MESS Dayatmalarına Karşı Fabrikalarda Eylem

Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası (MESS) ve Birleşik Metal-İş arasında yürütülen toplu sözleşme görüşmelerinde uyuşmazlığın çıkmasının ardından metal işçileri fabrikalarda eylemler yapmaya devam ediyor. Birleşik Metal-İş'in yetkili sendika olduğu fabrika-

larda Cuma günleri eylemler yapılıyor. Çayırova Boru, Demisaş, Gebze Kroman Çelik, Prysmian, Çimsataş, Renta, SCM, Yücel Boru ve Başöz Enerji işçileri, sabah iş başı yapmadan önce "MESS dayatmalarına hayır!" pankartının taşındığı yürüyüşler düzenliyor.

Devletten Taşeron İşçiye Kadro Yalanı

Firat Binici

firatb@meydangazetesi.org

Partilerin her seçim öncesi vaatlerinden biri olan "taşerona kadro" vaadi, önceki genel seçimde AKP tarafından da dilendirilmişti. Bu vaadin üzerinden bir hayli zaman geçse de Tayyip Erdoğan'ın geçtiğimiz hafta "taşeron işçilere müjde" olarak duyurduğu düzenleme hakkındaki ilk bilgiler, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Jülide Sarıeroğlu tarafından açıklandı.

Tabi ki devlet yine şaşırtmadı. Yüz binlerce taşeron işçiyi ilgilendiren düzenlemenin beklentileri karşılayıp karşılamadığını ise, bakanın düzenlemeyle ilgili açıkladığı bilgileri biraz incelersek anlayabiliriz.

Sadece merkezi yönetimlerde çalışan yaklaşık 450 bin taşeron işçinin, son aldıkları ücret ve mali haklarla kadroya geçişini öngören düzenleme, nasıl bir müjde olabilir ki?

Kadroya geçmek isteyen taşeron işçilere hem güvenlik soruşturması hem de sınav şartının konması, maruz bırakılacakları bir başka zorluk olmakta.

Bu düzenlemede mevsimlik işçilere yönelik de maddeler yer alıyor. Bir yılda çalışma süresi 5 ay 29 günü geçmeyen mevsimlik işçilerin azami çalışma sürelerinin 9 ay 29 güne çıkarılması hedeflenmiştir. Ancak bu maddeyle mevsimlik işçilere bir garanti verilmemiştir ve mevsimlik işçiler daha kısa sürelerle de çalıştırılabilecektir.

Ayrıca belediyelerde çalışan taşeron işçiler, belediyeler tarafından kurulan şirketlere, yani belediye iktisadi teşekküllerine (BİT); il özel idarelerinde çalışan taşeron işçiler ise il özel idarelerinin iktisadi teşekküllerine geçirilecektir. Yani kadro sorunu yerel yönetimlerde de var. Özellikle HDP'li ve BDP'li belediyelerde çalışanların çoğu bu durumda. AKP'li belediyelere belli dönemlerde kadro açılrsa da, parti-daşlık yüzünden bu imkan diğer parti belediyelerine verilmiyor.

Yine bu düzenlemeyle Devlet Memurları Kanunu'nun 4. Maddesinin c fıkrasında tanımlanan "geçici personel"ler, 4-b'de tanımlanan "sözleşmeli personel" statüsüne alınacaktır. Ancak bu statüler, 657'ye tabi memurların hak ve ücretlerinden farklı ve düşük statüde oldukları için, bir kadro anlamına gelmemektedir. Yani kadro sorunu, yalnızca taşeron işçilerle sınırlı değil. Zaman zaman bu çalışanlara kadro açılacağı haberleri çıksa da bu henüz gerçekleşmiş değil.

Bir diğer kadrosuz kesim ise ek ders karşılığı çalışan sözleşmeli öğretmenler. Öğretmenlerin sorunu bununla da sınırlı kalmıyor. Öğretmen olmak üzere KPSS'ye giren ve sınavı geçen öğretmen adayları, yıllardır atanabilmek için bekliyorlar. Durumlarını bir çok kez yaptıkları eylemlerle dile getirmeye çalışan öğretmenlere devlet kadro ile değil çevik kuvvetle, gözaltılarla yanıt veriyor.

Tekrar altını çizmekte fayda var ki, devletin "taşerona kadro" söyliemi sadece kamu personeli olarak çalışan işçilerle ilgili. Devlet kendi bünyesinde (merkezi yönetim ve yerel yönetim) çalıştırdığı işçilerin tanımını ve çalıştıkları yerleri değiştiriyor. Ekonomik sömürü ve adaletsizlikleri en derinden hisseden kesimlerden olan taşeron işçilerin sorununu, elbette tümüyle ortadan kaldırmıyor. Özel sektörde çalışan milyonlarca taşeronu ilgilendirmiyor bu düzenleme.

Sözün özü, devlet "taşerona kadro" vermiyor. Seçimlere yönelik bir ön çalışma olarak ortaya atılan "taşeron işçilere kadro verdik" vaadi, bir yalan olmaktan öteye gidemiyor.

Nuriye Hep Gülsün Nuriye Yaşasın

Açlık eyleminin 282. gününde İstanbul'dan Ankara'ya üç kadın çıktık yola. Gidiyorduk, günlerce sokaklara "yaşasın" diye yazdığımız, "yaşasın" diye eylemlerde haykırdığımız, her geçen gün bize OHAL koşullarına rağmen direnişi unutturmayan Nuriye'nin yanına.

Sabahın erken saatlerinde vardığımız Ankara'nın ayazı kemiklerimize kadar işlemişken, açlığın erittiği ama kararlı, sesi kısık ama inançlı, yüzü solgun ama tebessüm dolu bir kadının karşıladı bizi. Biz heyecandan oldukça tedirgin, o güleç; sıcaık sohbetiyle ısıttı içimizi. Sa-

atler çabucak geçti, dakikalar hızlıca akıp gitti; dördümüz de hiç ama hiç bitmesin istedik bu karşılaşma. Bir sohbetten fazlası var diye yazmak istedik bu satırları. Bu sohbette, en çok da bir kadının her şeye rağmen yaşama isteği var.

Meydan Gazetesi: Hapishanede, hastanede tutsakken birçok zorluk yaşadın. Kadın olduğun için yaşadığın zorluklar oldu mu?

Nuriye Gülmen: Hayır olmadı. Kadın olmanın getirdiği birçok zorlukla baş etmek zorundayız mücadele içinde. Devrimcilik gerçekten insana çok büyük bir güç veriyor. Düşünüyorum, kadın olduğum için farklı hissettiğim oldu mu diye, olmadı. Ama şunu söyleyebilirim, tutsakken onursuz şeyler dayatıldı bana.

Tuvaletimi hücrenin içinde yapmak mesela, bir erkek için daha az onur kırıcı gibi geliyor bana. Çünkü erkeğin tuvaletini herhangi bir yerde yapması daha meşru görülür. Kadının toplumun gözünde mahremiyeti vardır. Bu uygulamanın, bir kadının üzerinde daha onur kırıcı olduğunu söyleyebilirim. Uykuda benim için mahremiyettir. Hapishanede ve hastanede uyurken erkek gardiyanların sürekli gözetliyor olduğunu bilmek oldukça rahatsız ediciydi. Gerçi kadının olmama özel değildi tam olarak, modern hapishanenin doğuşundan

bu yana bütün tutsaklar için var bu gözetleme meselesi.

Sen hapishanede, hastanede tutsakken burada ve yurt dışında birçok eylem gerçekleştirildi. Seni bu günlerde heyecanlandıran, sana güç veren bir an, bir olay yaşadın mı?

Hiç tanımadığım insanlardan gelen mektuplar, o mektuplarda yazanlar, beni hayatlarının içine aldıklarını görmek mutluluk vericiydi. Tanıdığım özgür tutsaklardan gelen mektuplar,

direnişin gücünü bana tekrar hatırlattı. Dışarıda Kadıköy Süreyya Operası önünden yürüdüğünüz çok kalabalık eylemler oldu. İnanamadım. O insanların bizim için sokağa çıkmış olmasına inanamadım. Bin kişi vardı herhalde, çok kalabalıktı. Sokak görünmüyor, insanlar akıyordu. Avukatlarım eylem fotoğraflarını getiriyordu, çok şaşıırıyordum. Gülsüm Anne'nin gözetimine alınışı ve "Berkin'in alamadığı ekmeği Nuriye ve Semih alacak, ben inanıyorum" deyişi... Bunlar bana güç verdi. Dışarıda yapılan her eylemden güç alıyorsun.

Hapishanede bir hekimin gelip "yanınızdayız" dediği oldu. Jandarmaların boşluğuna gelmiş, içeri girmiş. Sonra bir teknisyen geldi, "Siz Nuriye Gülmen misiniz?" diye sordu. Gardiyan benden önce "yok, hayır" dedi. Ben de "evet benim" diyince teknisyen "sizi takip ediyoruz" dedi gülümseyerek. Bunlar da güç veren şeylerdendi.

2000-2007 ölüm orucu süreçlerinde öyle koyu bir sansür vardı ki, benim kaldığım Numune Hastanesi'nin hücrelerinde özgür tutsaklar hücre hücre eridiler ve kimsenin haberi olmadı. Çok koyu bir sansür vardı ve insanlar o sansürü delebilmek için hayatlarını verdiler. Mutlaka güç aldıkları bir şey vardı. Direnişin kendisinden güç alıyorlardı, haklılıktan güç alıyorlardı. Bunlardan güç almayı biliyorsan, direnişin kendisine tutunmayı biliyorsan, diğer şeyler de seni besliyor. O süreci düşündüğümde, ben şımartılmış bir çocuk gibi hissediyorum şimdi kendimi. Düşünün hücre hücre eriyorsunuz, çok büyük acılar çekiyorsunuz ama devam ediyorsunuz. En başta direnişin kendisinden, sonrasında herkesin yaptığı en ufak şeyden bile güç aldım ben.

"Örgüt talimatıyla bir gün aç kalmam" demiştin. Bir şeyleri değiştirmek, yeniden yaratabilmek için mücadele etmenin gerekliliği kaçınılmaz. Direnişe tek başına başladın, ama örgütlendi ve büyüdü mücadelen. Örgütlü olmak nasıl bir şey?

Bizim direnişimizde kişiler olarak biz çok ön plana çıktık. Ben Nuriye Gülmen, açlık grevi yapıyorum. Ancak her hafta Kadıköy'de Süreyya Operası önünde eylemler yapılıyor ve başka birçok eylem. Yurt dışında eylemler yapılıyor. Dışarıda onlarca insan sesimizi duyurmaya çalışıyor. Bunları tek başıma nasıl organize ediyorum? Tabi ki bunlar bir örgütlülük işi.

Örgütlülük deyince insanların aklına illa bir "örgüt" geliyor, ki çok da korkunç bir şey değil örgütün kendisi. Örgütlü olmak demek, daha güçlü hareket etmek demek. Çok basit, karşıımızdakiler çok güçlü araçlara sahipler ve saldırıyorlar. Bunu karşılayabilmek için örgütlü olmamız lazım, başka bir yol yok. Bir insan tek başına hiçbir şeydir, biyolojik ve varoluşsal yapısı itibarıyla de bu böyle. İnsan tek başına ne doğada var olabilir ne de toplumda. Bir şekilde insanlar örgütlü olmak zorundadır; bunu unutmamak lazım. Ben öyleyim, Semih de öyle. Biz örgütlü olduğumuz sürece güçlüyüz ve özgür hissediyoruz.

Nuriye ve Semih için süreç nasıl devam edecek?

Bence buna odaklanmak gerekiyor. Semih'in tahliyesinin ardın-

dan benim de bütün o işkenceden, o ortamdaki çıkmış olmam, insanlarda bir zafer havası yarattı. Çünkü mahkeme, özellikle benim için, hiç bırakılmayacakmışım gibi bir hava estirmişti. Ama sonuçta beni o işkence yuvasından söküldünüz. Evet, bu büyük bir kazanım. Semih'in ve Acun'un beraat etmesi, bunlar önemli kazanımlar. Ama bu, direnişin tamamının kazanımı değil. Biliyorum, bugün açlık grevini bıraksam, kimse niye bıraktın demez. Ama bir irade savaşı var şuan, ben de bu irade savaşında bir taraf olarak bu savaşı devam ettirecek gücü kendimde buluyorum. Direnişi sürdürmek istiyorum. Çünkü vücudumdaki bu yıkıma ve diğer her şeye rağmen direnmek, bana yaşadığımız koşullarda huzurlu olabileceğim bir ruh hali veriyor.

Çok kötü şeyler oluyor bu ülkede. Zalim bir iktidar var karşımızda, faşizm var. Ve onun uygulayıcıları, kendilerini var edebilmek için halka karşı çok ciddi bir saldırı halindedeler. Hal böyleyken direnmek dünyanın en onurlu işi, herkes direnmeli.

Asgari ücretin arttırılmasını mı istiyorsunuz? Direnmelisiniz. İnsanlar sürekli şikayet ediyor. Şikayet etmekle bir yere varılmıyor ki, bir şeyler yapmalısınız. Küçük bebekler açlıktan ya da yetersiz beslenmeden yaşamını yitiriyor. Silikozis işçilerinin hikayelerini bilirsiniz. Ben gazetede gördüğümde neler hissettiğimi anlatamam. O kadar büyük bir öfke duyuyorum ki, işte o zaman "iyi ki direnişteyim" diyorum. Etrafımızda bunlar olurken direnişte olmak, beni gerçekten rahatlatıyor. Hep öyle olur ya, siz bir şey yaparsanız, mücadele içinde olursanız "en azından bir şey yapıyorum" dersiniz.

Bizim direnişimizin iktidarı sarstığını düşünüyorum. Direnişimiz güçlü bir barikat ve ben bu barikatı bırakmak istemiyorum. Sadece işimi kazanmak için değil. Bu barikat güçlendirilmeli. OHAL sürecinde bile bin kişinin yürüdüğü bir eylem çok çarpıcı. Bunu yaratan bir barikat var. Biz o barikatın arkasından çekildiğimiz an, bütün her şey çökecek. Hakkımızı verirler bırakırız, ama o zaman da mücadeleye devam edeceğiz.

Bunu insanlara anlatmayı çok önemsiyorum. Direniş devam ediyor, 300. günlere geliyoruz. Ben 34 kiloyum ve erimeye devam edeceğim. İlelebet "Nuriye Semih yaşasın!" diyemeyeceğiz, bunu söylememizin bir anlamı kalmayacak bir süre sonra. Zaferi gerçekten kazanmak için bir şeyler yapmak zorundayız, buna odaklanmalıyız. Her hafta yaptığımız şeyleri yapmayalım, 282. gündeyiz. "Sınıra gitmeden, o bilinçle bu işi başarabiliriz" duygusuyla çalışmalıyız. Zafer yakın, zafer avuçlarımızın içinde. Bunu hissetmeliyiz.

Meslek Hastalıkları (9)

Pnömokonyoz

Madenlerde zor koşullarda çalışan birçok işçi sağlık problemleri nedeniyle yaşamını yitiriyor. Meslek hastalıkları yazı dizisi kapsamında bu sayıda çok fazla maden işçisinin maruz kaldığı Pnömokonyoz hastalığını tanımaya, anlamaya çalışacağız.

Nergis Şen

nergissen@meydangazetesi.org

Pnömokonyoz Nedir? Belirtileri Nelerdir?

Pnömokonyoz, tozlu ortamlarda bulunan işçilerin solunumu sırasında akciğerlere mineralli tozların girmesi ve burada birikmesiyle oluşan akciğerlerdeki doku hasarına verilen isimdir. Çoğunlukla maden işçilerinde görülmesinin dışında; pamuk işçilerinde, tekstil işçilerinde, kağıt üretimi yapan işçilerde, diş teknisyenlerinde, seramik ve döküm işçilerinde de görülmektedir. Tozlu ortamlarda çalışan herkes pnömokonyoz hastalığını yaşamak durumunda değildir. Toza uzun süre maruz kalma, maruz kalınan tozun yoğunluğu ve tozun boyutunun 5 mikrondan (milimetrenin binde biri) küçük olması hastalığı oluşturacak faktörlerdir. Bu büyüklükteki tozlar solunum yoluyla alveollere ulaşır birikim yaparak pnömokonyozu neden olurlar. Daha büyük tozlar havada asılı kalmayıp çöktükleri için insan vücuduna giremezler.

Pnömokonyoz hastalığına sebep olan mesleklerin herhangi birinde çalışan bir işçinin toz kontrol önlemlerini alması durumuna göre hastalığın görülme sıklığı %1 ile %50'e kadar değişkenlik gösterebilir.

Pnömokonyoz, hafif bir grip gibi görülmesinin yanında çok ağır solunum yetmezliği şeklinde de kendisini gösterebilir. Pnömokonyozu sebep olacak tozlu ortamlarda çalışan işçilerde hastalık erken dönemlerinde hiçbir belirtisi olmadan da gerçekleş-

sebilir ancak en yaygın belirtisi öksürük ve nefes darlığı şeklindedir. Göğüs sıkışması ve balgam birikmesi gibi belirtiler de hastalığın diğer belirtileri arasında bulunmaktadır.

Hastalığın Tedavisi

Pnömokonyozu yaşayan hastalar için spesifik bir tedavi yöntemi bulunmamaktadır. Bu meslek hastalığına maruz kalan işçiler için genelde yapılan tedaviler daha çok hastalığın devamını önleyici yönde olmaktadır. Kişinin akciğerine daha fazla zarar gelmesini engellemek veya maske gibi malzemeler kullanarak toza maruz kalma durumunu azaltma gibi yöntemler uygulanmaktadır. Toz maskeleri koruma sınıfına göre FFP1, FFP2, FFP3 olarak isimlendirilmişlerdir. Tozun yoğunluğuna göre bu koruma sınıflarından bir toz maskesi kullanılabilir. Bazı durumlarda bu maskeler de yeterli görülmezse, yarım yüz maskesi ve toz filtresi de önerilmektedir. Ancak bu öneri çok yoğun tozlu ortamlar içindir.

Eğer meslek hastalığına maruz kalan işçinin durumu kötüleşmişse solunum cihazına bağlanır veya akciğer nakli gerçekleştirilir. Çalışan işçilerin 6 aylık veya yıllık olarak düzenli kontrollerinin uygun şekilde yapılması gerekmektedir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nca da hastalık, "mesleki solunum hastalığı" olarak kabul edilmiştir ve maluliyet, tazminat incelemesine de tabi tutulur.

ŞÜPHELİYİZ

"Suçsuz Olduğu İspatlanana Kadar Herkes Suçludur"

Özgür Erdoğan

ozgure@meydangazetesi.org

Tiyatro eğitimlerinde kullanılan bir yöntem vardır. Buna "güven oyunu" denir. Ekipten iki kişi karşılıklı dururlar, ortalarına bir kişi geçer ve gözlerini kapatarak kendisini arkaya ve öne doğru bırakarak diğerlerinin onu tutmasını bekler. Ötekiler onu tutmazlarsa yere düşecektir. Ortadaki, diğerlerine güvenmek zorundadır. Aslına bakılırsa bu bir güven testidir. Gözlerini kapatarak içindeki bütün şüpheyi silip kendini arkadaşlarının kollarına bırakabilen kişi sahnede rahattır, rolünü artık özgürce ve güven içinde kotarabilecektir. Aksi durumda ise hem oyuncular hem de seyirciler keyifsiz, tutuk, ahenkten uzak bir performansla zamanlarını ziyan etmiş olacaklardır.

Her ne kadar düşünce tarihi açısından önemli bir enstrüman ve kişinin gerçeğe ulaşması konusunda ısrarcı bir yardımcı olsa da "şüphe" insan ilişkileri açısından oldukça yıpratıcı bir duygudur. Çevresindekilerle bir güven ilişkisi oluşturamamış, her şeyden işkillenen, bir yerden geleceği kesin olan ama ne zaman belireceği belli olmayan bir tehlikeler yumağının arasında kalmış kişiler ya da kimsenin kimseye güvenmediği, her şeyin potansiyel tehlikelere göre düzenlendiği toplumlar; tıpkı yukarıda bahsettiğimiz oyunda olduğu gibi keyifsiz, tutuk ve ahenkten uzak bir yaşamın mimarı olacaklardır.

Şüphelenmek isteyen için her şey bir şüphe kaynağı olabilir. Dünyadaki her şeyin sahip olanlar ve sahip olunanlar olarak ayrıldığı bir uzamda ise en çok "sahip olunan şeyi kaybetmek" şüphesi hakimdir. Kimi sevgisini kaybetme, kimi servetini kaybetme kimisi de gücünü kaybetme şüphesi içinde hem kendini hem de çevresinde olup biten her şeyi kurutur. Tarih ve söylenceler böyle hikayelerle doludur.

Bu hikayelerden en bilineni Caligula'nın hikyesidir. Asıl adı Gaius Julius Caesar Augustus Germanicus olan Caligula, M.S 37-41 yılları arasında Roma'ya hükmetmiş ve insanlara yaptığı ve yaptırdığı işkencelerle, katliamlarla adı "deli kral"a çıkmıştır. Marifetleri arasında, kendisine hakaret ettiğini sandığı bir aileyi babalarından başlayarak, en küçük çocuğuna kadar herkesin gözü önünde, işkenceyle öldürtmesi, kel olduğu için kendisine yukarıdan bakılmasını yasaklaması ve Roma İmparatorluğu'nda yaşayan tüm erkeklerin zorla saçının kesilmesi gibi absürt ve korkunç örnekler sayılabilir. Caligula'nın en büyük tedirginliği ise üzerinde oturduğu tahtı ve gücünü kaybetmekti. Bu şüpheyi kıvranan kral bir suikaste uğrayacağı endişesiyle birçok kişiyi öldürmüştür. Ama bu 4 senenin sonunda "kendini

gerçekleştiren kehanet" vuku bulmuş, en yakınındaki adamlar tarafından öldürülerek cesedi köpeklere verilmiştir.

İsveç Kralı 14. Eric de Caligula ile aynı kaderi paylaşmıştır. Onun insanlardan şüphesi öylesine derindir ki, kendisine uzaktan gülümseyen veya çevresinde fısıldaşan herkesi kendisine komplo kuruyor endişesi ile öldürmüştür. O çok sevdiği tahtını kaybetmesine neden olan şey ise arsenik zehirlenmesidir.

Dikkat ederseniz yukarıdaki hikayelerin ortak noktasını kaçırmazsınız. Tarihte şüphe ile anılan birçok şey, belki de her şey "gücünü yitirmeme" ya da en kötü ihtimalle sahip olunan bir şeyi kaybetmeme endişesini taşır. Sahip olunan şeyin kudreti büyüdükçe şüphe oranı artar, karısını kaybetmek istemeyen bir erkek bir kişiyi, iktidarını kaybetmek istemeyen bir devlet adamı binlerce kişiyi öldürebilir. Dükkandaki küçük kasasını korumak için kapının önüne demir parmaklık yaptıran esnaf için sadece "hırsızlar" şüpheliyken, bankalara balya balya para aktaran bir iş adamı için herkes "hırsız", en iyi ihtimalle şüphelidir.

İşte tam da bu yüzden, şüphe denenilen şeyin tohumları en fazla şeye

sahip olanlar tarafından atılır. Parasıyla, askeri gücüyle ve güçlü propaganda yöntemleri ile toplumlara yön verme kabiliyeti sahip mukteditler, kendi hastalıklarını topluma bulaştırırlar. Yazının başında da söylediğim gibi, herkesin birbirinden şüphelendiği bir toplum ahenkten yoksundur. Bu toplumlarda ortaklıklar azalmış, değerler yok olmaya yüz tutmuş, binlerce yıldan beri yaşamını beraber ören insanlık birbirine düşman kesilmiştir. Bu ağır şüphe sarmalı toplumlarda güvenlik kaygısını arttırmış, devlet tarafından eklenen her bir yeni güvenlik önlemi çevreyi daha da güvensiz hale getirmiştir. Tıpkı Caligula'nın ve diğerlerinin hikyelerinde olduğu gibi "kendini gerçekleştiren" kehanet vuku bulmuş, günümüz toplumları devlet ve kapitalizmin attığı şüphe tohumlarıyla bir güvenlik krizinin içine sokulmuştur.

Yaşadığımız coğrafyada ve dünyanın devlet sınırları içerisinde kalan her noktasında "güvenlik" en önemli ihtiyaç haline getirilmiştir. Adım başı MOBESE'ler, çipli kimlik kartları, yüz tanıma sistemlerine sahip güvenlik gözlükleri, parmak izi bankaları, muhbirler, toplum destekli polisler, sanal ayak izlerinin takip edilmesi gibi uygulamalar günden güne artmakta; şehirler ve tüm yaşam alanları bunaltıcı bir denetime tabi tutul-

maktadır. Fakat bu bunaltı tek tarafı değildir. Artan güvenlik kaygısı muktadirlerin sahip oldukları şüphelerin artması ile doğru orantılıdır.

Yaşadığımız coğrafyada da iktidar sallantılı bir süreçten geçmektedir. Darbe girişimleri, davalar, küresel güçlerle yapılan anlaşmaların çökmesi gibi tedirgin edici birçok vakayla karşılaşan iktidarın "şüphesi" günden güne artmakta, sahip olduklarını koruyabilmek için denetim mekanizmalarını güçlendirmekte ve şüphelerini topluma aktararak güvenlik paranoyasını büyütmektedir.

* * *

Her Sokağa Bir Kamera

Geçtiğimiz Kasım ayında halkla emniyet birimlerinin ilişkilerinin sıklaştırması için yapılan bir toplantıda konuşan Esenler Belediye Başkanı Mehmet Tefvik Göksu, iktidar tarafından bir denetim aracı olarak kullanılan MOBESElerin yaygınlaştırılacağını ve bunun da Esenler'in güvenliğini arttıracığını söylemişti.

Bu ve benzer uygulamalar, özellikle birkaç yıldır farklı yereller tarafından uygulanıyor olsa da işin ilginç yanı "suç" oranlarında bir azalma olmadığı gibi ciddi bir artış gözlenmektedir. Demek ki, sokakları kameralarla donatmak huzur ve güvenliği sağlamamaktadır. Hal böyle olunca insanın aklına şu soru gelmektedir: Bir sonraki adım ne olacak? Meydanlar ve kalabalık noktaları gözetlemek için kurulan MOBESE'ler işe yaradığı için her sokak başına yerleştirilen kameralar da işe yaramazsa, evlerimize de mi kamera koyacaklar? Belki sonra yatak odaları, kim bilir?

7 Milyon Kişi Şüpheli

Yine geçtiğimiz Kasım ayında Yarıgıtay Başkanı İsmail Rüştü Cirit iş yükünden yakılarak şöyle demiş: "2016 yılı adli sicil istatistiklerine göre 80 milyonluk ülkemizde yaklaşık 6 milyon 900 bine yakın şüpheli vardır. Demek ki Türkiye'de nüfusa oranladığımız yüzde 8 civarında kişi şüphelidir..."

Ama Cirit eksik söylemiş, çünkü ne demiştik; kaybetme korkusu arttıkça şüphe de artar, şüpheli de. Dolayısıyla bu sayı 7 milyon değil 80 milyon, belki daha da fazlasıdır. Çünkü devletlerin gözünde "aksi ispatlanana kadar herkes suçludur."

Önce Çipli Kimlik Kartları, Şimdi Tek Kart Uygulaması

Geliyor, gelmek üzere derken bir anda hayatlarımıza giren yeni çipli kimlik kartları bir başka denetim hamlesi olarak görülebilir. Farklı noktalara entegre edilmesi ile beraber hayatı kolaylaştıracağı söylenen kimlik kartları için damar, parmak ve avuç içi izi gibi kişisel verileri ve biyometrik verileri de bir merkezde toplayan devletin, bunlarla ne yapacağı bir tartışma konusu... Aslına bakılırsa tartışmanın konusu şu: Devlet yaşamlarımızı kolaylaştırmak bahanesiyle denetim mekanizmaları kur-

mak için kendi işini kolaylaştırıyor.

Öte yandan geçtiğimiz günlerde yeni bir uygulamadan bahsedilmeye başlandı. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı Ahmet Arslan, 2018 yılında tüm coğrafyada kullanılması planlanan Türkiye Kartı anlattı: "Kredi kartıyla yapabildiğiniz her şeyi yapabileceksiniz. Bununla sınırlı değil, İstanbul başta olmak üzere tüm belediyelerle anlaşmalar yapıyoruz. Otobüsünden metrosuna, her yerde geçecek. İl değiştirdiğinizde ayrı bir kart almanız gerekmecek. Milli parklarda, müzelerde, uçaklarda -her yerde- geçecek."

Kişiyi özel olarak verilecek bu kart, başta zorunlu olmasa da ileride zorunlu hale getirilebileceği ya da çipli kimlik kartları ile birleştirilebileceği söyleniyor. Burada anahtar sözcük ise bu kartın "kişiyi özel" olması. Acaba bununla yapılmak istenen kişinin bütün hareketlerini takip etmek olmasın? Çok mu şüpheli oldu? Sanmam, diğer hamlelerle beraber düşünüldüğünde akla yatkın geliyor.

Takbul: GBT Yapan, Suçluları Tespit Edebilen Gözlük

ODTÜ'den kimi akademisyenler ve eski askerlerce tasarlanan bu gözlük, distopya filmlerinden çıkma bir icat gibi gözüküyor. Kişinin kimliğine bakar bakmaz bilgileri algılayan gözlük, kişinin bütün bilgilerini gözlüğü takan görevlinin ekranına anında yansıtıyor. Üstelik gözlüğün marifeti bununla da bitmiyor. Yüz tanıma teknolojisine sahip olan gözlük, kalabalık bir grup içerisinde "aranan şahısları" otomatik olarak tespit edebiliyor. Sahte plaka, sahte kimlik... Bunların hiçbirini gözlüğün gözünden -afedersiniz devletin gözünden- kaçmıyor.

* * *

Adını andığımız örnekleri çoğaltabiliriz. Yine yakın zamanda, binlerce bekçinin işe alınması ve alınacak olması, cezaevlerinin kapasitelerin artırılıp sadece 2018 yılında 45 cezaevi daha açılacak olması gibi hamleler iktidarın neyi hedeflediğini açık seçik gösteriyor. İktidarlarını, zenginliklerini, toplumdaki çaldıklarını koruyabilmek için güvenliklerini arttırıyorlar; sahip olduklarının başkalarının eline geçeceği endişesiyle herkesten ve her şeyden şüpheleniyorlar.

Burada bize düşen ise iktidarların aramıza eklemeye çalıştığı şüphe tohumlarının filizlenmesini engellemek ve güvenlik paranoyasıyla ezileni ezilenden korkutmaya çalışan devletin denetim mekanizmalarına karşı çıkmaktır. Devletin güvenliği kendi güvenliğidir, toplumları kapsamaz; aksine onların güvenliklerini tehdit eder. Biz ise sadece bizim gibi olanlara güvenebiliriz. Bizim gibi ezilenler, bizim gibi her gün devlet ve kapitalizmin saldırılarına maruz kalmaktadırlar.

Bu bir güven testidir. Komşumuza, arkadaşlarımıza, ailelerimize gözlerimizi kapatıp kendimizi bırakabiliyor muyuz?

Yolsuzluk Yarışı

Emrah Tekin

emrahtekin@meydangazetesi.org

2019'dan önceye alınacağına dair yorumların arttığı seçimler öncesi, muhalefet ve onun tarafından "köşeye sıkıştırılmaya" yönelik adımlarla karşı karşıya kalan iktidar arasında, geçtiğimiz ay içinde karşılıklı hamleler yapıldı. Bu hamlelere, ABD'nin açtığı "Zarrab Davası" da eklendiğinde, AKP'nin "iç ve dış düşmanlar" söyleminin kaçınılmaz olarak yükseldiğini gördük.

AKP'nin retoriğinde 2015'ten bu yana ağırlığını arttıran "yerli ve milli" vurgusuna karşı, bu söylemi boşa çıkarmaya dönük olarak -önce Paradise, sonrasında Man Adası belgelerinde- Erdoğan, Yıldırım ve aile bireylerinin vergiden muaf off-shore hesapları ifşa ediliyordu. Paradise ve Man belgeleri açıklanmadan önce yapılan vergi zamlarına yönelik muhalefet tarafından gerçekleştirilen bu "nokta atışı" belgelerin sahteliği-gerçekliği üzerine odaklanan tartışmalar, meselenin bağlamından kopararak bu "hamlelerin" boşa düşürülmesi, iktidarın hanesine "artı" olarak yazıldı.

Zarrab Davası'nda ise yine yerlilik-millilik vurgusunu içeren "anti-ABD'ci" söylemin, 16 Nisan'da olduğu varsayılan Hayır Bloku'nun bölünmesine yönelik bir strateji taşıdığı söylenebilir. Kaldı ki, devletin Rıza Zarrab tutuklandığında "bizi ilgilendiren bir konu değil", davanın başlamasına yakın Zarrab için ABD'ye nota vermeye varan, itiraflara başlayınca ise aynı şahsın "ajan" ilan edilmesi şeklinde gelgitler içeren bu "tavır" Saadet ve Vatan Partisi gibi "Hayır Bloku'nun" farklı cenahlarınca sahiplenildi.

Ancak, iktidarın iç ve dış düşman tanımlarında belirginleştirdiği öznelerden gelecek "salvoları" salt siyasi hamlelerle geçiştirmesi, Zarrab Davası söz konusu olduğunda mümkün olmayabilir. Dava sonuçlandıktan sonra, ABD'nin İran'a yönelik ambargosunun delinmesinde kullanılan Halk Bankası üzerinden TC'ye uygulanabilecek bazı ekonomik yaptırımlar, halihazırda kırılgan olan ekonomi üzerinde önümüzdeki süreçte daha da olumsuz etkiler yaratabilir. Keza geçtiğimiz günlerde açıklanan kağıt üzerindeki "ekonomik büyüme" raporu, olası bir mali krizi gerçeklikten kopuk bu rakamsal verilerle savuşturmaya yönelik bir hamle olarak okunabilir. Bu da, ABD'de Trump'ı bile koltuğundan etme potansiyeline sahip olduğu söylenen Mike Flynn gibi bağlantıları nedeniyle, New York'ta görülen davayı, iç politika getirilerine mal ederek hukuksal zeminden -"Türkiye'nin hedeflendiği" söylemiyle- siyasi bir zemine çekmeye çalışan iktidarın, ciddi bir strateji hatası yaptığına işaret ediyor.

Zarrab Davası, ilk günlerdeki sıcaklığını yitirmeye yüz tuttuğu sırada, devletin -henüz tasfiye edilmemiş- tek muhalefet partisi konumundaki CHP'ye yönelik gerçekleştirilen, belediye başkanının görevden alındığı "Ataşehir" hamlesi ise, hem ufuktaki seçimler, hem Ataşehir gibi yükselen bir rant merkezinin kontrolünü ele geçirme, hem de gücünü belediyeler dahil tahkim etmeyi hedefleyen parti-devlet rejiminin inşası bağlamında değerlendirilmeli. Önümüzdeki günlerde başka bazı CHP belediyelerine uzanması beklenen Ataşehir benzeri soruşturmalara, söz konusu belediyelerde yolsuzluk yapıldığına dair bir kamuoyu algısı yaratmayı hedefliyor. Böylece Man Adası, Zarrab Davası gibi açıkları nedeniyle iktidarın "üzerine gelen" muhalefet partisi, yaklaşan seçimler öncesi, "yolsuzlukların odağı" olarak gösterilirken, diğer taraftan "tonunu düşürmediği" taktirde kendisini, el konulan HDP belediyeleri benzeri bir akibet beklediği imasıyla tehdit ediliyor.

Şu anda kendisini CHP ve benzeri siyasi odaklarda belirginleştiren muhalefet algısının, bunun gibi şantaj siyaseti karşısında geri adım atması da önümüzdeki süreçte kimse için şaşırtıcı olmasa gerek. Halihazırda resmi ve resmi olmayan iki denetim mekanizmasının (meclis-medya) iktidarın kontrolünde olduğu bir siyasi atmosferde, Paradise- Man Adası belgeleri- Zarrab Davası üzerinden iktidarı "yıpırtmaya" girişen söz konusu muhalefet, devletin yolsuzluklarının ayuka çıktığı ve medyanın da bu denli kontrolde olmadığı 17-25 Aralık sonrası, iktidar tarafından davet edildiği "seçim minderine" çıkmakta sakınca görmemiş, hatta yolsuzlukların ve öncesinde Gezi'de katledilenlerin "hesabının" orada sorulacağı illüzyonuna kapılmıştı. Ancak önümüzdeki süreçte Man belgeleri, Zarrab davası ve benzerlerinin, iktidarın yükseltmeye çalıştığı duvarı aşındıracağını da göz ardı etmeden, başka bir direniş hattı kurmak gerektiği, bu illüzyonun karşısında bir gerçeklik olarak duruyor.

TORBADAYIZ

“ **Toplumun büyük kesimini etkileyecek olan yeni torba yasa, yani "7061 sayılı Bazı Vergi Kanunları İle Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" geçtiğimiz günlerde Resmi Gazete'de yayımlandı. 124 maddeden oluşan bu torba yasanın -uzun tartışmalarla da olsa- yürürlüğe girmesinin ardından, devlet, bütçe açığının 28 milyar liralık bölümünü bu düzenlemeler ile kapatmayı planlıyor. Olan, torbaya kapatılan ve nefessiz bırakılan biz ezilenlere oluyor.**

Mercan Doğan

mercand@meydangazetesi.org

Torbanın Dibinde Ne Var?

Tek tek yasalaştırılmaya çalışıldığına inşaf yaratacak meseleleri torba yasalarla oldu-bitti'ye getirmeyi rutinleştiren AKP iktidarı, daha önce de "öğrenci affı" geliyor diyerek gündem ettiği torba yasayla affın yanı sıra birçok zam maddesini sorunsuz bir şekilde geçirmiş, yaşamlarımızı zorlaştıran düzenlemeler yapmıştı. Ve bu tek örnek değildi, defalarca bu yöntemi kullanmıştı.

Kurnaz bir pazarıcı edasıyla tezgahın önüne parlak elmalar dizerek iktidar, çürükleri tezgahın ardına saklayıp torbanın dibine çürükleri, üste bir kaç tane de sağlam elma koyuyor. "Çalışanların ücretlerinin 2017 yılının son dört ayında bin 404 lira-

nın altına düşmemesi için ilave asgari geçim indirimini sağlanacak." maddesinin altına bol bol zam, yepyeni vergiler, özelleştirme ve ekolojik yıkım doldurarak çevirdiği tezgahını daimi kılmaya çalışıyor. Hoş, bu öyle bir tezgahtar ki, kimilerinin sağlam elma sandığının içi de çürük çıkıyor, "1404 liranın altına düşmemek"i lütfediyor.

Şurası açık ki, devleti devlet yapan şey çıkardığı yasalar ve bu yasaları uygulama biçimidir. Toplumu daimi bir şekilde kontrol etmenin yegane aracı yasalar. Fakat amacı insanları kontrol altında tutmak olan yasaların bile, bu yasalara mahkum edilenlere az çok mantıklı gelecek şekilde düzenlenmesi usuldendir. Devletler için bu kısmı için düşün-

müş taşınmış, hukukçular bu konu üzerine tartışmalara girmişlerdir. Ki onlara göre bile torba yasanın elle tutulur yanı yoktur. Evet, yasa toplumların üzerinde bir zor aracıdır fakat torba yasa dedikleri şey; bu zorun en çıplak, insanın zekasını en fazla aşağılayan zor aygıtı olsa gerek.

Yasaların az da olsa akla yatkın olmasını bekleyen Quintus Caecilius Metellus Nepos ve Titus Didius isimli iki Roma konsülü **Lex Caecilia Didia** (Caecilius ve Didius Yasası) diye bir şey bulmuşlardır: "Aynı yasa tasarısında birbiriyile yakın ilişkisi olmayan konuların yer alması yasaklanmıştır. Bu şekilde, halkın kabul edeceğine inanılan teklifler, tek başına oylanırsa reddedileceği kesin olan

tekliflerle beraber aynı yasa tasarısında yer alamaz." demişler ve Roma Hukuku'ndan bu yana kullanılan bir ilke ortaya atmışlardır.

Fakat hukuk, tarih boyunca devletlerin keyfiyeti doğrultusunda kesip biçtiği bir şey olduğu için, bu tarz kurallar da devletin ihtiyaçları doğrultusunda bazen kullanılmış bazense kullanılmamıştır. Bugün bu toplumlarda bu devleti yönetenler de, her alanda sürdürdükleri keyfiyeti, bu alanda da sürdürüp torba torba yasayı elimize tutuşturmuş; bizleri evimize doğru yollamıştır. Eve gidip boş buzdolabıyla, bekleyen kiralar ve keyifsiz bir yaşamla karşılaşan bizler ise elimizdeki torbaya bakıp torbanın içinde yasalar değil de kendi yaşamlarımızı görmüşüzdür.

Başka bir açıdan bakıldığında, devlet tam da bu ilkeye uygun hareket etmiştir. Çünkü ezilenlerin torbaya tıklması ve ezenlerin önünün açılması, torba yasalarındaki her bir ayrı yasanın ortak konusudur.

İktidarın el çabukluğuyla geçirdiği torba yasalara, geçtiğimiz 5 Aralık'ta bir yenisi daha eklendi. Bakalım bu torbadan ne kadar çürük, ne kadar dışı sağlam içi çürük elma çıkmış?

Bu Kez Torbadan Neler Çıktı?

5 Aralık'ta Resmi Gazete'de yayımlanan torba yasa ile; Motorlu Taşıtlar Vergileri, aracın niteliklerine göre yüzde 10 ile 15 zamlandı. Kurumlar Vergisi 2018, 2019 ve 2020 yılları için yüzde 22'ye yükseltildi. Özel İletişim Vergisi yüzde 7.5'a çıkarıldı. Şans oyunları, yarışma ve çekilişlerde kazanılan ikramiyeler için veraset ve intikal vergisi yüzde 10'dan yüzde 20'ye çıkarıldı. Toplumun her kesimini ilgilendiren onlarca zam daha geldi.

Elbette indirimler de oldu. Mesela büyük inşaat şirketlerinin patronları sevindirildi. İmalat Sanaayi yatırım kapsamındaki inşaat harcamalarında KDV iadesi uygulamasının, 2018 yılında da devam etmesine karar verildi. Türkiye Taşkömür Kurumu (TTK) ile Türkiye Kömür İşletmeleri (TKİ) "özelleştirildi". Böylece hem kömür patronlarının karına kar katıldı, hem de işçi katliamlarında devletin suçu şirketlere atarak kendini aklamalarının önü açıldı. Madenciler içinse bu yasa, daha fazla ölüm demektir.

ÇED (Çevresel Etki Değerlendirme) izinleri ve ormanlarla ilgili olan iki madde ile, orman sahasında yer alan madenlerin kullanımında "ağaçlandırma bedeli" ve "orman arazi bedeli" başta olmak üzere herhangi bir bedelin, işletmenin açılışından itibaren ilk on yıl alınmayacağı kesinleşti. Dolayısıyla madenler artacak, ormanlar hızla yok olacak.

"FETÖ izlerini silme" bahanesiyle bütün ders kitaplarının toplanacağı açıklandı. MEB'in (Milli Eğitim Bakanlığı) açacağı ihalelerle, 2019 yılına kadar yeni kitaplar bastırılacak. Yani 518 derse ait milyonlarca kitap çöpe atılacak, yeni kitapları basanların cepleri dolacak.

124 maddeden oluşan torba yasanın sadece on maddesinden bahsettiğimiz halde içiniz sıkıldı, değil mi? Bizim de öyle. Kaldı ki, o kadar ağır yükün altındayken bir de bir torbaya tıklan insanlar olarak içimizin sıkılması, hatta ve hatta nefesimizin kesilmesi çok şaşırtıcı olmasa gerek.

Oksijensizliğe Ne Kadar Dayanabiliriz?

Nefesimizi kaç dakika tutabiliriz ki? Çok değil, ortalama bir-iki dakika. Sağlıklı ve genç bir insan, nefesini üç dakikaya kadar tutabi-

rir. Solunum aleti olmadan dalan dalgıçların durumu biraz daha iyi. 214 metre derinliğe dalıp 4,5 dakika nefes almadan duran Herbert Nitch adlı dalgıç, rekor kırmıştı. Dalgıçlar suyun derinliklerinde aşırı basınç koşullarında bu kadar süreyle nefessiz kalırken daha olağan koşullarda daha uzun süre nefes almadan durmak da mümkün. 2012'de Danimarkalı dalgıç Stig Severinsen bir yüzme havuzunda tam 22 dakika su altında kalarak rekor kırmıştı. Yani çok değil, torbayı yırtarak oksijeni yeniden ciğerlerimize doldurmak için yeterli değil. Yeniden rahatça nefes alabilmek, yaşamayı sürdürürebilmek için başka bir yöntem, savunmaya ihtiyacımız var.

Meydan Gazetesi'nin 31. sayısında Deniz Benol, "Kung Fu'da Gözlem ve Empati: Hayvanı Tekrarlamak" yazısında budist rahiplerin, savunmayı temel alan Kung Fu'daki teknikleri, gözlemleri sonucu hayvanları tekrarlayarak öğrendiğini anlatmıştı. "...Rahipler, saygı gösterdikleri bu canlıları gözlemlemiş ve onların nasıl kavga ettiklerini, nasıl yemek bulduklarını ve bir tehdit altındayken kendilerini nasıl savunduklarını dikkatle incelemişlerdir. Bu gözlemler sonucu, ilk olarak Kung Fu'daki beş hayvan (kaplan, turna kuşu, peygamber devesi, yılan, maymun) tekniğini oluşturmuş; sonraki zamanlarda yine hayvanları gözlemleyerek bu tekniklerin arasına sayısız teknik eklemişlerdir..."

Nefes Alamıyorum Deme, Tüysüz Köstebek Faresi O!

Bilinen tüm memelilerin beyin hücreleri oksijen açlığına maruz kaldığında, vücutları enerji kaybetmeye başlar; hücreleri ölmektedir. Ama tüysüz köstebek farelerinin her zaman bir yedek planı vardır.

Tüysüz köstebek farelerinin beyin hücreleri, sadece bitkiler tarafından kullanılan metabolik yol vasıtasıyla oksijensiz halde enerji üreten fruktozu yakmaya başlar. Kolay bir şekilde metabolizmanın bazı temel yapı taşlarını düşük oksijen koşullarına uygun hale getirmek için yeniden düzenler. Dakikalar içerisinde bir insanı öldürmeye yetecek düşüklükteki oksijen seviyesinde hareket durumunu koruyup, enerji tasarrufu için solunum hızını ve nabzını hatırı sayılır derecede yavaşlatırlar ve ortamdaki oksijen seviyesi tekrar solunum için yeterli olana kadar fruktoz kullanımını sürdürürler.

Bizler de bu oksijensiz ortamdaki sıkışmışlıkta paniklemek, korkuya ve hatta umutsuzluğa kapılmak yerine torbadan çıkabilmek için tüysüz köstebek faresini tekrarlayalım. Yaşamayı, torbayı kemirerek geçirdiğimiz sürede hayatta kalmayı ve torbadan çıkmayı becerebilirsek kaplan tekniğini kullanarak devleti parçalamasını iyi biliriz. Yani dört yanımızı basıklar, dayatmalar, yasalar, yasaklar sarsa da; **umut hala var!**

Taşatanlar

İlyas Seyrek

ilyas@meydangazetesi.org

Konuya bir anekdotla başlayalım...

Trump, Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak kabul ettiğini ve ABD Büyükelçiliği'nin Kudüs'e taşınacağını Beyaz Saray'da adeta "şov"a dönüştürdüğü basın toplantısıyla duyursa da toplantıda imzaladığı belge, Kudüs'ü başkent olarak kabul eden ya da büyükelçiliğin Kudüs'e taşınması talimatını veren bir belge değildi. Aksine, imzalanan belge, 1995'te ABD Kongre'sinde Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak kabul eden kararın ertelenmesine (1995'ten bu yana her başkanın 6 ayda bir yaptığı gibi) yönelik bir belgeydi. Yani Trump, karara yönelik şovunu kararın ertelenmesini içeren bir belgeyi imzalarak yapacak kadar "ucuz" bir politikacı olduğunu tekrar gösterdi.

ABD'nin açıklaması ve İsrail devletinin saldırıları Filistin'de 3. intifada çağrılarını neden oldu ve tüm dünyada büyük bir etki uyandırdı. Küresel devletler tüm bu olaylara karşı yine sadece "bu kararı kabul edilemez bulan" açıklamalar yapacaklarını gösterirken Müslüman devletler ise İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT)'ni olağanüstü toplayıp "sert" bir açıklama yaptı. Müslüman devletler, Kudüs'ü "Filistin'in başkenti" olarak ilan ederek birlikte en iyi yaptıkları yöntemi, göstermelik söylemlerde bulunmayı, seçti.

ABD'nin bu kararının sonucu kadar nedeni de konuşulmaya, tartışılmaya devam ediyor. Trump'ın kararının arka planında, başkanlık seçimi kampanyasına Rusya'nın destek olduğu iddiasıyla başlatılan soruşturma gündemini değiştirme ve -başkanlık seçimi öncesi verdiği "Kudüs İsrail'in başkenti olacak" vaadini gerçekleştirecek şekilde- oy kaygısı güderek Yahudi Lobisi'nin desteğini sağlamlaştırma hamleleri bulunuyor. Ayrıca damadı ve danışmanı Jared Kushner'in Suudi Prensi Muhammed bin Selman ile Ortadoğu ve özellikle Filistin'in geleceği için gerçekleştirdiği (ekonomik getirisinin oldukça fazla olabileceği) görüşmelerin ve yeni gerilimlere yol açacak "barış planı"nın etkili olduğu yönündeki yorumların da gerçeklik payı var.

Aynı zamanda, 1993'teki Oslo Anlaşması'nın arabuluculuğunu yapan, hali hazırda 1995 yılında alınan (Kudüs'ün İsrail'in başkenti olması) kararı her 6 ayda bir erteleyen ABD'nin politikasında bir değişiklik anlamına gelen bu kararın siyasi anlamlar içerip içermediği de tartışıldı. ABD bu kararla Filistin meselesindeki "ara buluculuk" rolünü terk edip tarafını açıktan belli etti.

Fakat verilen bu kararın Trump'ın Ortadoğu'da ve genelde uluslararası siyasette büyük bir değişikliğe giderek ideolojik yeni bir anlayış oluşturmak isteyecek kadar derin anlamları bulunmamaktadır. Yani bu karar ABD'nin Ortadoğu politikasında bir eksen değişikliği için değil, Trump'ın kişiselinde alınmış bir karardır.

Trump oy kaygısı ve kendi geleceğini düşünmesi gibi kişisel çıkarlarla bu kararı aldığı kadar -kararın binlerce insanın yaşamını yitirmesine ve göç etmesine yol açma ihtimalini düşünmeyerek/umursamayarak- Beyaz Saray'daki o şov basın toplantısını yapabilmek, bir kuyuya taş atıp kırk akıllının çıkarılabileceği kadar şımarık, bencil ve ciddiyetsiz bir siyasi karakter olarak karşımızdadır. Trump ısrarla o kuyuya taş attıkça, attığı o taşın Filistinlilerin ellerinden çıkan taşlara dönüşerek kendisini ve temsil ettiği iktidarları al aşağı edeceğini öngörmek zor değildir.

Ne Yaptıysanız Barışamadınız

Emrah Tekin

emrahtekin@meydangazetesi.org

Suriye Savaşı'nda IŞİD'in ne-redeyse yenilgiye uğraması ve diğer cihatçı çetelerin İdlib'te sıkışmasıyla ortaya çıkan manzara, savaşın sonlanmaya başladığı yorumlarına neden oluyor. Savaşın bittiğini söylemek için henüz erken olsa da cihatçı çeteler için yolun sonunun geldiğini söylemek mümkün. Geçtiğimiz Kasım ayı boyunca devletlerin hız verdiği diplomasi trafiği, savaş sonrası Suriye'de dizayn edilmek istenen siyasi haritaya hazırlık olarak değerlendirilmeli. Ay boyunca sırasıyla gerçekleştirilen ASEAN Zirvesi, Soçi, Riyad görüşmeleri ve Cenevre-8'de ana gündem maddesi, Suriye'de siyasi çözümdü.

11 Kasım'da Vietnam'da yapılan Güneydoğu Asya Uluslar Birliği (ASEAN) zirvesinde Trump ve Putin'in verdiği uzlaşma fotoğrafı akıllara, Ortadoğu'da yüzyıl önce o dönemin küresel devletleri İngiltere ve Fransa'nın imzaladığı Sykes-Picot anlaşmasını getirdi. Zirve sonrası yapılan "siyasi çözüm" vurgulu açıklama, aynı zamanda Efrin ya da Rojava'nın herhangi bir bölgesini vurmak için bu devletlerden icazet bekleyen TC'ye yönelik de bir mesajdı.

ASEAN'da sergilenen bu "uzlaşma" tablosuna karşın Rusya ve ABD, farklı ittifak kamplarında, kendi

ajandalarını uygulamayı sürdürdüler. 22 Kasım'da Soçi'de gerçekleştirilen üçlü zirveye Rusya dışında, ABD'nin bölgedeki -IŞİD bahaneli- varlık sebebi olan İran katıldı. Zirvenin bir diğer katılımcısı ise ABD'nin kağıt üzerinde "müttefiki" ancak şu sıralar birden fazla başlıkta gerilim yaşadığı TC idi. Soçi fotoğrafında yer almayan, ancak bir gün öncesinde aynı yerde Putin ile görüşen Esad, zirvenin "gölge" katılımcısı oldu. Soçi'de verilen bu "uzlaşma" görüntüsünün nasıl "pamuk ipliğine bağlı" olduğunu ise Esad'ın bu zamanlaması ilginç trafiği anlatıyor. Esasen kendi içinde, çeşitli nedenlerle öncelikleri ötelenmiş çeşitli sorunlar yaşayan Soçi ittifakı, TC açısından Rojava kazanımlarını yok etmek pahasına, dün yıkmak için her yolu denediği Esad ile "kapıları tekrar aralamak" anlamı taşıyordu. Dördüncü ayağı eksik, her an devrilmeye hazır bir sandalyeyi andıran Soçi'nin İran ayağında ise, bölgede kurduğu nüfuz alanlarını tahkim etmek adına, yaklaşık bir yıl önce "Şii yayılmacılığı" suçlamaları yönelten TC'ye kulaklar tıkanıyordu.

Fiili ateşkesin aynı ittifak tarafından devreye sokulduğu Astana görüşmelerinin "siyasi çözüm" yansıması olarak belirginleşen Soçi'de alınan en önemli karar, önümüzdeki aylarda toplanması öngörülen Suriye Halkları Kongresi oldu. Kongreye,

Rojava Delegasyonu'nun katılması şerhini koyan TC'nin tavrı, Soçi'deki uzlaşmayı önümüzdeki süreçte çatırdatacak başlıklardan biri olabilir. Zira TC'nin Suriye'de "Kürtlere düşmanlık" başlığında belirginleşen politikasına karşın, ASEAN'da Rusya ve ABD'nin "Kuzey Suriye'de özerklik" üzerine uzlaştıkları biliniyor. Ocak ayında yapılacak Suriye Halkları Kongresi'ne dair (Rus İzvestiya Gazetesi'ne) konuşan diplomatik kaynaklar, TC'nin şerhine rağmen Kürtlerin katılımının sağlanacağını belirtti.

Soçi Zirvesi'nin ardından Putin tarafından gerçekleştirilen "savaş bitti" açıklamasının, siyasi çözümün devletler arası diplomasideki "meşru platformu" olarak görülen Cenevre'ye, savaştaki müttefiki Esad'ı galipler kontenjanından gönderme mesajı taşıdığı söylenebilir. "Görev başarıyla tamamlandı" sloganıyla hazırlandığı üç ay sonraki başkanlık seçimleri bağlamında Rusya iç politikasına gönderme olduğu da ortada. Benzer bir beklentinin -2019'daki seçimler düşünüldüğünde- Erdoğan tarafından da taşındığı, ancak iç ve dış politikada sıkışma yaşayan TC için aynı "başarının" söz konusu olmadığı belirtilmeli. Yine Rusya'nın asker çekme hamlesini de, hem siyasi çözüme atf hem de ABD-TC dahil, Suriye'deki yaban-

cı güçlere yönelik bir mesaj olarak okumak mümkün.

ABD ve Rusya bağlamında iki farklı ittifak kampından Soçi'nin muadili ise, aynı günlerde 22-24 Kasım'da yapılan Riyad Zirvesi oldu. Suudi Arabistan ve ABD'nin desteklediği "ılımlı" ve ılımlı olmayan cihatçı çetelerin bir araya geldiği Riyad, Soçi kadar kırılma olmasa da, Körfez ittifakında Katar krizi nedeniyle yaşanan bölünmenin etkisi altındaydı. BM'nin temsilci göndererek "meşruluk" kattığı Riyad'ın, sonrasında gerçekleşecek Cenevre-8'e de yansıyan en önemli kararı ise, "Esad'sız Suriye" oldu. Nitekim bu karar sonrası, Cenevre-8 ilk gününde Suriye delegasyonunca boykot edildi. 28 Kasım-14 Aralık arası gerçekleşen Cenevre görüşmelerinden -diğer 7'sinde olduğu gibi- çıkan tek şey, bizzat BM'nin itiraf ettiği üzere, başarısızlıktı.

Cenevre-9'un yapılacağı söylenen Ocak ayında, savaşın "yeni yılına" girmiş olacağız. 2011'den beri devletlerin (Suriye'deki savaşta Cenevre, Astana, Soçi, Riyad diye zenginleşen) "çözüm adreslerine" kim bilir belki daha yenileri eklenecek. Ancak Suriye'de yeni olmayan şey, devletlerin değişen tehdit algısına paralel yeni çatışma olasılıkları ve gerilimler olacak.

IŞİD Öldü Hayaleti Dolaşıyor

Hüseyin Civan

hcivan@meydangazetesi.org

"Bir Zamanlar Acımasız, Şimdi Zavallı Ve Amaçsız"

IŞİD Karşıtı Koalisyon Güçleri'nin önemli üst düzey ABD diplomatlarından Brett McGurk'ın bu zafer nidası, Rakka'nın düşmesinden hemen sonra geldi. Haftalarca süren sokak çatışmalarının ardından Demokratik Suriye Güçleri, 20 Ekim'de Rakka'da kontrolü sağladı. IŞİD'in önemli kalelerinden biri Deyrezor da aralık başında düştü. Hemen hemen aynı tarihlerde gerçekleşen, biri Rusya Devlet Başkanı Putin diğeri Irak Başbakanı Abadi tarafından ilan edilen iki zafer, bir yanda Suriye diğeri yanda Irak'ta IŞİD'in hükmünün sonuna geldiğinin göstergesiydi.

Ancak ABD medyası, Rakka'nın düşüşünü büyük bir zafer gibi açıklamaktan imtina etti. Brett McGurk ve diğerlerinin zafer nidaları, büyük bir şüphe ile karşılandı. Bu şüphede, daha önceki benzer zafer ilanları ve ardından yaşananlar, ABD dış politikasında elde edilen deneyimler yatıyor; 2002 Afganistan, 2003 Irak... Zafer deneyimlerinin hepsi, bir süre sonra ABD politikalarının başarısızlığa uğradığı yerlere dönüştü. Medyanın "zafer" şüpheciliğinin ardındaki asıl neden bu.

Tüm bu şüpheciliğe rağmen, ortada açık bir durum var. IŞİD için yeni bir süreci başladı.

8 milyon insanın yaşadığı bir coğrafyayı, bu coğrafyadaki enerji kaynaklarını ve güçlü askeri merkezleri kontrolünde bulunduran; bugüne kadar en güçlü, en zengin ve en çok askeri ekipmana sahip cihatçı yapılanma olduğu söylenen; Asya'dan Amerika'ya yüzlerce insanın yaşamını yitirdiği saldırıları gerçekleştiren; Batı Afrika'dan Doğu Asya'ya geniş bir

coğrafyada ilan edilen birçok eyaleti bulunmuş olan; propagandayı, özellikle internet üzerinden propagandayı iyi kullanan bu yapılanmanın "bitişi", bugün küresel siyasetin en çok konuşulan konularından birisi.

Peki IŞİD Neden Böyle Bir Sürecin İçine Girdi?

IŞİD'in başarısının altında yatan nedenlerin başında, sürekli fetih stratejisi var. Alınan zaferlerle ele geçirilen yeni yerler, IŞİD'e tanrı iradesinin bu yönde olduğu propagandasına olanak veriyordu. Bu, önemli bir dinsel motivasyondur. Sınırları genişletmek ve yayılmak demek, daha fazla silah ve savaş, satılacak arkeolojik zenginlikler, yağmalanacak yeni mallar ve kaynaklar demektir. Sürekli fetih stratejisinin sonuna gelinmesi bunların hepsinin azalmasına, bu da dinsel motivasyon da dahil olmak üzere farklı motivasyonların çökmesi anlamına geliyordu.

IŞİD, Sünni Müslüman bir coğrafyada, Sünni aşiret liderlerinin merkezi siyasi otoritelerle gerilimlerini iyi kullanabilmişti. Ancak, bu bölgelerdeki acımasız uygulamalar, katı kurallar, bölgedeki halkın desteği noktasında sıkıntılar yarattı.

Özellikle, Suriye ve Irak'ta sınırlarını genişletebileceği bir alan kalmadı. Çünkü sınır bölgeleri etrafındaki tüm güçler siyasi ve askeri açıdan güçlüydü. Yerel güçlerle hareket etmeyi başaran IŞİD karşıtı güçler, IŞİD'e ağır kayıplar verdirdi. Bu durum örgütü bitiremeye de İslam Devleti projesini çökertti. Artık dağınık bir harekete dönüşmüş bir IŞİD var.

Dağınık Savaş Kimin Stratejisi?

Bu dağınık durum, IŞİD'e Suriye

ve Irak'taki topraklarını kaybettirse de; IŞİD'e katılıp yaşadıkları coğrafyalara geri dönenler IŞİD tartışmalarının ana gündemini oluşturuyor. Mülteciler ve göçmenlerle kamufle olup Suriye'den Irak'tan dönenler! Bu geri dönüşler, farklı yerlerdeki gizli hücrelerle beraber değerlendirildiğinde, IŞİD'in terör yöntemlerini kullanmasında yarar sağlayabileceği sık konuşulanlar arasında. Yani IŞİD'in "dağınık savaşta" kullanacağı önemli bir koz!

Konuşulan bir başka senaryo, IŞİD'den sonra başka bir cihatçı grubun ortaya çıkıp çıkamayacağı yönünde. IŞİD'den doğan boşluğu doldurmaya çalışacak başka bir grup...

Aslında IŞİD'in içinde bulunduğu durumun böyle konuşuluyor olması, IŞİD'den doğan boşluğu doldurmakla ilintili. Küresel siyasi ve ekonomik iktidarların, IŞİD'in varlığından nasıl yararlanabildiklerini özellikle 2014'ten bu yana deneyimliyoruz.

IŞİD Canavarından IŞİD Hayaletine

"IŞİD bitse bile, arkasından daha radikalleri gelebilir" iddiası da, "mülteci ve göçmenlerin arasına kamufle olmuş IŞİD" hayaleti de bu boşluğu doldurmaya yönelik bir çaba. Bu iktidarlar IŞİD'in varlığından istediklerini alamadılarsa normal olarak bu boşluğu dolduracakları başka bir çete bulmakta çok zorlanmayacaklardır. Öte yandan IŞİD'in hayaleti bile belki yetebilir!

Korku, endişe ve sürekli bir panik hali diye tanımlamıştık terökrasiyi gazetemizin 36. sayısında. Tüm toplumsal yaşamı yönlendirmeye başlayan bir süreç olduğundan, demokrasinin ortadan kalktığından,

meşruluğunu demokrasiden alan devlet mantığının bittiğinden, yeni bir siyasal dönemin yeni bir devlet politikasını beraberinde getirdiğinden bahsetmiştik.

IŞİD'in varlığı, Batı'da yükselişte olan faşizmle ilişkili hareketleri, bu hareketlerin de devlet şiddetini beslediği bu kadar aşikarken şu tespit kaçınılmaz: Devletlerin IŞİD politikası onların lehine olacak şekilde işe yaradı.

IŞİD benzeri terökrasi oluşumlarının doğrudan ve dolaylı olarak "başarılarının" altını çizmekte yarar var. Yaratılan korku ve panik haliyle; devlet şiddeti meşrulaşır, halk sindirilmeye ve pasifize edilmeye zorlanır, faşist mobilizasyon beslenir. İstenilen coğrafyalarda istenilen siyasi-ekonomik amaçlar gerçekleştirilir (olmadığı takdirde büyük bir keşmekeş yaratılır). Tabi, bu keşmekeşin yaşandığı coğrafyalar dışında, toplumsal muhalefetin marjinalize edilip baskılanması bir başka dolaylı etkidir.

Devlet "terör örgütleri"nin varlığında, "kendi terörünü" gizlemeye çalışır. Aynı zamanda karşısında olan herkesi bu "terör örgütü" aynılığında eritmeye çalışan devlet; tüm muhalif kesimleri "terör örgütü" tanımının ardına iter; bu aynılıkta topyekûn bir "kendinden olmayan herkesi yok etme" politikası güder.

Temelini korku, baskı, kontrol ve tahakküm üzerine kuran devletler için, IŞİD'ler vazgeçilmezdir. Efendilerin yarattığı ve beslediği canavar ölür, korku, baskı, kontrol ve tahakkümün devam etmesi için hayaleti yaşatılır. Yetmediği koşullarda başka El-Kaide'ler, başka IŞİD'ler...

Hırsız Kim?

Ece Uzun

ece@meydangazetesi.org

Basit bir atölyede bir ayakkabı ustası tarafından üretilen bir ayakkabı, fabrikasyon üretimde az on ayrı işçinin elinden çıkar. İşçinin ayakkabıyı üretmeye başladığı andan itibaren müşterinin kullanmaya başladığı ana kadar onlarca, belki de yüzlerce işçinin emeği vardır ayakkabıda.

Ayakkabı üretiminde ahşap kalıplardan plastik kalıplara geçiş, atölyelerden fabrikalara geçişin de göstergesidir. Ayakkabının üretim aşamasında maliyet ne kadar düşürülürse, patronlar için kar o kadar artacaktır. Ayrıca bir işçiye maaş ödemektense fabrikasyon bir ayakkabıyı makinelerin başına işçiler koyarak üretirmek patronlar için çok daha karlıdır. Bir atölyeden fabrikasyon üretime geçiş, işçinin ücretinin de azalmasına neden olmaktadır haliyle.

Kalıpçılar, tabancılar ve sayacılar. Kalıpçılar ayakkabının genel kalıbını oluştururlar. Tabancılar ayakkabının iç ve dış tabanını oluşturup topuğu hazırlarlar. Sayacılar ayakkabının üst yüzeyini oluşturur, ayakkabının astarı ile üst yüzeyini birleştirirler. Ayakkabı tekrar kalıpçılara döner, saya ve iç taban kalıba tutturulur. Tabanlama aşamasına gelen ayakkabı dış tabanla birleştirilir. Son işlem olarak ayakkabı dikilerek, yapıştırılarak ya da çivilenerek kullanıma hazır hale getirilir.

Bu üretim aşamasında önemli bir rol oynayan sayacılar, geçtiğimiz kasım ayında büyük eylemler gerçekleştirdiler. Sayacıların eylemleri ana akım medya tarafından "düşük ücretle çalıştırılan Suriyeli işçilere karşı" olarak manipüle edilse de, isyanın gerçek nedeni şuydu: Büyük ayakkabı şirketleri işçileri çok düşük ücretle çalıştırıyor, ayakkabının maliyeti çok düşük olmasına rağmen kat be kat yüksek fiyatta satışa sunuluyordu. Saya işçilerin isyanı, patronlar milyonlar kazanırken, emeklerinin karşılığını biraz da olsun alabilmektir.

Ayakkabının üreticiden tüketiciye geçişinde bizzat ayakkabıyı elleriyle üreten işçilerin ötesinde artık pek çok işçinin emeği var. Ayakkabıları kutulayanlar, kutulanan ayakkabıları mağazalara taşıyanlar, mağazalarda ayakkabıları depolara yükleyenler, ardından raflara dizilenler, bir ayakkabıyı satabilmek dil dökkenler ve satıldıktan sonra ürünü kasadan geçirenlere kadar her aşamada bir çok işçi emek harcıyor.

Tüm bu aşamalarda yani bir ayakkabının üretiminden tüketimine kadar olan süreçte tüm bu işçilerin kazandığından kat be kat fazla kazanan patronların nasıl kar ettiğini düşünelim. Hiç bir şey yapmadan oturduğu yerden kasalarını doldurarak kazanıyorlar. Şimdi, bir ayakkabı mağazada tüketime hazır sunulurken, heves için yada gerçekten ihtiyacı olduğundan bir gencin o ayakkabıyı "çalma"sı mı hırsızlıktır, yoksa bir çok işçinin emeğini ücretlendirip onlardan çalarak kar sağlayan patron mu? **Bizce bu sorunun cevabı açık: Zanaatkarı "işçi" kılarak emeğini ücretlendiren, ürettiği metaya bir ücret biçen, üretimi kapitalizmin tekeline sıkıştıran ve kapitalist üretimi dışında her üretimi engellemeye çalışan, üretilen her metanın üretiminin her aşamasında işçilerin emeğini çalandır asıl hırsız olan. Asıl hırsız patronlar!**

Bu yazıyı işçilerin emeğini çalan hırsız patronlara karşı "günde 8 saat" diyerek mücadele eden, işçileri -özellikle ayakkabı işçilerini- örgütleyen, devlet tarafından cinayet ve gaspla suçlanarak 1927 yılında idam edilen devrimci anarşistlere, Sacco ve Vanzetti'ye ithaf ediyoruz.

Ağzımızdan Çıkanlar Kalemimizden Yazılanlar

HIRSIZ*

Emircan Kunuk

emircank@meydangazetesi.org

"Yaşam içerisinde, günün herhangi bir anındaki, herhangi bir etkinliğimize düşünsel ya da eylemsel anlamda en çok etki eden şeyler nelerdir?" diye sorsalar cevaplamakta biraz zorlanacağımız aşikar. Ancak muhtemelen bu soruya vereceğimiz cevaplardan birisi ya da birkaçı konuşma, yazma, dil ya da bunların kökenini oluşturan simgesel kültüre ait argümanlarla ilişkili olacak.

Dil ve dilin araçları tarih boyunca bazen doğrudan, bazen de dolaylı olarak yaşamın her alanına etki eden buradaki dönüşümü güçlendiren ya da bu dönüşüme ket vuran en önemli mekanizmalardan biri olmuştur. Toplumsal dönüşüm mücadelesinde ağzımızdan çıkanlar ve kalemimizden dökülenler özgürlüğe inanan ve yaşadığı her

yerde onu yaratmaya çalışan bizleri idealerimize en çok yaklaştıran yöntem oldu. Konuşmanın ve yazmanın gücü yalnızca ikna etmenin değil, bazen de birlikte yaşamın, paylaşmanın, dayanışmanın itici gücü haline geldi.

Gazetemizin ilerleyen bölümlerinde kelimeler ve kökenleri üzerine araştırmalar yapacak, toplumsal dönüşümün önemli bir mücadele alanı olarak gördüğümüz sözlü kültürün bu alanı üzerine yorumlarda bulunacağız. Bu bölümde yazacağımız kelimeler bazen hepimizin gündemini işgal eden, bazen de bizim kullanımına ilişkin itirazlarımızı kapsayan yazılara konu olacak. Gazetemizdeki bu bölümde ilk olarak "hırsız" sözcüğünün tanımına ve kökenine yer veriyoruz.

Hırsızın Etimolojisi

Hırsız; TDK'ye göre "Başkasının malını çalan kimse" demektir. Türkçe'ye yaklaşık 600 yıl önce girdiği düşünülen bu sözcük üzerine bu alanda birçok çalışma olduğu gibi farklı yorumlar mevcut. "Hır" sözcüğünün kök olarak kabul edildiği ve kavga, muaraza, dalaş anlamına gelen sözcüğe göre hırsız, sessiz, usulca işini halleden anlamı üzerinden bugünkü haline kavuşmuş olabilir. "Hır çıkarmak", "hır güre", "hır ilti" gibi buradan türediği söylenen sözcüklerle de bu düşünce desteklenir. Bu düşünceye göre karşıtı olarak kullanılan "hırlı" sözcüğü de aslında olumsuz anlamdadır. "Hırlı mı hırsız mı" kullanımında, olumsuz anlatımı güçlendirmek için iki olumsuz örnekle anlatımın pekiştirildiği söylenir.

Bir diğer yoruma göre ise Arapça'daki "xayr" yani hayır sözcüğüne kökenlenen kelime; hayırsız, uğursuz anlamına gelmektedir. Ters olan hırlı ise bu örnekte hayırlı, uğurlu demektir. Aynı anlama gelen farklı sözcüklerde ise yine Arapça "haram" sözcüğünden türeyen "harami" sözcüğü karşımıza çıkıyor.

Pek çok dile kaynaklık eden Latince'de hırsız için en bilindik sözcük "clepta", yani günümüzde çalma "hastalığı" olarak bilinen kleptomaniye adını veren sözcük.

Cermen kökenli eski İngilizce'ye baktığımızda hırsızın karşılığı olarak "þeof" sözcüğüyle karşılaşırız. Hırsızlık eylemini yapan kişi ise, yani günümüz İngilizce'sinde "thief" anlamına gelir. Eylemin kendisi ise "þifþ" yani modern karşılığı "theft" olarak türemiştir. Ancak bu sözcük genelde şiddet kullanılmadan gerçekleştirilen hırsızlık için kullanılır. Şiddet kullanılarak gerçekleştirilen hırsızlık için ise Orta İngilizce'de "robben", Eski Fransızca'da "rober" olan "rob" kelimesi köken olarak gösterilir. Bir eylem ya da pratik olarak ise Orta İngilizce ve Eski Fransızca'da "roberie" kelimesi "robbery"e dönüşmüş ve eylemi yapan kişi ise "robber" olarak adlandırılmıştır. Kimbilir, belki de İngiliz halk hikâyelerinde Kral John'a karşı çıkarak zenginlerden çalıp yoksullara veren Robin Hood'un adı bu sözcükle ilişkidir.

"Başkasının malını gizlice almak, aşırnak" anlamında hırsızlık, üretilen literatürle aslında sistemin çelişkileri içinde sözlük anlamının ötesinde anlaşılabilir. Bürokratlar, memurlar ya da mülk sahiplerinin "hırsızlığı" için kullanılan "yolsuzluk, hortum" gibi kavramlar bir yanda dururken, gündelik kullanımında "hırsız" daha çok yoksulluktan dolayı çalanların, kriminalize edilmesi üzerine kurulmuş bir adlandırma olarak karşılık bulmaya devam ediyor.

Hırsızın Adaleti Hırsıza

Özgür Erdoğan

ozgure@meydangazetesi.org

Tarihteki (aslında öncesinde) ilk hırsız kimdi? Mülkiyet, suç, yasa ve iktidar gibi kavramlara kafa yoran herkesin sorduğu sorulardan biri olsa gerek "ilk hırsızın kim olduğu" sorusu. Cevabı bulmak ise oldukça güçtür. Bulduğunuz cevap hayatı nasıl okuduğunuzla alakalı olmakla birlikte ezen ve ezilen arasında binyıllardan beri devam eden mücadelede nerede konumlandığınızı gösterir.

Öncelikle şuradan başlayalım, her şeyden önce bir hırsız kişinin ve hırsızlık eyleminin olabilmesi için ortada birilerine ait bir varlığın olması gerekir. Biz buna mülkiyet diyoruz. O halde geriye, çok çok geriye dönerek ilk mülkiyeti kimin, nasıl edindiğini bulmamız gerekir ki, uzun yıllardan bu yana süren çalışmalar bu konuda henüz doyurucu açıklamalar yapamamıştır. Elimizde sadece vakaya ya da vakalara dair birçok varsayım mevcuttur.

İlk devletçi yapıların oluşması ile başlayan süreçten 18. yüzyıl İngiltere'sinde kolektif olarak üzerinde çalışılan toprağın yine birileri tarafından çitlenerek sahiplenebilmesine kadar geçen süreç, mülkiyetin git gide meşrulaştığı zaman aralığını belirler.

Eğer siz hırsızlığı bu mülk sahiplerinden çalınması -bizce alınması ya da tekrar kolektifleştirilmesi- olarak tanımlıyorsanız, açık ki bu savaşta ezenlerin tarafındasınız. Eğer bizler gibi doğanın ve doğadaki diğer tüm varlıkların sahip olduğu bir varlığın çalınmasını -daha doğrusu mülkiyete geçirilmesini- kastediyorsanız o halde ezilenlerin tarafındasınız. Sonuç olarak ilk hırsız, ilk mülkiyete sahip olandan çalan değil tüm doğanın olan varlığı ilk mülkiyetine geçirendir. Doğadan ve yaşamdan çalındır.

Fakat bizim bu yazıda ele alacağımız mesele mülkiyet değil, ilk mülkiyeti edinenlerin yani ilk hırsızların o mülklerini korumak adına ortaya attıkları yasalarla ilgilidir. Hırsızlık üzerine yapılan yasaların tamamı, ilk hırsızlığı gölgelemek ve bunu daimi kılmak amacını taşır.

Her ne kadar daha öncesinde yazılı olmayan kuralların olduğunu bilsek de ilk yazılı kanunlar Sümer Kralı Urgakina tarafından MÖ 3000 civarında ortaya atılmıştır. Fakat hırsızlık ve mülke zarar verme gibi eylemlerinin çok açık bir şekilde ve sertçe cezalandırılması gerektiğini söyleyen ilk yasa, Hammurabi Yasaları'dır. Mezopotamya üzerinde büyük bir hegemonya kuran Babil kralı olan Hammurabi (MÖ 1793-1750) Babil'i çok güçlü ve merkezi bir devlet haline getirdi. 282 dava hakkında kendisinin verdiği kararlardan oluşan bir yasa derlemesi hazırlatan Hammurabi; bunları, büyük bir taş sütunun üzerine kazıttı. Kısasa kısas

mantığıyla cezalandırma işlemlerinin yapıldığı yasalarda, neredeyse en büyük suçun hırsızlık olması dikkat çekici!

Hammurabi Yasaları'na göre:

- Bir hırsız duvar delerek bir eve girmişse, o deliğin önünde ölümle cezalandırılır ve gömülür.

- Bir evde yangın çıkar ve oraya yangını söndürmeye gelen bir kimse evin sahibinin malında göz gezdirip evin sahibinin malını alırsa, kendisi de aynı ateşe atılır.

- Bir kişi hırsızlık yapsa eli kesilir, tecavüz etse ölüm cezası alır ya da erkeklikten men edilir.

- Bir tapınakta veya hükümdar hazinesinde hırsızlık yapan ölümle cezalandırılır.

- Bir kimse tapınağın ya da mahkemenin eşyasını çalarsa ölümle cezalandırılır ve ondan çalınmış malları alan kişi de ölümle cezalandırılır.

Elbette merkezi devlet anlayışlarının uyanış evresinde olduğu böylesine bir süreçte, devleti kuranların -yani ilk hırsızlar- kendi çaldıklarının geri alınması konusunda gösterdikleri hassasiyet çok da anlaşılabilir değil.

Yine güçlü bir merkezi yapının hüküm sürdüğü Antik Mısır'da devletin hırsızlık yapanlara karşı tavrı değişmiyordu. Hırsızlık yapanlar başın kesilmesi, suda boğma ya da kazığa oturtma suretiyle idamla cezalandırılırdı. Son dönemde bölgede yapılan çalışmalarda, "100 taşlama 5 kırbaç" gibi yazılı emirlerin olduğu ve ortaya çıkan kimi iskeletlerin leğen kemiklerinde mızrak izleri ve çeşitli yaralanmalar olduğu tespit edildi. Verileri değerlendiren uzmanlar, bu kişilerin küçük hırsızlıklar ve az çalışma gibi suçları yüzünden cezalandırıldıklarını düşünüyorlar.

Antik Yunan'da mal aleyhine suçlar kapsamına giren hırsızlık, yine en ağır şekilde cezalandırılmıştır. Yasaya göre "değeri elli dirahmiden yüksek olan bir şeyin gündüz çalınması halinde, hırsızlık suçunun faili ölümle cezalandırılırdı. Çalınan şeyin kıymetinin elli dirahmiden az olması halinde ise suçlu para cezasına mahkûm edilir ve bu para cezasını da malı çalınan kimseye öderdi."

Bu arada yukarıda bahsettiğimiz tüm örneklerde köleler "mal" gibi algılanır, onların çalınması da çeşitli cezalara tabi tutulurdu. Elbette bir kölenin yaptığı hırsızlık katiyen ölümle sonuçlanırdı.

Roma'da ise özgür yurttaşlar, hainlik dışında ölüm cezasına çarp-

tırılmaz ya da işkenceye tabi tutulmazlardı. Fakat köleler hırsızlık yaptığında türlü işkenceye maruz bırakılırlardı; alınları dağlanır ve genelde tek elleri bileklerinden kesilirdi.

Özgür yaşayan toplulukların yüzünü merkezileşmeye dönmesinde en büyük katkı, erken ruhban sınıflarıdır. Bunlar toplulukları ilahi bir gücün temsilciymişçesine kontrol ederek toplumun kolektif olarak kullandıkları varlıkları -o ilahi güç adına- mülkleri haline getirmişlerdir ya da bazılarının mülkleri haline getirmesi konusunda yardımcı olmuşlardır.

Bu anlayış tek tanrılı dinlerin ana akım anlayışlarında da vücut bulmakta, hırsızlık en büyük günah/suç olarak kayıtlara geçmektedir. Tanrı da bu konuda ezenlerden yanadır. İlk hırsızın büyük günahının gölgede kalması için "geri alanlar" cezalandırılmalıdır!

Tevrat'ta, Musa'ya Tanrı tarafından iki taş tablet üzerinde üzerine yazılmış şekilde iletildiği söylenen dini emirler bütününe sekizinci maddesi "Çalmayacaksın!" der. Ceza ise değişiklik gösterse de peygamber Yusuf örneğinde olduğu gibi ceza genelde hırsızlığı yapanın mülksüzleştirilmesidir. Peygamberin kardeşlerinin karıştığı bir hırsızlık vakasının ardından Yusuf: "... kimin yükünde bulunursa o kimse (nin alıkonması /köleleştirilmesi) onun cezasıdır... Biz zalimleri böyle cezalandırırız" der. Öte yandan Mısır'dan Çıkış kitabında hırsızlığa dair çeşitli belirlenimler ve cezaları kayda geçmiştir: "Bir hırsız bir eve girerken yakalanıp öldürülürse, öldüren kişi suçlu sayılmaz..."

Hristiyanlıkta da hırsızlık hoş görülmez, üstelik tecavüz ve cinayetle aynı kefeye koyulur. Matta İncili'ne göre İsa "Çünkü kötü düşünceler, cinayet, zina, fuhuş, hırsızlık, yalan yere tanıklık ve iftira hep yürekten kaynaklanır. İnsanı kirleten bunlardır." der. Ortaçağ'da kurulan engizisyon mahkemelerinde hırsızlık, isyan çıkarma zina gibi suçlarla birlikte ele alınıp testere işkencesi ya da diri diri gömme yoluyla bu suçlara karışanlar infaz ediliyordu. En canı infaz yöntemlerinden biri olan testere işkencesinde "Suçlu ayak bileklerinden bağlanarak bir askıya asılır böylece kanın beyinde toplanması sağlanır. Direnmemesi için elleri arkadan bağlanan suçlu bacaklarının arasından kesilmeye başlanırdı. Baş aşağı olduğu için suçlunun bilinci uzun süre kaybolmaz ve acı çekmesi sağlanırdı." diye tanımlanır.

İslamiyet, semavi dinlerin arasında hırsızlık konusunda en net belirlenimde bulunan din olarak ortaya çıkar. İslamiyet hırsızlık yapanın elinin kesilmesini emretmiştir: "Hırsızlık

yapan erkek ve kadının ellerini kesiniz. (Maide, 5/38)."

Elbette cezalar, yasalar ve hukuk değişip dönüştü. Günümüzde kısasa kısas çok kullanılan bir yöntem olmamakla beraber, hırsızlık yargılanmaya ve hırsızlar cezalandırılmaya devam etti. Çünkü mülkiyet ortadan kalkmadı ve mülk sahipleri daha fazla zenginleşip daha güçlü yasaların ardına saklandılar.

Anarşistler ise tarih boyunca başta hırsızlık olmak üzere muktedirlerin "suç" addettiği her şeyi muktedirlerin kendi suçlarını örtmek için kullandığını ısrarla söyleyip "suç" denilen şeyin yasalarla engellenmek bir yana, yasalardan kaynaklandığını ve bu yasaların ortadan kalkmasıyla suçun da ortadan kalkacağını söylediler. Başta Kropotkin olmak üzere birçok anarşist, yasadışı ve devletsiz toplumların suç denilen şeylere sahip olmadığını kanıtlamak için bir dizi çalışma yapmış ve bu çalışmaları doğrulayacak örnekler sunmuşlardır.

Kropotkin yasalar ve devletsiz topluluklar hakkında "... burada yasalar ve şefler bilinmez ama kabile üyeleri bir diğerini kırmakta imtina ederler... İkel insanları konukvereliği, yaşama saygısı... diğerlerinin uğruna kendini feda etmeye kadar giden cesaret -ki bu nitelikler yasadan önce ve dinden tümüyle bağımsız toplumsal hayvanlarda olduğu gibi gelişti- ve bu türden duygular ve uygulamalar toplumsal yaşamın kaçınılmaz sonuçlarıdır." der.

Yasa ve ceza denilen bu ikili var oldukları ilk andan itibaren, zoru kendilerinde hak görmüşler ancak her daim karşılarında da ciddi bir dirençle karşılaşmışlardır. Anarşizm ve anarşistler, bu direniş hareketlerinin mirasçısıdır.

Errico Malatesta, yasalar ve itaatsizlik üzerine oldukça keskin belirlenimlerde bulunur: "Bence her şeyden önce yasalara mümkün olduğu kadar direnmeliyiz, söylediğim hemen hemen onları yok saymamızdır..."

Yazının bütününe yayılmış verilerle incelediğimizde, devlet-yasa-ceza arasındaki ilişkiyi daha iyi anlayabiliriz. İlk kimin kimden çaldığını, belki de ilk kimin kimin öldürdüğünü anlayabiliriz. Devletli toplumlarda suç diye anılan şeylerin, mülk sahipleri ve iktidarlar tarafından işlenen büyük suçları örtbas etmek ve zenginlikleri ile güçlerini korumak için kullanıldığı aşikardır. Toplumun hayatı ancak toplum tarafından düzenlenebilir. Aksi durum ise imkansızdır. Değil mi ki, yasalar delinmek, kanunlar çiğnenmek için vardır?

Devlet ve Kapitalizm Hırsızlıktır

İnsanların ihtiyaçlarını karşılamak bir kenara, yaşamlarını idame ettirme noktasında dahî sıkıntılar içerisinde oldukları bir zamanda; sadece kapitalizmin vahşiliği ile değil, devletin zorbalığı ile uğraşılıyor olduğu bir çağda; 19. yüzyılın ilk yarısında, Pierre Joseph Proudhon'un "Mülkiyet hırsızlıktır" önermesi sadece içinde bulunulan yüzyıla değil, önceye ve sonraya da yönelik bir tespitti.

Önceye yönelik bir tespitti, çünkü kapitalizm ulaştığı aşamaya uzun bir tarihsel süreç içerisinde gelmişti. Ve bu geliş yökümün, sömürünün ve katliamın tarihidir. Sonraya yönelik bir tespitti, çünkü kapitalizmin varlığı ve büyümesi arasında doğrudan bir ilişki vardı. Büyümeden, yani daha çok yıkmadan, sömürmeden ve katletmeden varlığını devam ettiremezdi.

Proudhon'un şiarı kapitalist düzene ilk karşı çıkış değildi ve sözü önceki yüzyılların kapitalizm karşıtı mücadele geleneğini de içinde barındırıyordu. Ama şiarı radikaldir, mülkiyeti ve mülkiyet sisteminin ekonomisini tarihsel bir zorunluluk olarak gören tüm "muhalafete" bir yanıtı.

Proudhon mülkiyeti "zorunlu bir tarihsel aşamanın gereklilikleri" diye meşrulaştırmadı. Tarihsel bir olumsuzlamaydı. Tıpkı, bu sözle beraber yer alan "Kölelik cinayettir." şiarında olduğu gibi... Kıta Avrupası'nda liberaller ve sosyal-demokratlar, toplumsal refahlarının kaynağı olan köleliğe ve mülkiyete tarih yazmakla, felsefik köken aramakla meşgulken; o, her zaman ve her mekan için genelleştirmekten kaçınmadığı siyasal düşünceleri toplumsallaştırmaya çaba gösteriyordu.

"Mülkiyet hırsızlıktır" bir iddia ya da tez değil, bir tespittir. Sadece modern kapitalist bir ekonomik işleyişe yönelik değildir. Mülkiyet ilişkilerinin ilk ortaya çıkışından başlayan ve içinde bulunulan dönemde karmaşıklaşan bu ilişkileri kendine sorun edinir. Mantıksal önermelerle, iddia kanıtlamaya çalışan "bilimcilik oyunu" değil, ezilenlerin içerisinde bulunduğu koşullardan kurtulmaya yani özgürleşme sürecine yönelik bir şiarıdır.

Kapitalizm Hırsızlıktır

"Mülkiyet yoksun bırakma hakkıyla eşitliği, despotizmle özgürlüğü ihlal eder ve hırsızlıkta tam bir özdeşliği vardır."

"Mülkiyet Nedir?"- Proudhon

Kapitalizm ve mülkiyet arasındaki ilişki, sadece ücretli emeğin ortaya çıktığı bir dönemle sınırlanamaz. Bunun bir öncesi vardır. Ancak modern kapitalizm ve mülkiyet arasındaki ilişkiyi irdelemek, bu önceki kısmı anlamak açısından da kullanışlıdır. Modern kapitalizmden önceki ilişkileri değerlendirmeyi sonraya bırakıp, kapitalizmin modern kısmına baktığımızda bir nedensellik gözümüze çarpar.

Ücretli emeğin yani işçinin varlığını zorunlu kılan nedensellik özel mülkiyet (ve devlet mülkiyeti) ile kavranır. Mülkiyete sahip olan ve mülksüz arasındaki ayrım, sadece üretim araçlarının mülkiyetinin sahipliği ile açıklanamaz. Çünkü üretim araçlarının özel (veya devlet) mülkiyeti, şiddet mekanizmaları ve zor yöntemleri kullanılmadan var olamaz. Özel mülkiyete dayalı bir ekonomi, ekonomik iktidarı elinde bulduran sınıfın ayrıcalığının kaynağıdır. Bu ayrıcalık sadece baskıcı ve otoriter bir şekilde kendini var edebilir. Bu baskı ve otoriter yöntemden, modern kapitalizm öncesi dönemden bahsederken değineceğiz.

Özel Mülkiyet Devletin Özel Biçimidir

"Bugünkü biçimiyle mülkiyet nedir, sermaye nedir? Kapitalist ve mülk sahibi açısından bunlar, devletçe güvence altına alınmış, çalışmadan yaşama gücü ve hakkı demektir. Bir başkasının çalışmasını sömürerek yaşamını sürdürme gücü ve hakkı..."

Kapitalist Sistem, Bakunin

Özel mülkiyet, mülk sahibinin kendi mülkiyeti üstünde bir yönetici olarak davrandığı küçük bir devlet gibidir. İşçi onların mülkiyetini kullanırken onların emirlerine, yasalarına ve kararlarına itaat etmek zorunda olan kapitalistin vatandaşları gibidir.

Özel mülkiyet, devletin özel biçimidir. Sahip olan kişi "sahip olduğu" alan dahilinde neler olduğunu belirler. Bu nedenle bunun üzerinden iktidar tekeline sahiptir.

Ancak bu durum, yani liberallerin "iradi iş sözleşmeleriyle" olumladıkları ilişki biçimi, tam anlamıyla özgürlüğün reddidir. Aynı liberallerin, özel mülkiyeti "mutlak bir hak" olarak tanımlayarak yaptıkları, ihtiyaçların karşılanması hususunda adaletsizliklere neden olmaktadır. Ekonomik adaletsizlikler, özel mülkiyet aracılığıyla

meşrulaştırılmış olur. Ve aynı adaletsizlikler yüzünden mülksüzler, mülk sahiplerinin emrinde çalışmaya zorlanır.

Mülkiyet bir iktidar kaynağıdır. Proudhon "Mülk sahibi ya da hırsız" der, "kendi iradesini yasa olarak dayatır; yani hem yasama hem de yürütmeymiş gibi davranır." Böylece mülkiyetin despotizmi ortaya çıkardığını vurgular. Yani mülk edinmek için, zor kullanma, diğerlerinin iradelerini yok sayma yöntemleri kapitalizmi bir zorbalık ve hırsızlık olarak tanımlamamıza olanak verir.

İlk Tartışma

Mülkiyet ve ekonomik sistemi olan modern kapitalizmin bu zora dayalı ilişkiler ağı, temellerini ilk mülkiyet ilişkilerinin ortaya çıktığı zamanlarda ve coğrafyalarda bulur. Bunları nasıl isimlendirirsek isimlendirelim (erken kapitalizm, ilkel kapitalizm, mülkiyet ilişkilerinin ilk çıktığı zamanlar), ortada olan durum Errico Malatesta'nın "Jandarma olmadan, mülk sahibi var olmaz." diye altını çizdiği bir ikiliktir. Biri olmadan diğeri var olamaz.

Tam da bu kısım, tarihsel okumalar açısından önemli bir yerde duruyor. Tüm tarihsel okumayı mülkiyet ilişkilerinin gelişimi üzerinden yapan liberalizm ve sosyalizm; iktidarı ekonomik sömürünün, toplumsal adaletsizlikleri ve siyasal şiddetin merkezine koyan ve buna bağlı tüm gelişimlerde iktidar ve onun merkezileşmesinin önemini vurgulayan anarşizm...

Mülkiyetin mi yoksa iktidarın mı önce var olduğu sorusuna ilişkin verilecek bir cevabın, muhakkak iyi bir tarihsel verileme yapması gerekecektir. Öte yandan, Malatesta'nın ortaya koyduğu zorunlu ikilik; "mülkiyet sahibi olduğun" iddia edenin, "her şeyin herkesin olduğu" bir durumda, meşruluğunu sağlayabileceği yegane unsurun şiddet ve zor olabileceğini göstermek açısından önemlidir.

Keza, M.Ö. 4000'lerin hem mülkiyete dayalı merkezi bir ekonominin ortaya çıktığı hem de siyasal iktidarın merkezileştiği dönemler olması rastlantı değildir. Mülkiyete dayalı ilişkilerin sistematikleştiği coğrafyaların ilk devletlerin ortaya çıktığı coğrafyalar olması da bize "meşru şiddet tekeli" elinde tutan güç olmadan mülkiyet ilişkilerinin ortaya çıkamayacağını göstermektedir.

Hüseyin Civan

hcivan@meydangazetesi.org

Bu açıkça şu demektir; mülkiyet ve ilişkilerinin siyasal belirlemesindeki rolü, siyasi iktidarın mülkiyet ilişkilerinin belirlenmesindeki rolünden daha azdır. Dolayısıyla tarihin bu dönemindeki en büyük hırsızlar da mevcut siyasal iktidarlarını, yani şiddet kullanma tekeli emirlerinde bulunan kolluklarla uygulayarak mülkiyet sistemini yaratanlardır. Üretim-tüketim-dağıtım ağını kontrol eden merkezi devlet yapılanmalarıdır.

Sömürgecilik ve Çitleme

Tarihteki özellikle iki büyük sürecin mülkiyet ilişkilerinin şimdiki altyapısını oluşturmasında önemli etkisi olmuştur.

15. yüzyılda başlayan sömürgecilik hareketleri, bir yanda devletlerin siyasi sınırlarını genişlettiği ve sömürge altına alınan coğrafyanın bir merkez tarafından kontrol edildiği yeni bir uluslararası siyaset ortaya çıkarırken; öte yanda sömürgeleştirilen coğrafyalardaki tüm varlıklar sömürülmüş ve modern kapitalizmin en büyük birikimi elde edilmiştir. Avrupa dışında kalan neredeyse tüm coğrafyalar, bu süreçte bu siyasi ve ekonomik saldırıya maruz kalırken sömürü, köleliğin yaygınlaştığı ve her şey gibi insanın da metalaştığı bir biçim halini almıştır. Yüzyıllar boyunca devam eden (ve hala daha etkilerini sürdüren) bu süreç, Sanayi Devrimi'ne ilk kaynaklık eden sermayenin oluşturulmasında kullanılmıştır.

Modern kapitalizmin oluşmasında bir milat niteliğinde bulunan Sanayi Devrimi'ne etki eden diğer büyük gelişme, 18. yüzyılda İngiltere'de başlayıp yaygınlık kazanan topraksızlaştırma hareketi; çitlemeydi.

"Çitleme kanunları, tarımsal nüfusu sefaletle itti ve onları toprak sahiplerinin insafına terk etti; işçiler olarak imalatçıların insafına terk edilecekleri kentlere büyük sayılarda göç etmeye zorladı."

Pyotr Kropotkin

Çitleme hareketi, toprağın yeniden örgütlenmesi süreciydi. Ortak kullanımda olan topraklar, krallık tarafından özel şahısların mülkiyetine verildi ve toprağa dayalı ekonominin zora girmesine yol açtı. Yani köylülerin ihtiyaçlarını

karşılama için kullandıkları toprakları ellerinden alındı. Çitleme hareketi sadece zengin toprak sahipleri yaratmadı, aynı zamanda bir süre sonra ihtiyaç hissedilecek olan işçilere topraksız köylülerden hammadde sağlandı.

Toprak, ihtiyaçlarını karşılamak için kullanılan elinden alındı ve toprak sahipleri tarafından kar için üretim yapacak şekilde kullanıldı. İnsanları, ihtiyaçlarını karşılamak için kullandıkları topraklardan "yasal" olarak men edebilen toprak sahibi bu sınıf, modern hırsızların kökeni konumunda.

Tarihteki tüm bu zor girişimleri, yaratılan "zenginlik" in temelini oluşturan önemli olaylar. Bu tarihsel süreçlerin yarattığı yeni sınıf tarih sahnesine çıktı ama, tabii ki devlet korumasında. Kapitalizmin gelişim süreci, bu kaba hatlarıyla bile düşünüldüğünde şu sonuca ulaşmak çok da yersiz değil: Kapitalizm hırsızlıktır.

Devlet Hırsızlıktır

Devletin, mülkiyet ilişkilerinin kapitalist evrimi içerisindeki rolüne yukarıdaki bölümlerde değinmeye çalıştık. Mülk sahipleri ve mülksüzler arasındaki ekonomik ilişkide, mülk sahipleri lehine kurucu ve koruyucu rolünün yadsınamayacağına altını çizmeye çalıştık. Devlet mekanizmasının bu rollerinin dışında, doğrudan ekonomik sömürde özne olarak yer aldığı, yani hırsız rolünü oynadığı; kapitalizmle ilintili unsurların (burjuvazi vb.) devre dışı kaldığı ekonomi modellerini irdelemek bir başka açıdan önemli.

Bu önem, kapitalist sömürü sisteminin alternatif olarak gösterilen "devletli" çözümleri doğru değerlendirmekle ilgili. Özel olanın karşısına "kamusallığı"; kapitalizmin karşısına "sosyalizmi" koyanların ısrarlıca üstüne düşünmesi gereken, ekonomik artığı (yani emeği) yağmalamak için muhakkak kapitalizmin özel biçiminin gerekmediğidir.

"Yaşam devam ediyor, her gün duygu ve düşüncelerime yeni çelişkiler ekleniyordu. Beni en çok etkileyen ise çevremde tanık olduğum açık eşitsizlikti. Petro-Sovyet Birinci Sınıf Konukevi (Astoria) ahalisine ayrılan pay fabrikalarda çalışan işçilerinkine oranla çok fazlaydı. Emin olun, bu işçiler yaşamlarını sürdürmelerini sağla-

cak oranda bile pay almıyorlardı. Astoria'daysa durum çok farklıydı. Burada öbeklenen ve Smolni'de çalışmalarını yürüten Komünist Parti üyeleri, Petrograd'ın en iyi imkanlarına sahipti." ve ekliyor Emma Goldman Bolşeviklerin Devrime İhanetinin Öyküsü'nde; "Bu adaletsizliği haklı kılan tek bir gerekçe göremiyordum. Mutfak ziyaretlerimde hizmetçilerin sayısız memur, yoldaş ve müfettişler tarafından denetlendiğine tanık oluyordum. Hizmetçilerin yemeklerinin hazırlandığı ayrı, küçük bir mutfak daha mevcuttu ve burada hengameyi aratmayan yemek kavgaları yaşanıyor. Komünizm böyle bir şey miydi?"

Elbette komünizm böyle bir şey değildi, olmazdı. Ama komünizm adı altında devlet kapitalizmi programını uygulayanların kaçınmacağı ya da kaçınmak istemediği şey, mülkiyet sisteminin ortaya çıkardığı "ekonomik artığa" el koymak olacaktır.

Dün ve bugün, sosyalizmin pratiğe geçtiği tüm coğrafyalarda, ekonomik adaletsizliklere ilişkin bir türlü bulunamayan çözüm, tam da özel mülkiyet ilişkilerinin devlet mülkiyeti altında devam ettiriliyor oluşudur. Ortaya çıkan yeni hırsızlar, o devlet yapılarının korumasında mülkiyet ilişkilerini yeniden üreten bürokratik sınıf olmuştur.

Özel mülkiyetin devlet mülkiyetine dönüşürülmesi (kamulaştırma ya da millileştirme), mülkiyet ilişkilerini değiştirmez. Değiştirdiği sadece patronların yerine geçen bürokratlardır. Mülkiyet ilişkilerinden özgürleşmek, mülk sahiplerinin değişmesi değildir.

Yeniden Düşünmek

Mülkiyet ve hırsızlık arasındaki ilişkiyi yeniden düşünmek, her zaman olduğu gibi bugün de önemli. Karşısında mücadele ettiğimiz ekonomik, siyasi ve toplumsal yapıyı anlamak ve yaratacağımız yeni dünyanın tüm bu biçimlerden uzak bir şekilde inşa edilmesi için önemli. Ama en önemlisi, asıl hırsızların ve asıl hırsızlığın, kim ve ne olduğunu anlamak ve anlatmak...

1840'tan bu yana "Mülkiyet hırsızlıktır" şiarı, coğrafyadan coğrafyaya, toplumsal devrim mücadelelerinde yayılmakta. Bugün birilerinin unutturmaya çaba gösterdiği bu şiarı, şimdi dilendirmekten daha uygun zaman yok. Kapitalizm hırsızlıktır, devlet hırsızlıktır.

Her Şey Herkesin Olmalıdır Mü

"Güneş, hava ve deniz ortaktır. Kimse buna sınır koyamaz, bunları bölemez ve sınırlandıramaz."

Pierre Joseph Proudhon

Kapitalizm onları da mülkiyeti altına almayı başardı! Güneş ışığı, kapitalizmin bitmek tükenmek bilmeyen enerji ihtiyacına "kaynak" oldu. Hava, şişelere hapsedilip satışa sunuldu. Deniz parsel parsel bölündü, birileri için sermaye oldu.

Mülkiyet, anarşist literatürde Proudhon'un üzerine yazdığı kapsamlı inceleme ve daha çok da bu incelemeye dayanıklık eden temel sav olan "Mülkiyet hırsızlıktır" söylemi üzerinden bilinir. Ekonomik yaşamın inşasında, Proudhon'un olanaksız olarak tanımladığı bu kavramın bizler için ifade ettikleri, iktisadın inceleme alanlarının ötesindedir. Bu yönüyle üretim ve tüketim ilişkilerini belirleyen bir ilke olmasının yanında, iktidar ilişkilerinin yansıdığı başka alanlarda da farklı anlamlar kazanmaktadır.

Yönetenler halkın iradesini gasp eder. Özgür bir yaşamda kendi kararlarını kendileri alacak olan bütün bireylerin yaşam enerjisini ve gücünü mülkiyetine geçirir. Bazen demokrasidir bu yönetimin adı, bazen monarşi, bazen ise diktatörlük; ancak isimler değişse de mülk sahipleriyle mülksüzler arasındaki adaletsizlik hepsinin ortak özelliğidir.

Patronlar, işçinin emeğini gasp eder. Yaşamak için çalışmak zorunda olan bireylerin yaratıcılıklarını ve boş vakitlerini mülkiyetlerine geçirir. Çok uluslusundan yereline, taşeronuna kadar hepsi işçilerin özgürlüğüne düşmandır. İşçilerin köleliği, bir avuç mülk sahibinin iktidarıyla normalleştirilir. Aslında doğal olan, bilinçli bir şekilde çarpıtılır; imkansız olarak gösterilir.

Erkek, kadının yaşamını gasp eder. Kadın, dinsel buyruklar, kültürel normlar, kurallar, yasalar, örf ve adetlerle yürüyüşünden konuşmasına, oturup kalkışından alışkanlıklarına kadar her şeyiyle baskılanır. Bu da yetmez, erkek kadının yaşayıp yaşamayacağına karar verecek merci olarak görür kendisini. Kadının yaşamını dahi kendi mülkiyetine geçirir.

İnsan, ekolojik yaşamı gasp eder. Havanın, suyun, toprağın ve üzerinde yaşayan tüm canlıların, bir bütün halinde ekosistemin uyumuna karşı ihtiyaç dışı tüketimi, rantı, talanı ve sömürüyü araç edinir. Hem türümüzle hem de diğer türlerle kurduğumuz karşılıklı ilişkinin zemini olan dünya, dev bir tüketim mabedi haline getirilir.

Her Şey Herkesindir

"Halk, kendisini devletin dışında oluşturmaya başlarsa devlet iktidarı, yönetici ilke, eski yolları temsil edenlerin doğası gittikçe zayıflayacak ve tüm eski sistem geri dönüşsüz şekilde ortadan kalkacaktır."

Gustav Landauer

Her şeyin herkes tarafından özgürce üretimi ve paylaşımı... Yani üretim araçları üzerindeki mülkiyetin ortadan kaldırılması, anarşistlerin toplumun ekonomik ve sosyal örgütlenmesine yönelik tahayyüllerinin zeminini oluşturdu. Bu tahayyülün gelişimi üzerine düşünürken daima bu zemin üzerinde hareket edildi. Geleceğin yaşamının, geçmişin deneyiminin ışığında; halkın yaratıcı gücüyle, dönemin ihtiyaçlarına göre yapılandırılacağına olan inanç korundu. Ancak bir yandan da bu ilkeler, yaşam alanlarında gerçeklik kazanan somut deneyimler haline geldi. Anarşist kolektifleştirme pratikleri, 1920'lerde Rus Devrimleri'nin yanı başındaki Özgür Topraklar deneyiminde ya da 1936 İberya Devrim sürecinde geniş öl-

ekte uygulanma fırsatı buldu.

Anarşist bir üretim-tüketim-dağıtım ilişkisinin temelinde yer alan kolektifleştirme; mülksüzleştirme ve özyönetim kavramlarıyla doğrudan ilişkilidir. Endüstride ya da tarımda kolektifleştirme, bir yanda özel mülkiyetin diğer yanda ise devlet mülkiyetinin zincirlerinden kurtulmuş ekonomik örgütlenmeleri ifade eder. Kolektifleştirilmiş topraklarda ya da fabrikalarda özyönetim, işleyişin etkilediği bütün bireylerin özgür katılımıyla alınan karar toplantılarını ilke edinir. Kimse toprağın ya da fabrikanın sahibi değildir, ancak onu yaşatma sürecinin sorumluluğu da herkesin üzerindedir. Böylece herkesin, ihtiyacı kadarıyla yetindiği ve bir alanda yeteneğine, eğilimlerine göre yoğunlaşabilme düşüncesinde ortaklaştığı bir dünyayı yaratırız.

Üretim, tüketim ve dağıtım ilişkilerinin bütününü olan ekonomide; özel mülkiyet de devlet mülkiyeti de iktidarlıdır. Bu iktidarlara karşı kendi ekonomik alternatiflerimizi şimdiden yaratmak, otoritenin bütün uygulamalarından kurtulmak ve ihtiyaç duyduğumuz yaşama kavuşmak için tek araç olarak önümüzde duruyor.

Herkesten Yeteneğine Göre

Mülkiyetin olmadığı dünyaya olan özlem, bir yanılsamaya anlamı çarpıtılmak istense de, gerçek hırsızların otoritesine son verecek olandır. Çünkü mülkiyet olmazsa, her şey herkesin çabasıyla üretilir ve herkese ait olursa, kimse hırsızlık yapmaz, yapamaz. Çünkü asıl hırsızlık senden çalınanları geri almak değil; emeği ücretlendirmek, toprağı vergilendirmek, özgürlüğü denetim altına almaya çalışmaktır.

Emeğin ücretlendirilmesi üzerine yürütülmüş tartışmalar içerisinde anarşizm;

Mülkiyet Ortadan Kaldırılmalıdır

Zeynel Çuhadar

zeynelcuhadar@meydangazetesi.org

savlarını iş-işçi, emek-emeğin değeri, yetenek-yeteneğin ölçüsü gibi ayrımların olmadığı bir ekonomik planlama süreci üzerinden şekillendirmiştir. "Dinde Tanrı, politikada Devlet, ekonomide Mülkiyet; işte, kendine yabancılaşmış insanlığın kendi elleriyle teslim olduğu ve günümüzde artık reddetmesi gereken üçlü biçim budur." diyen Proudhon, toplumsal adaletin sağlanması için mülkiyetin ortadan kaldırılması gerektiğini söylemiştir. Bu düşüncesiyle yalnızca anarşizmin değil, sosyalist akımlar içerisindeki neredeyse her eğilimden devrimcinin bu alana dair yorumlarına bir referans noktası oluşturmuştur. Önerdiği çeşitli ekonomik formüller farklı dönemlerde farklı coğrafyalarda deneyimlenmiştir. Toplumsal dönüşüme dair yazılarında geleceğin toplumunun yaratıcı gücüne olan güvenini daima vurgulayan Bakunin ise, bölüşümde emeğin ve yeteneklerin belirleyiciliği olabileceği üzerinde durmuştur.

Sonrasında Pyotr Kropotkin, Errico Malatesta, Carlo Cafiero, Alexander Berkman gibi anarşistlerin meseleye yönelik yazıları, kitapları yayınlanır. İlk kez I. Enternasyonal'de İtalyan Birliği çatısında savunulmaya başlanan bu anarşist komünist fikirler, toplumsal devrimin sosyo-ekonomik örgütlenmesine dair, halkın en derin özelemlerinin ayrıntılı bir ifadesi oldu.

Emeğin ücretlendirilmesi; Kropotkin ve Malatesta gibi yoldaşlara göre yeni bir iktidar ortaya çıkarmakta, biçim olarak değişse de öz olarak kapitalist ilişki biçimlerinin algısal anlamda sürdürülmesi anlamına gelmektedir. Oysa üretimde belirleyici yegane ilkenin bireylerin yetenekleriyle şekillendirilmesi gerekliliği; kapitalizmden, gerontokrasiden, ataerkiden sıyrılmış bireyin yaşamını nasıl planlayacağına dair de bir model oluşturmaktadır.

Herkese İhtiyacı Kadar

Özgür bir yaşamda insanlar hayatta kalmak için değil, toplumun içinde kendini, kendi içinde ise toplumu bularak, hem kendi mutluluğunu hem de kendi dışındakilerin mutluluğunu amaç edinerek yaşar. Yüzyıllardır özlemine çektiğimiz devletsiz toplum, kolektif işleyişin bu çekirdeği üzerinde filizlenmektedir. Bugün yaşamlarımızı köleleştiren yemek-içmek, uyumak, gibi gündelik ihtiyaçlarımız dışındaki bütün vaktimizi işgal eden zorunlu çalışma, özgür bir yaşamda eski zamanlara ait kötü bir masal olacaktır.

Kolektif yaşamın şekillendirilmesinde ise üretim ve dağıtım kadar belirleyici olan bir başka olgudan, "tüketimden" söz etmeliyiz. Kolektifleştirmenin gücüyle üretim araçlarının kontrolünü patronların elinden alan ve özel mülkiyete son verilen bir düzlemde, yetenekleri ölçüsünde kolektif üretimi gerçekleştirmeye başlayan her topluluk, ihtiyaçlarını da kolektifleştirecektir. Kalabalıklar içinde yalnızlaştırılmış, paylaşma ve dayanışmadan yoksun hayatlarımız ancak ve ancak böyle anlam kazanacaktır.

Özgürlük

"Her ekonomik evre, tarihte belirli bir politik evreye denk düşer. Bugünkü mülkiyet biçiminin yıkılması da ancak yeni bir siyasal hayatın gerçekleştirilmesiyle mümkündür."

Pyotr Kropotkin

Yazıya girerken ekonomiden bahsetmiştik. Ekonomik yaratımı oluşturanların sistematik üzerinde yükselenlerin sisteminde, toplumsal zenginliği üretenler ve bu üretimi gasp eden azınlık arasındaki derin uçurumun sona ermesi imkansız gibi gözükür.

Devletin ve kapitalizmin olmadığı, paylaşma ve dayanışmayla dolu özgür bir dünyanın yaratımı, anarşizmin bir eylem biçimidir de aynı zamanda. Bu eylem biçimi tarihin birçok yerinde birbirinden farklı gerçekliklerde, ortak bir deneyim yaratarak bir gelenek haline gelmiştir.

Özgürlüğe varmak için yola çıkan, işçilerin iktidarını kuracağını savunan bazılarınsa, neden çelişkileri yok etmek yerine arttırmayı yeğleyen yöntemlere yöneldiğini anlayabilmek için bu tartışmaları tekrar tekrar gündem etmek önemlidir. Toplumsal bir devrimin nasıl despotluğa dönüştürüleceğini gördük, bu olumsuz pratikleri yeterince deneyimledik. Artık özgürlüğü yaratmak için geçiş evrelerine ya da bürokrasiye ihtiyacımızın olmadığı, bizimle hemfikir olmayanlar için de karşı konulamaz bir gerçeklik haline gelmiştir.

Çalışma saatlerinden mekanın ya da mekanların işleyişine, insanların birbirleriyle ve çevreleriyle kurdukları ilişkiye kadar her alanda özgürlüğü esas alan bir düşünce ve eylem biçimi olan anarşizmin konuya ilişkin gerçek çözümleri bugün birçok yerde, birçok kolektif işleyiş içerisinde sürmekte. Mahallelerdeki özyönetim fabrikalarında, köylerdeki özgür kooperatif deneyimlerinde, devletin talanına karşı gecekondu evlerinde, şirketlerin ekolojik yıkımında toprağın metalaşmasına karşı halk direnişlerinde bunların izlerini görürüz.

Bir şeye sahip olanlar, sahip oldukları şeyleri daima birilerinin yaşamlarını çalarak edindiler. İçinde yaşadığımız toplumun sonunu getirecek olan özgür ve mutlu bir yaşamın ifadesi tek bir slogana sığacak kadar basit:

"Her şey herkesin olmalı, mülkiyet ortadan kaldırılmalıdır!"

Ben Neden mi Hırsızım?

“

Eğer ortada bir hırsızlık varsa, her şey yalnızca bazı insanlara ait olduğu içindir; bir tarafta bolluk, diğer tarafta yokluk vardır.

Anarşist Marius Jacob

Furkan Çelik

fcelik@meydangazetesi.org

Marius Jacob, Eylül 1879 yılında bir liman kenti olan Marsilya'da dünya gelmişti. Henüz 11 yaşındayken çalışma sertifikasını almış, yaşadığı kentin koşulları nedeniyle gemilerde çalışmaya başlamıştı. 16 yaşında denizde geçirdiği kaza ve fırtınalı okyanusların onu sürekli hasta etmesi sebebiyle "ayağının toprağa basması gerektiği"ni düşünerek gemilerdeki işini bırakmıştı.

1896'da Fransa'ya dönen Jacob, matbaada dizgicilik işine başladığı sırada Kropotkin'in anarşist fikirleriyle tanıştı. Anarşistlerin düzenlediği toplantılara katılarak onlarla iletişim kurdu. Paris Komünü'nden beri toplumsal bir ayaklanmanın olmadığı Fransa'da, devletin anarşistlere yönelik baskıları oldukça yoğundu. Anarşistlerse bu baskılı dönemde bir yandan bireysel eylemlere yönelirken diğer yandan gizli toplantılarla örgütlenme çalışmalarını içerisindediler. Ravachol gibi birçok anarşistin eylemleri, aynı tarihlerde anarşistlerle tanışık olan Jacob'u da etkilemişti.

Aynı dönemdeki sosyalistlerin hedefi ise, yasal yollarla seçilip parlamentoya girmekti. Jacob bu durumu görmesinin ardından ilk eylemini, seçim sandıklarının muhafaza edildiği binada, sandıklara bomba yerleştirip patlatarak gerçekleştirmişti. Komünü unutanlara çok sert bir mesajdı bu... Bu eylemi sebebiyle 6 ay tutsak edilen Jacob, hapishaneden çıktığında fikirleri daha da netleşmişti. Çıkar çıkmaz zenginlerin evlerine girerek soygunlar yapmaya başladı. Çaldıklarını anarşistlerin sendikalarına, dergilerine ve matbaalarına dayanışma olarak veriyordu. Bir hırsızlık sırasında yakalanmasının ardından deli taklidi yapmış ve hapishane yerine deliler hastanesine gönderilmişti. Buradan kaçmaksa Jacob için çocuk oyuncağıydı.

Gece İşe Çıkan İşçiler

1900-1903 yılları arasında Jacob, 2-3 kişilik gruplar oluşturup birçok eve girerek hırsızlık yapmaya başladı. Seçtikleri evlerin hepsinin ortak bir özelliği vardı. Hepsisi patronlar, hâkimler, askerler ve din adamları gibi toplumu yöneterek zengin olanların; kendi tabiriyle "sosyal paratistlerin" evleriydi. Bu evleri soymayı bir eylem olarak görüyordu. Soyduğu evlerin duvarlarına mesajlar bırakıyorlardı, mesajların altına "Gece İşçileri Çetesi" imzası atmayı da hiçbir zaman ihmal etmezlerdi. 3 senede 160'a yakın ev ve kilise soygunu gerçekleştirdikleri halde -polis dahil- hiç kimse bu çeteyi deşifre edememişti. Kimseler bu çetede kimlerin olduğunu bilmiyordu, tek bilinen işçi oldukları ve gündüz onlardan çalınanları akşam geri aldıklarıydı.

Gece İşçileri Çetesi'nde kimse zenginleşmemişti. Çete üyeleri gündüz emeklerini satarak çalışıyor, emeklerinin karşılığını alamadıkları için akşamları patronlarının evlerini

soyuyorlardı. Hiçbir zaman zanaatkar, doktor ya da yoksul olan birinin evine girmemişlerdi. Patronlarsa her gün milyonlarca yoksulun evlerine girip onların lokmalarını çalıyordu. Bu, Gece İşçileri'nin eylemlerinin meşruluk kaynağıydı.

Pierre Loti ile Jacob'un hikayesi

Bir keresinde bir eve giren Jacob hiçbir şey almadan evden çıkmıştır. Jacob ilk defa bir soygunu yarım bırakmıştır. Sonradan olayı anlattığında, evin roman yazarı Pierre Loti'ye ait olduğunu anlayınca evi soymaktan vazgeçtiğini ifade etmiştir.

Jacob ve Gece İşçileri, 21 Nisan 1903'te Abbeville'de soygun yaparken tuzağa düşürüldü. Çetenin yakalanması sırasında bir polisin vurulması dahil birçok şeyle suçlanan Jacob, 18 ay sonra çıkarıldığı mahkemede yaptığı tüm eylemleri savundu. Savunmasının son kısmında şöyle demişti;

"Tabi ki, ben de zor kullanarak ya da kurnazlıklarla bir başkasının emeğinin meyvelerine sahip olunması eylemini kınıyorum/onaylamıyorum. Fakirlerin mal varlığının hırsız olan zenginlere karşı savaş açmamın sebebi de kesinlikle budur. Ben de hırsızlığın yasaklandığı bir toplumda yaşamak istiyorum. Ben hırsızlığı sadece -hırsızlıkların en kötüsü olan- bireysel mülkiyete karşı en uygun başkaldırı yöntemi olduğu için onayladım ve kullandım.

'Sonucu' ortadan kaldırmak için öncelikle 'sebebi' ortadan kaldırmalısın. Eğer ortada bir hırsızlık varsa, her şey yalnızca bazı insanlara ait olduğu içindir; bir tarafta bolluk, diğer tarafta yokluk vardır. Mücadele yalnızca insanlar acı ve kederlerini, emek ve zenginliklerini ortaklaştırdıklarında, her şey herkesin olduğunda son bulacaktır. Ben Devrimci Anarşistim. Ben devrimimi yaptım. Yaşasın anarşi!"

Mahkemede patronların ve özel mülkiyet sahiplerinin baskısıyla Jacob 20 yıl hapse mahkum edilerek Şeytan Adası'na sürgün edilir. Defalarca adadan kaçma girişiminde bulunduğu için 9 yılını tek kişilik hücrede geçirir. 1927 yılında serbest bırakıldıktan sonra Fransa'ya geri döner. Libertaire Gazetesi çevresinde faaliyet göstermeye başlayan Jacob, Sacco ve Vanzetti'nin idamına karşı yapılan kampanyalara katılır. Durruti'nin sürgündeyken İspanya'da ölüm cezasına çarptırılmasına karşı Durruti ve arkadaşlarıyla dayanışma içerisine girer. 1936'da toplumsal devrim sırasında İberya'ya giderek CNT'ye destek olur. Şeytan Adası'nda yıllarını geçirdikten sonra hırsızlıktan emekli olsa da, 1954'deki ölümüne dek fikirlerinden vazgeçmemiş; yasaklı, aranan anarşistleri evinde saklamış ve anarşist dergilerin çıkarılması için çaba harcamıştır.

Hırsıza!

20 yaşında, çaldıkları yaşının onlarca katında, ihtiyacı olanlara dağıttıkları da...

Yaşamın her alanındaki adaletsizlikler var ya, bu hırsız 20 yılda öyle bir bilemiş ki, korktuğunu dahi eyleyebilenlerden olmuş. Başka şans var mıymış ki? Yokmuş.

Yoksul bir mahallede doğmuş. Rezidansların gölgesinde, ne kadar tamir edilse de akıtan dökük çatıların altında, rutubeti eksik olmayan evlerde büyümüş. Büyüdükçe babasının solumsuzluğunu, genç annesinin onca yükün altında bükülen belini, gerilen sinirlerini görmüş. Abileri desen her biri ayrı telden...

Okul desen; hoca döver, üst sınıf alt sınıfı ezer; gelemezmiş bizimki böyle şeylere. Başlamış erken yaşta çalışmaya, sömürünün dibini görmüş. Şiirdeki gibi "Çalışmış 15 saat, tükenmiş 15 saat. Yorulmuş, acıkmış, uykusamış. Babasına sövmüş patron, sıkılmış dışlerini. Isıklıkla söylemiş umutlarını..." milyonarcamız gibi. Hiçbir işte iki aydan fazla çalışmamış; fazladan çalıştıran patrona, oturup emir veren şefe, emeğini çalanlara hep arıza çıkarmış. Kavgasız ayrıldığı iş yokmuş yani. İşsizken parası yokmuş haliyle; parasız binmeye çalıştığı metronun-metrobüsün güvenlikleri tarafından tartaklanmış kaç kere, açken marketten cebine attığı çikolata başına -çorabı geç- kazak örmüş, su alan ayakkabısını bırakıp yenisini ayağına geçirecek çıkmaya çalıştığı mağazanın kapısındaki alarm ötmüş.

Bu arada, sıkılmış umutlarını yalnızca ısıklı söylemekten, haykırmak istemiş; kendi gibileri bulmuş. Asıl hırsız tanımış bizimki; devleti ve kapitalizmi iyi tanımış. Sokaklara çıkıp isyanını haykırmış kendi gibilerle. Kaldığı ev yine soğukmuş ama yüreği sıcakmış artık. Hırsızlığı da bırakmamış, sürdürmüş asıl hırsızlardan çalmayı; kendisinin ve kendi gibilerin ihtiyacı kadarını.

Önce neyle başlamış dersiniz, pantolonunun bel kısmına sıkıştırdığı bir kaşarmış muhtemelen ya da cebine tikiştirdiği bir çorap. Sonra büyümüş işi biraz, kendi gibilere battaniyelerden elektrik süpürgelerine kadar birçok şeyi dağıtmış da dağıtmış. Kendi gibilerin çocuklarında oyuncaklar almış bir de, kendi çocukluğunda oynamak isteyip oynayamadıklarından; en afililerinden.

Yani bu hırsız zenginden alıp yoksula verenlerden, paylaşmayı ve dayanışmayı sevenlerdenmiş. Ee, bunlar da tutsak edilmek için yetmez mi? Yetmiş, tutsak düşmüş bizimki.

Onu dışarıdan içeriye iten nedenleri, içeride yeniden yaşıyormuş; şimdi de koşu ağalarına kafa tutuyormuş aklınca. Bu kadar yazdık diye "kahraman" mıymış bu hırsız? Kahraman değilmiş, kahramanları da sevmezmiş zaten. Başta söylediğimiz gibi, adaletsizliklere karşı "korktuğunu dahi eyleyebilmeyi" öğrenenlerdenmiş, yani cesurmuş. Senmiş, benmiş, bizmiş; yani sıradanmış bu hikaye, bizdenmiş.

Hırsız ve kendi gibileri çok güldüren video-daki gibi konuşuyormuş şimdilerde: "Yaptıklarımın pişman değilim ha, aklım hala yapmadıklarımında!" Hırsıza selam olsun...

Mülkiyet Hırsızlıktır

Gökhan Soysal

gokhan@meydangazetesi.org

"Şayet 'Kölelik nedir?' sorusuna 'kölelik cinayettir' deseydim, ne kastettiğim anlaşılırdı. Bir insandan düşünme yetisini, iradesini, şahsiyetini almak kudretinin hayat memat meselesi olduğunu ve bir insanı köleleştirmenin onu öldürmek olduğunu göstermek için uzun söze gerek olmayacaktı. Öyleyse 'Mülkiyet nedir?' sorusuna, niçin 'hırsızlıktır' diye cevap veremeyeyim; ne de olsa ikinci soru ilkinin şekil değiştirmiş halinden ibaret değil mi?"

Proudhon, o ünlü "Mülkiyet, hırsızlıktır" cevabını sona bırakmak yerine daha kitabın başında vermektedir. Mülkiyet üzerine o döneme kadar yazılmış en derinlikli çalışmasıyla Proudhon, "Genel kabul gören ve siyasal inanç sistemimizi özetlemek gibi tartışılmaz bir meziyete sahip bir ilkeyi yıkmak, davayı kazanmaya yetmez; onun zıddı olan olguyu tesis etmek ve bu ilkeden çıkacak sistemi formüle etmek de gerekir" diyerek "derhal uygulanabilir bir sistem" olarak tarif ettiği kendi önerisine de yer vermektedir. Proudhon, kitap boyunca mülkiyeti birçok yönden inceleyerek mülkiyetin birinci sonucunun (hırsızlık) yanı sıra ikinci sonucunu da dillendirmektedir: "Mülkiyet, despotluktur". Ve 1840 yılında yayınlanan bu kitabın çok önemli bir başka özelliği de Proudhon'un "hangi hükü-

met sistemini tercih ettiğine" yönelik soruya verdiği cevaptır: "hiçbirisine, Ben anarşistim".

Hakkında bilgi verilen kaynaklarda siyasi kimliğinden bahsetmeden Fransız ekonomisti olarak adlandırılrsa da Proudhon "Mülkiyet Nedir?" kitabında olduğu gibi birçok kitabında hayatın her alanına ilişkin söyledikleriyle bir ekonomistten fazlası olarak belirmektedir. Özellikle içinde bulunduğu zaman diliminde entelektüel tartışmaların odak noktasını oluşturan siyasal iktisatçıların tartışmalarından da bu yönüyle ayrılmaktadır. "Mülkiyet Nedir?" kitabında sadece mülkiyetten veya zilyetlikten bahsedilmemekte; emek, adalet, toplum, ahlak ve birçok başat konu, enine boyuna tartışılmaktadır.

Proudhon konuya yaptığı girişle okuyucuyu şaşırtarak verdiği örneklerle akıllarda kalan soru işaretlerini silmektedir. Bu yüzden okuyucunun ön yargıyla değil Proudhon'un söylediklerini değerlendirerek hareket etmesi gerekmektedir.

Mülkiyeti savunanların yazdıklarını da alıntılarla savunma noktalarını açığa çıkartan Proudhon, kitap boyunca mülkiyeti savunmak için getirilen her akıl yürütmenin (eşitlik,

ihraz hakkı, emek...) mülkiyetin yadsınmasına götüreceğini ve mülkiyetin olanaksızlığını belirtmekte ve bunu da birçok örnekle kanıtlamaktadır. Mülkiyeti savunanların dahi başvurmak zorunda kaldığı temel kavram adalettir. Adaletin önemini şöyle tarif etmektedir Proudhon: "İnsanların arasında olup biten her şey hak hukuk namıdır, içine adaletin karışmadığı hiçbir şey yoktur. Adalet hiç de yasanın hizmeti değildir. Tersine yasa, insanların çıkar ilişkileri içinde bulunduğu her durumda hak olanın ilanından ve tatbikinden öte bir şey olmamıştır asla."

Hırsızlığın ve despotizmin koruyuculuğunu üstlenmiş olan yasalar, yüzyıllardan beri yoksulluğun temel nedeni olan mülkiyeti korumaktadır. Sistem, günümüzde de gözleri bağlı adalet tanrıçalarının süslediği sarayların içine adaleti tıkarak işlemektedir. Mülkiyetin neden olduğu yoksulluk, "adalet" in şu anki görünümüdür.

Toplumun adalete olan açlığının yine toplum tarafından giderilebilmesi için öncelikle mülkiyetin kaldırılması gerekir ve bunu derhal yapmak gerekir. Mülkiyetin savunmanın devrimi reddetmek olduğunu vurgulayan Proudhon, bu kitapta onun için mülkiyetin zıddı bir olgu olan zilyet-

liği tartışmaya açmaktadır. Formülün ne olduğu tabii tartışılabilir ama tartışılmayacak olan şey mülkiyetin bir an önce kaldırılmaya başlanması gerektiğidir. Proudhon'un söyledikleri, gerçeklerden uzakta aranacak birtakım hayaller değil, bir an önce uygulanmaya başlarken dikkat edilmesi gereken şeyler olmaktadır.

Evet, mülkiyet hırsızlıktır. Sistem hırsızların sistemidir. Herkese ait olan şeyleri ve insanların iradelerini çalmak üzerinden yükselen sistem, kendisine yönelik saldırıya da polisiyle, hukuk mekanizmasıyla ve hapishaneleriyle karşılık vermektedir.

Sistem, mülkiyete saldıranları "hırsız" diye yaftalayarak insanı toplumdaki soyutlamaktan başka bir amacı olmayan hapishanelerine atmaya çalışmaktadır. Ancak özgürlük, ne süslü sarayların içerisinde kaybolabilecek bir şeydir ne de hapse atılabilir. Aslında kendileri hırsız olan mülkiyet savunucuları, kendi kutsallıklarına karşı yöneltilen her adalet talebini yasalarıyla yönetmelikleriyle hapishanelerde boğmaya çalışabilir. Çalışacaktır. Tarihten hiç almadığı bir ders varsa, o ders, ezilenlerin dayanışması ve direnişi karşısında tanrıyla, tüfeğiyle, hapishanesiyle de olsa hiçbir biçimde duramayacağıdır.

Anarşistlerin Teori ve Pratik Tartışmaları (5)

Suç ve Ceza Üzerine
Mektuplaşma

Gazetemizin "Anarşist Teori ve Pratik Tartışmaları" bölümünde 40. sayıda başladığımız "Suç ve Ceza" tartışmalarına anarşistler arası bir tartışmayla devam ediyoruz. 1921 yılında Umanità Nova'nın kapatılmasından kısa bir süre önce Errico Malatesta imzasıyla yayınlanan bir yazıyla başlayan, Malatesta ve Aldo Venturini arasında geçen bir mektuplaşmaya yer veriyoruz.

Çeviri: Zeynel Çuhadar

zeynelcuhadar@meydangazetesi.org

Aldo Venturini'in Mektubu

Sevgili Malatesta,

Geçenlerde Umanità Nova'da çıkan, önemli ve her zaman tartışmaya değer bulduğum suç konusundaki iki makaleni, büyük bir ilgiyle okudum.

Kuşkusuz, biz anarşistlerin bu meseleye ilişkin yaptığımız çözümlemesini destekleyen argümanların, tartışmasız olarak net ve etkili. Yine de bazı bakış açılarını düzelterken ama çok genel ve soyut ya da fazlasıyla ayrıntılı bazı düşüncelerin üzerinde durmak istiyorum.

Örneğin, dediğin gibi: "Bizim için toplumsal görevlerin başarısı gönüllülük esasına dayanmalıdır ve bireyin güç kullanmaya hakkı, sadece başkalarına isteyerek saldırarak, barış içinde, toplum olarak bir arada yaşamamıza engel olanlara karşı vardır. Güç ve fiziksel kısıtlama ancak ve ancak, fiziksel şiddet içeren bir saldırıya karşı, doğrudan savunma ihtiyacı için kullanılabilir."

Akil yürütmenin ikinci kısmında, geleceğin toplumunda temel alınan adalet ilkesini bozabilecek olan tek şeyin "fiziksel şiddet içeren bir saldırı" olduğu varsayılıyor.

Fiziksel şiddet eylemi olmadan da ciddi bir hasar gerçekleşemez mi? Neden güç ve fiziksel kısıtlama, doğrudan savunma gereksinimiyle sınırlanmış ve bundan ilham almış olsa dahi, böylesi durumlar için de kullanılmıyor? (Ne yazık ki bunlar, yeni toplumsal yaşamın suça yönelik ahlaki bakış açısı olacaktır.)

Birisinden bir şey çalmak için ona fiziksel şiddet uygulama eylemi ile aynı soygunu herhangi bir şiddet kullanmadan gerçekleştirme eylemi birbirine eş değer değil mi?

Üstelik, birini vahşice öldürmekle, aldatıcı ve canice bir ikna ile onu ölüme sürüklemek arasında ne fark vardır? Bu sadece bir örnektir ve saldırının fiziksel şiddet olmadan, kişinin yaşamına zarar verdiği başka yüzlerce durumdan bahsedilebilir.

Öte yandan, doğru şiddet ayrıdır, yanlış şiddet ayrı. Bu nedenle adaletsizlik, onu ortaya çıkaran dışsal eylemden çok, birinin hainliği ve acımasızlığı

yüzünden başkasının mağdur olması gerçeğinde yatar.

Bu konuda şunları söylüyorsun: "Kararı, durumun içinde olanların, halkın eline bırakmaktan başka bir çözüm göremiyoruz. Halk, koşullara ve kendi uygarlık derecesine göre farklı davranacaktır."

Fakat, "halk" burada çok genel bir ifade olduğu için mesele çözümsüz kalıyor.

Bu akıl yürütme, her şeyi halkın yapması gerektiğini düşünen Kropotkin'in hatasının tekrarı gibi görünüyor ve Kropotkin'e göre halk, yalnızca genel bir çokluktur.

Saverio Merlino, Kropotkin'in anarşizm düşüncesindeki bu ve diğer hataları iyi bir şekilde eleştirdi ve "Kolektivist Ütopya" kitabında seninle tartışarak, konumuzla alakalı olan toplumsal savunma meselesine ilişkin şu öneride bulundu: "Mevcut sistem ve suçun sona ereceği varsayımı arasında bir yerde, toplumsal savunmanın bir devlet işlevinden farklı olan çeşitli ara biçimlerinin olduğuna inanıyorum. Böylesi bir toplumsal savunma, tıpkı sağlık, ulaşım vb. gibi toplumsal hizmetlerde olduğu gibi her yerde halkın gözü önünde ve denetimi altında olacaktır. Bu yüzden yozlaşarak bir baskı ve tahakküm aracı haline gelmeyecektir."

Biz anarşistler neden bu anlayışa varmayalım? Sözde adalet denilen mevcut işleyişi, bütün acı verici ve insanlık dışı yönleriyle ortadan kaldırmak istiyoruz ama bunun yerine bireysel özgürlük ya da kalabalığın acele yargısını koymak istemiyoruz. İnsanların adalet anlayışının gelişmesi, onu ifade etme ve savunma biçimleri üzerinde çalışılması gerekiyor.

Bu mütevazî itirazlarımın nedeni, size böylesine önemli ve tartışılması gereken bir konuya geri dönebilme fırsatını vermektir.

Dikkate alman dileğiyle...

Sevgilerle,

Aldo Venturini
Bologna, 8 Eylül 1921

Malatesta'nın Yanıtı

Arkadaşımız Venturini'nin eleştirileri çok doğru: Fakat, yalnızca karmaşık suç meselesi üzerine bazı düşüncelerimi ifade ettiğimi ve bütün olası durumlar için geçerli bir çözüm sunma niyetinde olmadığımı belirttim.

İnanıyorum ki suçla mücadele için söylenen ve yapılan her şey; olayların yaşandığı zamana, mekana ve hepsinden önemlisi çevrenin ahlaki gelişimine bağlı olarak, sadece belli bir oranda değerli olabilir. Suç sorunu, gerçek anlamda yeterli ve nihai çözümüne ancak... suç tamamen ortadan kalktığı anda kavuşacaktır.

En acı toplumsal sorunların çözümü için getirdiğimiz önerilerin, muğlaklık ve belirsizlikle suçlandığını biliyorum. Ve anarşistlerin; günümüzdeki ahlak ve kurumların yıkıcı eleştirisinde hemfikir, gelecekteki yaşamın yeniden yaratılması ve günlük yaşam sorunları ile uğraşırken ise çok çeşitli okullara ve eğilimlere ayrıldığının bilincindeyim.

Ne var ki, bu bana kötü görünmüyor. Aksine, niyeti geleceğe giden yoldaki taşları şimdiden dizmek değil, sadece toplumsal evrim için gereken özgürlük koşullarını garantiye almak olan anarşizmin gerçek karakteri ve değerinin bu olduğunu düşünüyorum: Toplumsal evrim, herkesin en iyi maddi, manevi ve entelektüel gelişimini eninde sonunda sağlayacaktır.

Yasaları koyan ve dayatmak isteyen otoriteler ve yöneticiler, ya şaşmaz bir formüle sahip olduklarına inanıyorlar ya da buna sahiplermiş gibi görünmek zorundalar. Ancak bütün bir tarih gösteriyor ki yasanın tek işlevi, kurulduğu dönemdeki çıkarları ve önyargıları savunmak, güçlendirmek ve sürdürmek olmuştur. Böylece yasalar, insanlığı devrimden devrime, şiddetten şiddete ilerlemeye zorlamıştır.

Biz aksine, mutlak gerçeğe sahip olduğumuzu iddia etmiyoruz. Toplumsal doğruluğun sabit, her dönem için iyi, evrensel olarak uygulanabilir ya da önceden belirlenebilir bir şey olmadığına; ancak özgürlük sağlandığı sürece, insanlığın git gide, keşfederek ve eyleyerek gelişeceğine ve bu süreçte en az sayıda çalkantı ve en az sürtüşme olacağına inanıyoruz. Böylece çözümlerimiz her zaman, farklı ve belki de daha iyi çözümlere açık kapı bırakır.

Gerçek şu ki, insan sürekli daha iyisini bulmayı bekleyerek, hiçbir şey yapmadan yaşayamaz, belirli bir eylem yapmak zorundadır. Bununla birlikte, yalnızca tarihte belirleyici olan tek faktörün idealler olmadığını bilsek bile, bugün peşinde koşabileceğimiz tek şey bir idealdir. Hayatta, ideallerin çekim gücünün yanında, yaşamsal koşullar, alışkanlıklar, ilgi ve irade farklılıkları, kısaca gündelik yaşamın yürütülmesinde insanın uymak zorunda olduğu, hangisinden başlayacağını bilemediğim sayısız gereklilik vardır. Pratikte, insan ne yapabiliyorsa onu yapar: Yasal yaptırımlar ile oluşan ve devletin gücü, yani bazılarının hizmetinde olanların toplam gücü ile kalıcı hale getirilen kusurları, muhtemel adaletsizlikleri engellemek ya da engellemeye çalışmak ve devletsiz ideallerine doğru ilerlemek, her halükarda anarşistlerin bağlı kalması gereken misyondur.

Suç konusuna geri dönelim.

Venturini'nin doğru bir şekilde belirttiği gibi, özgürlüğe ve adalete zarar vermenin, fiziksel şiddet kullanmaktan daha kötü yolları vardır

ve bunlara karşı fiziksel sınırlama gerekli ve acil olabilir. Bu nedenle, öne sürdüğüm ilkenin, yani bireyin fiziksel güç kullanma hakkını yalnızca fiziksel güç kullanarak başkasının hakkını ihlal etmek isteyenlere karşı kullanabileceğinin, olası tüm durumları kapsamadığını ve mutlak bir ilke olarak görülemeyeceğini kabul ediyorum. Fiziksel şiddete karşı olduğu gibi, sonuçları ve uygulama biçimi fiziksel şiddetle eşdeğer olan davranışlara karşı zorla kendini savunma hakkını savunarak, belki de daha kapsamlı bir formüle yaklaşacağız.

Bu şekilde, farklı durumların taramasını gerektiren ve bin farkı çözüme yol açan, olay bazında bir analize giriyoruz, ama meselenin en büyük zorluğuna dokunmuyoruz: kimler yargılayacak ve kararı uygulayacak olan kim?

Karar verme yetkisini durumun içinde olanların, halkın, yani toplumsal kitlenin, eline bırakmanın gerekli olduğunu savundum.

Venturini, "halk"ın fazlasıyla genel bir ifade olduğuna işaret ediyor, onunla aynı fikirdeyim. Kropotkin'in yaptığı gibi "halk"a hayran olmaktan uzaktayım. Gerçi, bir yandan da Kropotkin kalabalıklara, sadece doğru davranışlarında "halk" dediği için, Merlino'nun savı haksız bir suçlama oluyor. Halkın her şeyi yapabileceğini biliyorum: Bugün vahşi, yarın cömert, bir gün sosyalist olur, başka bir gün faşist, zaman gelir rahiplere ve Engizisyon'a karşı ayaklanır, başka bir zaman Giordano Bruno'nun kazıkta yakılmasını seyrederken dua edip alkışlar, bir anda fedakarlık ve kahramanlık için hazırdır, başka bir anda ise en kötü biçimiyle korku ve aç gözlülüğün etkisindedir. Bu konuda ne yapılabilir? Mevcut malzeme ile çalışmak ve bundan en iyisini çıkarmaya çabalamak gerekir.

Venturini gibi, bireysel özgürlük ya da kalabalığın acele yargısını istemiyorum. Bununla birlikte, suçlulara karşı toplumsal savunmayı, sağlık, ulaşım vb. gibi herhangi bir sosyal hizmet gibi örgütlemek isteyen Merlino tarafından önerilen çözümü de kabul edemem, çünkü polis teşkilatının bütün kusurlarını edinecek ve onun bütün tehlikelerini barındıracak olan silahlı bir grup oluşturmaktan korkuyorum.

Bir sosyal hizmet açısından, örneğin demiryolu işçisinin mesleğinde uzmanlaşması, doktorların ve öğretmenlerin tamamen kendilerini sanatlarına adanması yararlıdır; fakat belki teknik açıdan avantajlı olmasına rağmen, birisinin meslek olarak polis ya da hakim olmasına izin vermek tehlikelidir ve yozlaştırır.

Toplumsal afetler yaşandığında herkes nasıl hemen yardım ediyorsa, aynı biçimde, toplumsal savunmayı herkesin ele alması gerekir.

Benim için polis bir suçludan, en azından küçük, sıradan suçludan daha kötüdür. Bir polis memuru toplum için çok daha tehlikeli ve zararlıdır. Fakat, insanlar halk tarafından yeterince korunduklarını hissetmediklerinde, şüphesiz hemen polisi ararlar. Bu nedenle, polisin var olmasını engellemenin tek yolu, halk için gerçek bir koruma oluşturan işleyişlerin yerine getirilmesi ve onun gereksiz hale getirilmesidir.

Venturini'nin sözleriyle bitiriyorum: "İnsanlarda adalet duygusunun gelişmesi, onu ifade etme ve savunma biçimleri üzerinde çalışılması gerekiyor."

Anarşist Ekonomi Tartışmaları (27)

Çeviri: Özgür Oktay
ozoktay@meydangazetesi.org

Kapitalizmi geleneksel yöntemlerin dışında inceleyen akademisyenlerden oluşan CasP projesine, Meydan Gazetesi'nin bir önceki sayısında yer vermiştik. Anarşist Ekonomi Tartışmaları yazı dizimize, aynı proje kapsamında yayınla-

nan ve kapitalizmin büyüme yanılmasını inceleyen bir makale ile devam ediyoruz. Makalenin kısaltarak alıntılıdığımız ilk üç bölümü, kapitalizmin stratejik sabotajını ve büyüme şeklini açıklıyor. Bu yazı ayrıca, tarih öncesi ekonomik

faaliyetleri bugün ile karşılaştırmaya olanak veren, sosyo-biyofiziksel bir ölçütü, enerji yakalamayı kullanması açısından ilgi çekici, çünkü bu karşılaştırmayı para ya da üretim miktarları kullanarak yapmak imkansızdır.

Kapitalizm: Sabotaj Yoluyla Büyüme - 1

Giriş

Bir iktidar biçimi olarak sermaye teorisine(CasP) göre, tarihteki diğer toplumları olduğu gibi, kapitalizmi incelemenin en iyi yolu, onu bir üretim ve tüketim biçimi olarak değil, bir iktidar biçimi olarak ele almaktır. Toplumu bir iktidar biçimi olarak düşünmek, her şeyden önce, toplumsal gücü ifade eden ve belirleyen kurumlara ve süreçlere odaklanmaktır. Üretim ve tüketim tabii ki bu ifade ve belirlenim için önemlidir ancak tek başına değil ve çoğu zaman tersine olarak.

Temel CasP meselesi, iktidar biçiminin düzenini neyin yarattığıdır. Çalışmalarımızda savunduğumuz gibi, iktidar ve iktidara direniş karşılıklı olarak iç içe geçmiştir: iktidar olmadan muhalefet olmaz ve ister açık, ister örtük olsun, muhalefet olmadığında, zaten üzerine güç uygulanacak bir şey olmaz. İki güç sonsuz bir döngüde birbirlerini işaret eder, reddeder ve üretir. Şimdi, toplum-

dan bir iktidar biçimi olarak bahsettiğimizde, iktidarın, kendisine karşı olan direnişi bastırıp egemenliğini sürdürebildiği bir toplumsal düzeni tanımlarız ve bize göre bunu yapabilmesi, Thorstein Veblen'in stratejik sabotaj dediği şeyi ima ediyor ve gerektiriyor.

İktidar, direnişi başarılı bir şekilde yönlendirmek, içermek ve gerekirse ezebilmek için, daha az iktidarı olanların ya da hiç iktidarı olmayanların özerkliğini sürekli olarak kısıtlar, sınırlar ve engeller. Dahası, bunu stratejik bir şekilde yapmaları gerekir: Çok az sabotaj uygulamak iktidarlarını sürdürebilmek için yetersiz kalabilirken, aşırı zorlamak isyana tetikleyebilir veya daha da kötüsü, kontrol etmeye çalıştıkları toplumun temelini yıkabilir.

Kapitalizm öncesi tüm iktidar biçimlerinde, stratejik sabotaj, oldukça katı bir toplumsal yapı, nispeten istikrarlı bir kültür ve çok az veya hiç

büyümeyen bir üretim ve tüketim ile birlikte görülüyordu. Bu sicille karşılaştırıldığında, kapitalist iktidar biçimi yeni bir döneme işaret eder: hem dinamik hem de büyüme olan ilk tarihsel toplumu ve aynı zamanda, dinamizmi ve büyümesi kendi mantığına içkin görünen ilk toplumu temsil eder.

Enerji Yakalama

Bu konuda kaydedilen tarihsel kayıtlar açıktır: Geçen üç yüzyılda kapitalizmin yapısı sürekli olarak dönüştü, nüfusu patladı ve kişi başına düşen enerjisi benzeri görülmemiş seviyelere ulaştı. Bu bağlamda kapitalizmin benzersizliği **Şekil 1** ve **Tablo 1**'de gösterilmektedir.

CasP Bulmacası

Sonuç olarak, enerji yakalama açısından tarihteki iktidar biçimlerinin kapitalizmle ortaya çıkan yükselişe ve sonrasında patlayışa kadar

oldukça sabit kaldığı açıktır. Ve burada bir CasP bulmacası ortaya çıkıyor. Rousseau'nun ünlü sözündeki gibi "İnsan özgür doğar ve her yerde zincire vurulmuştur" ve kapitalizm için de benzer bir tespit yapılabilir, fakat tersinden. CasP'a göre, kapitalizm, diğer iktidar biçimleri gibi, sabotaj yoluyla doğar ve zincirlerle yaşar ve fakat baktığımız her yerde büyüdüğü ve genişlediğini görürüz.

Bu makaledeki amacımız, bulmaca gibi görünen bu "sabotajın ortasında büyümeyi" incelemek. Geçici olarak vardığımız sonuç ise aslında bunun bulmaca olmadığıdır. Hem ana akım hem de heterodoks taraflardaki geleneksel görüş, kapitalizmin üretim ve tüketimin artışı tarafından yönlendirilen bir sistem olduğu ve kısa dönemli krizler ve (zenginliğin) yeniden dağılımın yarattığı çalkantılar bir yana bırakılırsa, bu büyümenin nihayetinde iyi bir yaşamla ilgili olduğudur. Ekonominin bizzat kelime dağarcığı bu sonucu belirlemektedir:

ekonominin "mal" ve "hizmet" üretilip tükettiği söylendiği için, büyümesinin, tanım gereği, yükselen bir "yaşam standardına" eşdeğer olması beklenir.

Ancak birazdan göstereceğimiz gibi, bu düşünce kalıbı çok yanıltıcı olabilir. Neden? Çünkü bu sözde malların ve hizmetlerin önemli bir kısmının yaşamı sürdürmekle bir ilgisi yoktur: Büyümeleri, yaşamın değil, sabotajın genişlemesi anlamına gelir. Ve bu ispatlanırsa, kapitalizm, en azından kısmen, sabotaja rağmen değil sabotaj sayesinde büyüyor demektir.

Sabotaj

Sermayeleşen iktidar kavramı ve stratejik sabotajın zorunluluğu ile başlayalım. CasP'ye göre kapitalist iktidar, ayrımsal sermayeleşme ile ölçülebilir. Sahip olunan her bir varlık, gelecekte ondan beklenen kazancın bugünkü değerine risk-düzeltilmesi yapılarak sermayeleştirilir (aktifleştirilir) ve bu sermayenin temsil ettiği güç ayrımsal olarak, yani onu diğer varlıklara, gruplara veya bütün olarak topluma oranlayarak ölçülür. İktidarın zorunluluklarına boyun eğen sermayeleştirilmiş varlıklar, mutlak olarak değil, ayrımsal olarak biriktirmeye yöneltilir. Amaçları, zenginliğin kendisini elde etmek değil, ortalamının üstüne çıkmak ve normal kar oranını aşmaktır. Daha hızlı genişlemeyi değil, diğerlerinden hızlı genişlemeyi, en yüksek geliri elde etmeyi değil, toplamdan daha fazla pay almayı isterler. Sermayeleşen iktidarın dünyasında, ortalamanın üstüne çıkma çabaları, kârların ve varlıkların yeniden dağıtılması kendine çelişkili olduğundan, bunlar her zaman stratejik sabotaja içerirler. Kendi kazançlarını ve sermayeleşmesini diğerlerinin göre artıran ve çoğu zaman onların zarar veren sınırlamaları, engellemeleri ve kısıtlamaları gerektirirler. Sermayeleşen iktidarın zorunlulukları topluma yayılıp ve çoğaldıkça, bu iktidarın üzerine kurulu olduğu stratejik sabotaj biçimleri de aynı şekilde yayılır ve çeşitlenir.

CasP projesi, ayrımsal birikim sağlayan birçok stratejik sabotaj yolunu tespit etti. Bu yolların bir kısmını (son yirmi yıldaki makalelerden) saymak gerekirse; işsizliğin artışı, gelir dağılımını sermayenin lehine düzenler; istihdam artışının yavaşlatılması, gelir dağılımını tepedeki bireylerin %1'inin çıkarına göre, varlıkları da tepedeki 500 şirkete kaydırır; yüksek enflasyon, gelir dağılımını genel olarak sermayenin ve özellikle de egemen sermayenin lehine düzenlerken alttaki nüfusun gelir standardını ve güven duygusunu zayıflatma eğilimindedir. Şirket birleşmeleri ve şirket satın alma furçası, gelir dağılımını egemen sermaye lehine düzenlerken gelişmemiş bölgelerdeki yatırımları engeller, tesislerin ve makine envanterinin büyümesini azaltarak, genelde bilinenin aksine, piyasa değerinin büyüme hızını artırır; silahlanma ve artan silah ticareti, gelir dağılımını önde gelen askeri şirketlerin lehine düzenlerken çatışmaları besler; Ortadoğu'da belirli aralıklarla enerji çatışmaları,

bölgeyi çökertip ve dünyada çalkantı yaratırken, gelir dağılımını petrol üreten devletlerin ve önde gelen silah ve petrol şirketlerinin lehine düzenler; mülkiyetin küreselleşmesi, ayrımsal birikimi yükseltirken, yerel ve küresel eşitsizliği derinleştirip halkları karşı karşıya getirir. Yükselen gıda fiyatları ve fiyatlardaki büyük dalgalanmalar, gelişmekte olan ülkelerde kitlesel açlığa neden olurken, dünyanın başlıca tahıl ticareti şirketleri ve büyük tahıl üreticilerinin ayrımsal gelirlerini artırır; korku-ve-çığışlılık döngüsünden yararlanan yatırım algoritmaları ile finansa otomasyonun yaygınlaşması sonucunda, finansal istikrarsızlık artarken ayrımsal kazanç sağlanır. Abur cuburun çeşitlenip çoğalması, kü-

şinin ve günlük uygulamalarının ayrılmaz bir parçasıdır. Baktığımız her yerde, sermayeleşen iktidarın kısıtlamalar, engeller ve sınırlamalarla ilgili olduğunu görürüz.

Şimdi, bu zincirleri ve prangaları göz önünde bulundurduğumuzda, kapitalizmin, kendi var oluşunu sağlayan tuzaklara takılmasını, ekonomik durgunluk, gerileme ve zorluklar karşısında çaresiz olmasını bekleriz. Ve birçok açıdan öyle. Sayısız CasP araştırması, sermayeleşen iktidarın güçlenmesinin, dinamizmin ve büyümenin azalması ile korelasyon eğilimini gösterir. Ancak, dinamizm ve büyüme, kısıtlanmış olsalar da asla tamamen durdurulmaz. Kapitalizm muhtemelen, bu kısıtlamaları kal-

Ekonomistler bu dönüşümü fayda açısından düşünmeye eğilimlidirler: Biyokütle, fosil yakıt, ışık, rüzgar, hidroelektrik, termal ısı ve nükleer güçten gelen enerji, ürünlere ve hizmetlere, sonra tekrar tüketim yoluyla refaha dönüştürülür. Ancak bu sürece ilişkin, ekonomistlerin sıkça görmezden geldiği başka bir husus daha var: Toplum, enerjiyi ürünlere ve hizmetlere dönüştürürken, aynı zamanda kendi yapılarını da dönüştürür.

Fix'e göre toplumsal evrim, evrimin tümü gibi, enerji akışlarına bağlıdır; dönüştürülen enerji ne kadar büyük olursa, onu yakalama süreçleri de o kadar karmaşık olmalıdır; karmaşık süreçler toplumsal koordinasyonu gerektirir ve karmaşıklık ne kadar büyüksün koordinasyon gereksinimi de o kadar büyük olur. Bununla birlikte, insanlar bu görevler için kendinden donanımlı değildirler ve toplumsal hiyerarşi burada devreye girer: İnsanları dolayım yoluyla ve kişisel olmayan bir şekilde ilişkilendirerek, büyük ölçekte koordinasyonu mümkün kılar.

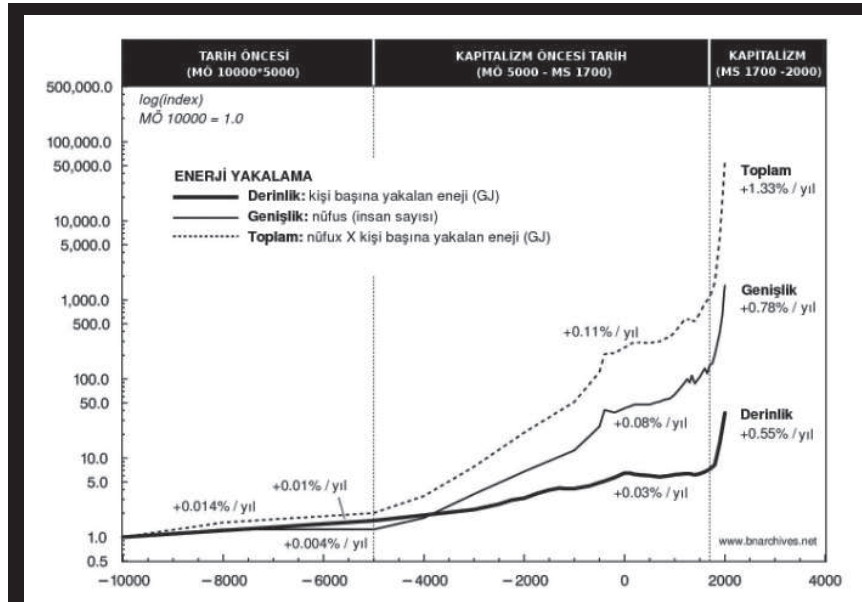
Hiyerarşi İçin Enerji

Fakat bu önerme, gerçeklerle tutarlı olmasına rağmen, makalemizin temel meselesini karşılamamaktadır. Fix, iktidarın büyüme odaklı bir toplumda nasıl ortaya çıkabileceğini açıklarken, CasP ters bağlantıyı, özellikle de iktidar odaklı bir toplumda büyümenin nasıl ortaya çıkabileceğini çözmek istiyor.

Başlangıç noktamızı hatırlayın. Tarihsel sistemleri analiz etmenin en iyi yolunun, onları üretim ve tüketim biçimleri olarak değil, iktidar biçimleri olarak ele almak olduğunu savunuyoruz. Ve bu iddia bir kapristen ibaret değildir.

Örgütlü iktidarın önceliği, yazılı tarihin başlangıcına, belki de daha öncesine kadar gider: kökleri tarih öncesine uzanır; Yakın Doğu'nun ilk şehir devletleri ve imparatorluklarında açık bir şekilde görülmektedir; birbirlerinden bağımsız olarak erken medeniyetlerin hepsinde yeniden ortaya çıkar ve o zamandan beri toplumun örgütlenmesinde, neredeyse her seviyede egemen olmaya devam etmiştir. İktidar biçimleri stratejik sabotaja dayanır; bu nedenle çoğunun, nispeten durağan kalması ve kişi başı enerji yakalama açısından sınırlı oranda büyümesi şaşırtıcı değil. Bu kuralın istisnası, önceki iktidar biçimlerine göre çok daha dinamik olan ve hızla büyüyen kapitalizmdir. Bu yüzden, bizim bakış açımızdan mesele, kapitalizmin büyüme için neden iktidara ihtiyacı olduğu değildir, çünkü bizim görüşümüze göre, kapitalizmin ve diğer iktidar biçimlerinin, esas yönelimi büyüme değildir.

Asıl ilginç mesele, iktidarla yönlendirilmesine ve iktidarın gerektirdiği stratejik sabotaja rağmen kapitalizmin neden büyüdüğüdür. O halde, hiyerarşi büyümeyi yönlendirmiyor, tam tersine büyüme hiyerarşiyi artırıyor olabilir mi?

Enerji Yakalama Miktarı - Dünya Toplamı

Şekilde, milattan önce 10 bin yılından günümüze kadar, dünyada yakalanan toplam enerji miktarının değişimi çizilmiştir. Buradaki "enerji yakalama" terimi, insan toplumu tarafından dönüştürülen tüm enerji türlerini belirtir. Bu dönüşümün girdileri ya da "yakaladığı" enerji kaynakları, biyokütle, çeşitli yakıtlar ve çeşitli hammaddeleri içerirken, çıktıları ise insan ve hayvan besinleri, ısıtma ve soğutma, maddi ve soyut nesnelere, fiziksel ve sanal ulaşımı, son olarak ama daha da önemlisi, dönüştürme sürecinin kendisinde kaybolan enerjiyi içerir.

resel bir obezite salgını yaratırken, gıda ve ilaç sektörünün dev şirket gruplarının ayrımsal kârlarını şişirir; Hollywood'un sanatsal özerkliği üzerindeki artan kısıtlamalar, izleyicileri güçsüz bırakırken, büyük stüdyoların ayrımsal riskini azaltır; Güney Afrika'daki ırkçı rejim, yarım yüzyıl boyunca altın madenciliği yapan dev şirket gruplarının ayrımsal birikimini garantilerken, İsrail'in Filistin işgali, askeri-finansal holding grupları için aynı işlevi görür; ABD'de rekor sayılara ulaşan tutsak sayısı, derinleşen gelir eşitsizliğini güvence altına alır; reklamlar, neredeyse bütün toplumları reklam verenlerin sermayeleşen şarkısıyla dans ettirir; gösteriş amaçlı tüketimin gelirleri düzenleyen bir rolü vardır; devletin borcu, alttaki nüfusun zararına, ama tepedeki %1'in ve onların şirketlerinin lehine kullanılır; finansal denetimlerin kaldırılması, kapitalist düzeni bozar ama bankacılık sektörünün ayrımsal kârlarını artırır. Ve liste uzayıp gidiyor...

Bu örneklerin genişliği ve derinliği kuşku bırakmıyor: Kapitalizm gerçekten zincirlerle doğar ve zincirlerle yaşar. Stratejik sabotaj, onun mantı-

dırıldığında olabileceğinden daha az dinamik ve daha yavaş büyümekle birlikte, diğer iktidar biçimlerine kıyasla hala göz kamaştırıyor. Öyleyse, görünüşteki bu benzersiz, hızlı toparlanma yeteneğinin kaynağı nedir? Kapitalizmin kendi iktidarının dayattığı sabotaja aşmasına ve diğer iktidar sistemlerinden daha hızlı ve daha güçlü bir şekilde genişlemesine olanak tanıyan şey nedir?

Enerji İçin Hiyerarşi

Bulmacayı çözmek için Blair Fix tarafından yenilikçi bir deneme yapıldı. Fix, her zamanki ekonomik yoldan gitmek yerine sosyo-biyofiziksel bir yol izliyor. Termodinamiğin yasalarının, "denge durumuna uzak olan herhangi bir sistem, bir enerji akışı ile desteklenmesi gerektiğini" belirten Fix, "insan toplulukları denge olmayan sistemler olduğundan, enerji akışlarının toplumsal evrim içerisinde önemli bir rol oynaması beklenir" diyor.

Fix'e göre, ekonomik büyüme nasıl ölçülürse ölçülsün, bir enerji dönüşümünü içerir ve enerji dönüşümü daima dönüştürücü niteliktedir.

Maldonado Yaşıyor

Meydan Gazetesi olarak Buenos Aires'te faaliyet gösteren, 70'lerde anarşistler tarafından kütüphane ve sanat merkezi olarak kurulan Ateneo Anarquista de Constitución kolektifinden Juan C. ile bir röportaj gerçekleştirdik. Arjantin ve Şili'de ekoloji mücadelesi veren, katledilen Santiago Maldonado'nun yoldaşı Juan C., topraklarını gasp etmeye yönelik

devlet ve şirket stratejilerine karşı mücadele eden yerli Mapuče halkıyla birlikte direnişe devam ediyor.

Röportaj: Murat Çıkrıkçoğlu & Emircan Kunuk

Meydan Gazetesi: Öncelikle Santiago Maldonado kimdi? Hayatı ve mücadelesinden bizlere biraz bahsedebilir misiniz?

Juan C.: Santiago ile yaklaşık 3 yıl önce Buenos Aires'te tanıştım. Ülkenin ve Latin Amerika'nın pek çok bölgesini gezen bir gezgindi Santiago. Şili'de çiftçilerin toprağına göz diken Monsanto karşıtı eylemlere katıldı. 1 yıl önce Güney Arjantin'de Mapuče yerlileri ile iletişime geçti. Santiago Maldonado, kendisini toprak ve dünya için mücadele eden bir anarşist olarak tanımlardı.

Arjantin'deki ekoloji mücadelesinden bahsedebilir misin? Ayrıca devletin bölgede yaşayan yerlilere ve örgütlenmelere karşı izlediği strateji nasıl?

Arjantin'de IRSA (Inversiones y Representaciones Sociedad Anónima) isimli çok büyük bir şirket var. Devlet ve şirket ortaklığında "Plan IRSA" adı verilen; Uruguay, Şili ve Arjantin arasında ticareti kolaylaştırmayı amaçlayan bir ticaret yolu projesi var. Devlet bu projeyi bitirdiği takdirde, Pasifik Okyanusu'na da rahatça açılabilir. Böyle büyük bir proje için, bölgede yüzlerce yıldır yaşayan insanlara yapılan baskı da büyük oluyor. Şirket, yeni yollar ve limanlar yapmak için insanlara evlerini terk etmelerini söylüyor. Bölgede pek çok insan bu tarz projelere karşı mücadele ediyor. Bundan 5 yıl önce

ekoloji mücadelesi veren örgütler, bölgede gerçekleşen bir Monsanto tesisinin inşaatını 2 yıl boyunca işgal etti. Bölgede, halkı sömüren zengin insanlara karşı doğrudan eylemler gerçekleştiren RAM (Resistencia Ancestral Mapuche) gibi yerel ekoloji örgütleri var. RAM üyelerinden biri, Şili'de yerlilerin toprağına çiftlik evi kuran ve neredeyse ülkenin yarısının sahibi olan bir şirket sahibinin evini yaktığı için Arjantin'de gözaltına alındı. Santiago, Mapuče yerlilerinin gözaltına alınmasına karşı gerçekleşen eylemlerle dayanışma göstermek için gittiği Chubut bölgesinde, 1 Ağustos'ta bölgeye polisin gelmesinin ardından aynı gün kaybedildi.

Bu duruma yönelik halkın tepkisi ne oldu?

Başlangıçta olay gizlenmeye çalışıldı. Ancak olaydan 4 gün sonra anarşistler, Chubut'taki elçilik binasına saldırıp eylem yaptı. Medya, Santiago Maldonado olayını daha fazla saklayamadı. Sosyalist örgütler ve insan hakları örgütleri, Santiago Maldonado için eylemler düzenlediler. 2 hafta sonra kongre seçimleri vardı ve sol partiler Maldonado olayını seçim politikaları için kullanmak istiyordu. Anarşist yoldaşları kara bayrakları dalgalandırıp sokak eylemlerinin seçim propagandasına dönüşmesini engelledi. Onun bir anarşist olduğunu haykırdılar. Polis bu eylemlere saldırdı ve çatışmalar gerçekleşti. Devlet medyası saldırı-

yı "anarşistler olay çıkardı" şeklinde lanse etti.

Peki, bu sürecin Arjantin'deki siyasal sürece etkisi ne oldu?

Bizce Santiago Maldonado eylemleri Arjantin için önemli ve büyük bir süreçti. Arjantin'de Santiago Maldonado sürecine göre nispeten daha küçük eylemler örgütleniyor, başta da bahsettiğimiz gibi medya bunları umursamıyor ve görünürlük azalıyor. Ama muhalif haber siteleri ve kanallar da var, bunlar aktif yayın yapıyorlar. Bu iletişim kanalları dışında büyük bir devlet manipülasyonu sürüyor. Bu durum, toplumsal tepkilerin örgütlenmesi noktasında yıpratıcı oluyor.

Maldonado'ya yapılanlar bizim gündemimizde olmaya devam edecek. Muhtemelen yerel ekoloji mücadelesi veren herkes için de öyle olacak. Ancak bunun dışındaki insanlar ve gruplar için durum böyle olmayabilir. Seçim benzeri gündemlerle, halkın asıl gündemi manipüle ediliyor.

Arjantin tarihinde daha önce Santiago Maldonado'nunki gibi bir kaçırılma hikayesi var mı peki ?

Bunlardan en bilineni faşist cunta tarafından '76 ve '82 yılları arasında kaybedildikten sonra devlet tarafından katledilen çocukları için müca-

dele eden Plaza de Mayo ailelerinin hikayesidir elbette. Yaklaşık 30 bin muhalif ve devrimci "Kirli Savaş" dönemi boyunca kaybedilmiştir. Yakın tarihe baktığımızda ise karşımıza 31 Ocak 2009'da polis tarafından gözaltına alındıktan sonra kaybolup 17 Ekim 2014'te cansız bedenine ulaşılan Luciano Arruga çıkar. Ailesi "hırsızlık" suçlamasıyla gözaltına alınan Luciano'nun akıbeti için pek çok çabaya girişmiş ancak devlet her seferinde taleplerini reddetmişti. Yapılan çalışmalar sonucunda bir mezarlıkta "NN" ismiyle gömüldüğü keşfedildi.

Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Devletin Santiago Maldonado ve onun gibi, ezilen insanlarla dayanışma gösteren, onların mücadelesinin bir parçası olanlara karşı uyguladığı şiddet ve baskı, az önceki örneklerde de vurguladığımız gibi ne bir ilkti, ne de devlete karşı mücadele edenler var oldukça son olacaktır. Devletin Santiago Maldonado ve onun gibi, ezilen insanlarla dayanışma gösteren, onların mücadelesinin bir parçası olanlara karşı uyguladığı şiddet ve baskı, az önceki örneklerde de vurguladığımız gibi, ne bir ilkti ne de devlete karşı mücadele edenler oldukça son olacaktır. Bizler de onun yoldaşları olarak, devlete karşı mücadelemizi, ondan aldığımız dayanışma ateşiyle birer Santiago olarak sürdürmek konusunda ısrarcılığımızı koruyacağız.

Loç Vadisi Direniyor "Sarı Yazma İsyanda, İsyana Devam"

Kastamonu- Cide'de bulunan Loç Vadisi'nde yapılmak istenen HES projesini, yaşam savunucularının da dayanışmasıyla, direnişleri sonucu durduran Loç Vadisi halkı, yargı kararlarına rağmen vadiye HES yapma girişimlerinden vazgeçmeyen şirket Or-Ya Enerji'ye karşı Beşiktaş Kartal Heykeli önünde 17 Aralık günü bir eylem gerçekleştirdi. Loç Vadisi Koruma Platformu'nun çağrısıyla gerçekleştirilen eyleme katılım ve coşku oldukça yüksekti. Loç Vadisi direnişi ile özdeşleşen "Loç Vadisi Darda, Sarı Yazma İsyanda, Sarı Yazma İsyanda, İsyana Devam" sloganlarının atıldığı, Patika Ekoloji Kolektifi'nin de dahil olduğu eylemde, bölgenin sembolü sarı yazmalar takıldı.

Eylemde, platform adına konuşan Erdiñ Ay, 2010 Aralık ayında şirketin binası önünde 28 gün boyunca yapılan oturma eylemi

direnişini hatırlatarak şirketin yargı kararlarına uymamakta ısrar ettiğini ve şirkete karşı mücadelelerinin bundan sonra da büyüyerek süreceğini belirtti.

Loç Vadisi halkının 2010 yaz aylarında, Or-Ya Enerji'ye bağlı Ümraniye Boru şirketine karşı direnişi, vadiye iş makinelerinin fiilen durdurulması ve vadiye tutulan nöbetlerle başlamış, aynı yılın Aralık ayında köylülerin, yaşam savunucularıyla birlikte şirket önünde yaptığı oturma eylemi sonrası şirketin geri adım atmasıyla sonuçlanmıştı. Daha sonrasında alınan yargı kararları ile birlikte HES şantiyesi mühürlenmişti. Ancak şirket Kastamonu Bölge İdare Mahkemesi ve Danıştay'ın "itiraz yolu kapalı" kararlarına rağmen, OHAL'i de fırsat bilerek Loç Vadisi'ne HES yapma ısrarından vazgeçmemişti.

Çekerek Irmağı'na Yapılacak HES Projesine Karşı Eylem

Tokat-Yozgat Güç Birliği Platformu, Çekerek Irmağı üzerine yapılmak istenen HES projesine karşı yargı süreci devam ederken şirket tarafından inşaata başlanmasının ardından 10 Aralık'ta İstanbul Kadıköy'de eylem gerçekleştirdi. Mehmet Ayvalıtaz

Meydanı'ndan Altıyol'a gerçekleştirilen yürüyüşün ardından basın açıklaması okundu. Açıklamayı okuyan Bahar Tekin, 24 Aralık'ta Çekerek Irmağı'nda yapılacak eyleme katılım çağrısı yaptı. Eylem "Dereler özgürdür özgür olacak" sloganlarıyla sonlandırıldı.

Gökçeada'da Direniş Şirkete Geri Adım Attırdı

Çanakkale'ye bağlı Gökçeada'nın Yuvalı mevkinde altın ve gümüş arama projesi için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'ndan izin alan Merih Madencilik adlı şirket, halkın direnişi sonrası Çevresel Etki Değerlendirmesi

(ÇED) başvurusunu geri çekti. Altın madenine karşı çıkan ada halkının tepkisinin ardından Merih Madencilik'in ÇED başvurusunu iptal etme kararını, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nün de kabul ettiğini belirtti.

Kanal İstanbul Tam Bir Çılgınlık

Gürşat Özdamar

gozdamar@meydangazetesi.org

1.5 milyar metreküp hafriyat çıkacak, inşaatında 5000 kişi çalışacak, bittiğinde 1000 kişiye istihdam sağlayacak, 45 kilometre uzunluğunda ve 600 metre genişliğinde olacak, 1350 DTW büyüklüğündeki gemiler rahatlıkla geçebilecek, üzerinde 6 köprü olacak, 5 yılda tamamlanacak ve daha neler neler... Bunlar, Tayyip Erdoğan'ın ilk olarak 2011 yılında açıkladığı, şimdilerde ise ihalesinin yapılacak olmasıyla gündeme gelen Kanal İstanbul projesine ait rakamlar.

Elbette iktidarın hemen her gün dilinden düşürmediği, yandaş medyanın öve öve bitiremediği bu rakamlar, bazı gerçeklerin üzerini kapatmak için bilinçli olarak öne çıkarılıyor. Örneğin bu rakamlarda, çok uzak olmayan bir gelecekte Marmara Denizi'nin oksijensiz kalarak ekolojik yaşamın olmadığı, hiçbir canlılığın üremeyeceği, çeşitli koku verici gazların çıktığı bir denize dönüşecek olması gerçeğine yer verilmiyor. Şimdiki durumda, Avrupa'nın atıklarını Karadeniz'e taşıyan Tuna Nehri ile gelen azot ve fosfat gibi zararlı maddeler, Boğaz'daki ters akıntılar, güneyden gelen rüzgar (Iodos) ve boğazın doğal yapısındaki kimi tepeler sayesinde Marmara Denizi'ne yoğun bir şekilde geçmiyor. Eğer kanal devreye girerse bu maddelerin Marmara'ya rahatlıkla akmasının ve denizi zehirlenmesinin önünde hiçbir engel kalmamış olacak. Üstelik kanal yalnızca İstanbul'u değil, tüm Marmara ve Akdeniz'in sıcaklığının ve tuzluluk oranlarının değişmesiyle beraber bu denizlere kıyı bütün yerleşimleri de olumsuz etkileyecek, bugün tarım yapılan topraklar kuraklık tehlikesiyle karşı karşıya kalacak.

Bu rakamlarda, hali hazırda içme suyu sıkıntısı yaşayan ve bu yüzden Melen Çayı'nı borularla taşımak zorunda kalan İstanbul'un su varlıklarının kanal inşaatı altında kalacağı bilgisine de ulaşamıyoruz. Gerçekten de Kanal İstanbul'un inşa edilmesi düşünülen güzergahında bulunan Küçükçekmece Gölü ve Sazlıdere Barajı artık birer yat limanı haline gelecek. Yine kanal güzergahında bulunan Terkos Gölü ise tamamen kuruyacak. Üstelik yine Tuna nehrinden gelen zehirli atıkların ve tuzlu suyun kanal boyunca su havzalarına sızacak olmasından ötürü İstanbul'un zaten az olan içme suyu bütünüyle kullanılamaz hale gelecek.

Bu rakamlar, İstanbul'un, büyümeyi ve kalkınmayı inşaata endeksleyen iktidarın, kanal çevresinde kurulacağını söylediği yeni şehrin yükünü taşıyıp taşıyamayacağına ilişkin soruları da yanıtızsız bırakıyor.

Aslında, Kanal İstanbul Projesi, 3. havaalanı ve 3. köprü gibi, üzerinde konuşulmadan, detayları incelenmeden, farklı düşüncelerle tartışılmadan, dahası bölgede yaşayanlara sorulmadan "oldu bitti"ye getirilmek istenen yeni bir ekolojik yıkım projesinden başka bir şey değil. Erdoğan'ın bu proje için "Kim ne derse desin yapacağız" sözü iktidarın kendi bildiğini okuma niyetini doğrular nitelikte.

Kanal İstanbul Projesi 'çılgın proje' olarak adlandırıldı baştan beri, ama şu kesin: Bu proje tam bir çılgınlık!

İyi Ki Varsın Kadın

Ece Uzun

ece@meydangazetesi.org

Kasım ayında 27 kadın erkekler tarafından katledildi.

39 kadın erkekler tarafından taciz ve tecavüze maruz bırakıldı.

29 çocuk erkekler tarafından tacize ve tecavüze uğradı.

2017 yılında -aralık hariç- 366 kadın katledildi.

Kadına yönelik şiddetle ilgili açıklanan rakamlar bunlarla sınırlı değil elbette. Kayıtlara geçmeyen yüzlerce şiddet, taciz, tecavüz, katliam hikayesi var; üstelik bu rakamlar yalnızca bu coğrafyada olanları kapsıyor. Rakamlar dünya genelinde yayıldığına binleri aşiyor.

Kadın olmak, hayata değil bir adım onlarca adım geri başlamak demektir. Daha çocukken öğretilenler vardır "sen kız çocuğusun, edebinle oturmayı öğreneceksin", "bir kız çocuğuna yakışacak şekilde davranacaksın", "erkek çocuklarıyla oynamayacaksın" ve benzeri onlarca cümle...

Çocukluğu geride bırakan ama kadın değil "genç kız" olan kadının artık utanması gerekir. Genç bir kız olmanın getirileri vardır; çok konuşmayacak, ulu orta yerlerde gezmeyecek, erkeklerle dolaşmayacaktır.

Büyüdükçe işler daha da sertleşir. Kılık kıyafetine, sokakta yürüyüşüne, eve geldiği saate dikkat etmesi gereken kişidir artık. Kadın dediğin "elinin hamuruyla" her işe karışmamalı, ona verilen "anne" ve "eş" sıfatıyla var olmayı kabul etmelidir. Ne olursa olsun çocuk doğurmalıdır, çocuk doğurmazsa "yarım" kalır. Çocuk doğurmakla da bitmez iş, o çocuğu layığıyla büyütmesi gerekir. Çalışırken patronun mobbingine ses çıkarmaması, her zaman erkeklerin gerisinde olmayı, erkeklerin baskısıyla çalışmayı kabullenmesi gerekir.

Kadın olmak, bitmek bilmeyen çilelerin sahibi olmaktır. Dayak yiyip susmak zorunda olmak, "ne olursa olsun o senin kocan" cümlelerine maruz kalmak, yolda yürürken tacize uğramak, kısa etek giydiği bahanesiyle tecavüze uğramak, namus denilerek katledilmek; susmayı tercih etmeyip de mahkemeye gidersen tahrik etmekle suçlanmak, her gün sistematik şiddet uygulayanların aklanmasını seyretmek zorunda kalmaktır.

Her 25 Kasım'da olduğu gibi bu yıl da şiddete, tacize, tecavüze, kadın katliamlarına sessiz kalmayan kadınlar, itaat etmeyeceklerini bir kez daha haykırdılar. "Kadınlar öldürülüyorsa biz ne yapalım?" diyenlere inat, polis ablukasına ve yürüyüşü engelleme çabalarına rağmen sokaklardan, meydanlardan vazgeçmeyeceklerini söylediler.

Kadın olmanın erkeğin gerisinde durmak olduğunu dayatanlara inat "iyi ki kadınıym" dediler. "İyi ki kadınıym erkek egemenliğe karşı mücadele etmeyi öğrendim; adaletsizlikler karşısında susmamayı, kadın dayanışmasını büyütürken kazanmayı öğrendim. Yaşamı yaratan olduğum için benden korktuklarını, iyi ki kadınıym diyenlerden korktuklarını gördüm. Kadın olmak yaşamdı, kadın olmak mücadele etmekte."

İyi ki varız! Erkek egemenliğine, sömürüye ve adaletsizliğe karşı, savaşımlara ve yıkımlara karşı, bizi görmezden gelmeye ve yok etmeye çalışanlara karşı varız. Tacize, tecavüze, yaşamlarımızın her alanına sızan şiddete karşı; iyi ki varız.

İyi ki varım, iyi ki varız, iyi ki varsın kadın!

Tacizci Erkek Yine Serbest

14 Aralık'ta yolda yürüyen bir kadını taciz eden H.V'nin taciz görüntüleri mobese kameralarına yansımıştı. Kadının şikayetçi olmasının ardından kamera kayıtlarından tespit edilen H.V, kadına tacizde bulunmadığını, sadece yardım ettiğini iddia etti. İfadesinin ardından serbest bırakıldı.

Erkekten Tehdit Seni İkinci Özgecan Vakası Yapacağım

Mersin'de yaşayan Gündüz Yıldız, 15 Aralık günü hapisshanedan izne gelen erkek eşi tarafından işkenceye maruz bırakıldı. Gündüz'ü, önce sandalyeye bağlayıp ardından üzerine kaynar su döken erkek, yorulduğunu söyleyerek bir gece boyunca süren işkenceyi sonlandırdı. İşkence esnasında babasına işkenceyi sonlandırması için yalvaran çocuğu da şiddete maruz kaldı. Gündüz Yıldız, ertesi gün kızının okulundaki öğretmenlerden yardım istedi ve hastaneye kaldırıldı. Tedavisi sürüyor.

Siirt'te Bir Kadın Katledildi

16 Aralık günü Siirt'in Baykan ilçesine bağlı Çevrimtepe Köyü'nde tarladan dönen işçiler, yaşamını yitirmiş halde bir kadın bedenine rastladı. Yapılan kimlik tespitinin ardından Ayşe Seyhan olduğu belirlenen kadının ağzına ve göğsüne, toplam iki el ateş edilerek katledildiği belirlendi. Katilin/katillerin kim olduğuna ilişkin bir bilgi henüz mevcut değil.

İstanbul Ümraniye'de Kadın Katliamı

15 Aralık gününde, İstanbul Ümraniye'de, bir otel girişinde çekilen video önce sosyal medyaya, ardından tüm haber kanal ve sitelerine ulaştı. Videoda, eşinden ayrılmak istediği ya da ayrılmış olduğu anlaşılan bir kadının, erkek tarafından defalarca bıçaklanarak katledildiği görülüyor. Erkeğin kadının üzerine bıçakla yürüdüğü esnada, otel girişinde bulunan güvenlik görevlisinin ve bir erkeğin daha kaçtığı görülüyor. Katliama aradan çekilerek yol veren erkeklerin de, katliamı gerçekleştiren erkeğin de kim ve nerede olduğuna ilişkin bir bilgi henüz yok.

Saldırıya Uğrayan Kadının Koruma Talebi Reddedildi

Eskişehir'de 18 Kasım'da Maria Lakvekheliani'nin yüzüne ayrılmak istediği İ.C isimli bir erkek tarafından kezzap atılmıştı. Bu erkek saldırının ardından kaçtı, Maria'nın ise yüzünde ciddi yanıklar oluştu, Eskişehir Devlet Hastanesi'ne kaldırıldı. Aralık ayının başında Maria Lakvekheliani'nin şikayeti üzerine gözaltına alınan erkek çıkarıldığı mahkemede tutuklandı. Maria, uğradığı saldırıdan on gün önce tehdit edildiğini söyleyerek koruma talebinde bulunmuş, ancak talebi reddedilmişti.

WAL-MART: Seni Tüketmeye Çağırıyor

Özlem Arkun

ozlema@meydangazetesi.org

-Soru şu, kalp nerede?

Pekala, Wal-Mart'ın kalbini mi görmek istiyorsun, şuradaki plazma televizyonun yanında.

-Bu bir ayna.

Evet görmüyor musun? Wal-Mart'ın kalbi bu, siz müşteriler.

Birçok şekle girebilirim Wal-Mart, Kaymart, Target...

Ama ben tek bir şeyim: Arzu.

Southpark, Bir şey Wal-Mart Yö-nünden Yaklaşıyor

Wal-Mart dünyanın en büyük perakende satış devi. İlk marketini açtığı 1962'den bu yana giderek büyüyen bu dev, gıdadan giyime, eczadan silaha, kimyasal gübrelere kadar fotoğrafı kadar birçok ürün ve hizmeti bünyesinde barındırarak pazara girdiği her bölgede küçük üreticileri ve marketleri ortadan kaldırarak daha da büyüyor. Piyasaya girdiği her bölgede hem ekoloji mücadelesi veren grupların hem sendikaların hem de yerel halkın hedefinde olmasına rağmen, yaptığı hak ihlalleri ve yarattığı doğa tahribatı nedeniyle birçok kez ceza alıp milyonlarca dolarlık tazminat ödemek zorunda kalsa da, hala kar etmeye devam ediyor. Ford ve General Motors'un sanayide gerçekleştirdiği dönüşümü perakende satış alanında gerçekleştiren bu şirket, kurulduğu ilk günden bugüne "ilkelerinden" ödün vermeyerek büyüdükçe büyüyor. Wal-Mart'ın kurucusu Sam Walton ve haleflerinin bu "ilkeleri"ne şirketin internet sitesinde ulaşmak da mümkün, bu "ilkelerin" kime yaradığını görmek de.

Bütün Fırsatlar Wal-Mart'ta

"Dünya çapında 2.3 milyon çalışanı olan Wal-Mart hem kişiler hem de tedarikçiler için sonsuz fırsatlar sunmaktadır... Kadınların ekonomik

bağımsızlığı... Küçük işletmelerin büyümesi gibi programları desteklemektedir." *

Wal-Mart'ın kuruluşundan itibaren kullandığı "Her Zaman Düşük Fiyat" sloganını, 2017 yılında "Tasarruf Et, Daha İyi Yaşa" sloganıyla değiştirmişti. Slogan değişti, çağa ayak uydurarak "yaşadığımız hayatların aslında yeterince iyi olmadığını" bize hatırlattı ama aslında kuruluş ilkesini terk etmedi. Bünyesinde barındırdığı yaklaşık 1.4 milyon çeşit ürünü, piyasa fiyatının ortalama %15 daha altında satmaya devam etti. Böylece Amerika'da 1962'de Wal-Mart'ın açılmasından 2002'ye kadar, zincir market olmayan küçük işletmelerin sayısı %55 azaldı.

Kurucu Sam Walton bir keresinde şöyle demişti; "Düşük ücretler veriyorum, başarılı olacağız. Ne var ki bu işçi maliyetini düşürerek, düşük ücret modeli temeline dayanıyor." Wal-Mart, Amerika'nın en düşük saat başı ücretine sahip; ama çalışanlarına %10 indirimle satış yapıyor, böylece onlara koklatarak verdiği parayı geri almayı da garantiliyor! Wal-Mart'ın bir tam zamanlı çalışanı, haftada 34 saat çalışıyor (yöneticiler tarafından keyfi olarak uzatılan ve kayıt dışı bırakılan saatler hariç) ve buna rağmen devlet destekli programlardan faydalanmak zorunda kalıyor. Böylece Wal-Mart işçilere vermediği parayı devlete ödetiyor.

Bu arada, Wal-Mart'ta işe girenlerin %70'i, ilk yılını doldurmadan ayrılıyor. ABD'de yaşayan her iki kişiden biri, hayatının bir döneminde Wal-Mart'ta çalışmış. Wal-Mart aynı zamanda kaçak göçmenler ve çalışma izni olmayanlara da kapısını açıyor, fakat sonra üzerlerine kilitliyor. Şirketin bu uygulamaları gündeme geldiğinde ise bazen ceza alıyor, bazen almıyor.

Wal-Mart ABD dışında Çin, Bangladeş ve Meksika'da da tedarikçiler aracılığıyla birçok iş olanağı sunuyor. Saati 1 dolar, günde 14 -15 saat! El-

bette tüm bunlar Wal-Mart gibi işçiyi bedavaya getirmeye çalışan bir şirket için kaçırılmaz fırsatlar.

Her zaman düşük fiyatla, tasarruf etmeye çağıran Wal-Mart'ın bu ucuzluğunun nasıl mümkün olduğunu anlamak da zor olmasa gerek. Kurulduğu günden bu yana, bünyesinde sendikal faaliyetlere izin vermeyen şirket ABD yasalarına göre defalarca cezalandırılmış olsa da, hem verilen cezaların ailenin serveti karşısında mikroskobik olması hem de dava süreçlerinin yıllarca sürmesi Wal-Mart'a kazandırıyor.

Tüm bunların yanında Wal-Mart, işçilere "ancak hayatta kalmaları için yetecek para"yı verdiğini düşünerek; işçilerin faydalanabileceği bir kriz fonu oluşturmuş, böylece işçiler maaşlarının bir kısmını bu fona bağışlayarak herhangi bir işçi arkadaşının başına gelen bir kaza/felakette onunla dayanışma gösterebiliyor. 2004 yılında bu fonda işçilerin bağışlarıyla 5 milyon dolar toplanmış, Walton ailesi ile 6000 dolarlık bonkör bir bağış yapmış!

Sürdürülebilir Tüketim, Sürdürülebilir Sömürü

"Yaklaşımımız sıfır atık üretimi, %100 yenilenebilir enerji, kaynakları ve doğayı koruyan ürünler satmak..."*

-1999: Pensilvanya eyaletindeki Wal-Mart inşaatı, doğa tahribatı nedeniyle tamamen durduruldu.

-2001: EPA (Doğayı Koruma Derneği) Wal-Mart'ı Texas, Oklahoma ve Massachusetts'te Temiz Su Yasası'nın ihlalden dolayı 1 milyon dolar para cezasına mahkum etti.

-2004: yine 9 eyalette Temiz Su yasasını ihlal etmekten 3.1 milyon dolar cezaya mahkum edildi.

-2005: Connecticut'ta EPA, 22 mağazadaki ihlallerden dolayı 1.15 milyon dolar cezaya çarptırıldı.

Bu cezaların yanı sıra farklı zamanlarda, Wal-Mart'ta satılan bazı aksesuar ve oyuncaklar içerisinde toksik maddeler olduğu açığa çıkmış, bu ürünler toplatılmıştı.

Küçük Kararlar - Büyük Zararlar

Amerikalı ekonomist Alfred Kahn 1966'da yayınladığı "Küçük Kararların Tiranlığı" kitabında; bireysel olarak, küçük ölçekli, kısa vadeli kazanç sağlama amacıyla alınan kararların toplamda -kümülatif olarak- ne ölçüde büyük ve topluluğun tamamını etkileyecek ölçekte zararlar yaratabileceğini örnekliyordu.

Kahn'ın iddiasının bir başka örneği gibi Wal-Mart'ta piyasaya girdiği her yerelde türlü türlü direnişlerle karşılaşılıyor, fakat eylemlere, eleştirilere rağmen büyümeye devam ediyor.

Ürünlerin çok ucuza satılması, uzun saatler (bazı yerlerde 24 saat) açık olması, ürün çeşitliliği gibi avantajlarla rakiplerini fersah fersah geride bırakan Wal-Mart, kişilerin küçük çıkarları doğrultusunda aldığı, zararesiz gibi görünen, küçük kararlarla varlığını sürdürüyor.

Wal-Mart'ın 1962'de perakendecilikte yeni entegre bir model kurması olağanüstü bir pazar başarısı olarak görülmüştü. Oysa bugün "Ucuz Fiyatın Yüksek Bedeli", "Wal-Mart Çağı" gibi belgeseller, rüşvet skandalları, doğa katliamı cezaları, ırkçı ve ayrımcı uygulamalarıyla ipliği pazara çıkan bu şirketin "ilkeleri"nin geçmişi ve bugünü de sorgulanıyor.

Peki şimdi bu zincire her gün yeni bir halka eklenirken tüketen toplum, küçük kararlarıyla bu tiranlığı yendi üretilmeye ve büyütmeye devam mı edecek, yoksa aynaya bakıp bu devin ayakta tutanın kendisi olduğunu görerek bu devin çöküşünü mü izleyecek?

*Wal-Mart resmi internet sitesinden alınmıştır.

EBCO Lefkoşa'da Yıllık Toplantı ve Basın Açıklaması Gerçekleştirdi

Vicdani Ret Derneği'nin de üyesi olduğu Avrupa Vicdani Ret Bürosu (EBCO) 2017 yıllık toplantısı ve basın açıklaması Lefkoşa'da tampon bölgede gerçekleştirildi.

3-4 Kasım tarihlerinde Avrupa'dan birçok savaş karşıtı örgütün katıldığı toplantıya Türkiye'den Vicdani Ret Derneği'ni temsilen Yönetim Kurulu üyesi ve derneğin avukatlarından Davut Erkan katıldı. Bu yılın sonlarına doğru yayınlanacak olan

EBCO'nun 2017'de Avrupa'da Askerlik Hizmetine Karşı Vicdani Ret Üzerine Yıllık Raporu'nun editörü Derek Brett, rapor ile ilgili önemli bulguları paylaştı ve "Vicdani retçilerin haklarının tanınmasına yönelik çabalar Avrupa genelinde olumsuz bir doğrultuda ilerlemeye başladı." dedi. Toplantıda EBCO'nun 2017 yılı faaliyetleri ve gelecek dönemde neler yapılabileceğine ilişkin programları masaya yatırılarak çalışmalar bitirildi.

"Devletin Militer Şiddeti: Pembe Tezkere" Etkinliği Gerçekleştirildi

16 Aralık Cumartesi günü Taksim'de bulunan 26A Atölye'de ikincisi düzenlenen "Devletin Militer Şiddeti: Pembe Tezkere" atölyesinde, "Pembe tezkere nedir?", "Zorunlu askerliğin LGBTIQ bireylere yönelik yarattığı hak ihlalleri nelerdir?", "Zorunlu askerliğe ve militarizme karşı vicdani ret bizi nasıl özgürleştirir?" gibi başlıklar tartışıldı.

Vicdani Ret Derneği Eş Başkanı Av. Gökhan Soysal ve özellikle trans ve geylerin yaşadığı sorunlarla ilgili çalışmalar yürütmüş olan Av. Fırat Söyle'nin konuşmacı olarak katıldığı etkinlikte katılımcılar da soru ve görüşleriyle etkinliğin sohbet havasında gerçekleşmesini sağladılar.

Vicdani Reddi Savunarak Askere Gitmeyen Özbay'a 72 Yaşında Askerlik Celbi Geldi

72 yaşındaki ahşap ustası Nevzat Özbay, 54 yıl sonra askere çağrıldı. Geçmişte gördüğü işkenceler nedeniyle "askerliğe elverişsizdir" raporu alan fakat belgesi işleme konulmayan Nevzat Özbay, şimdi askerlikten muaf olmak için kurul raporu almaya çalışıyor.

Nevzat Özbay, aldığı raporun işle-

me konulması için görevli memurun kendisinden rüşvet istediğini, kendisinin rüşvet vermemesi üzerine belgesinin işleme konulmadığını söyledi. Siyasi faaliyetleri nedeniyle birçok kez gözaltına alınan ve tutuklanan Nevzat Özbay, yaşadığı işkence ve sonrasında yakalandığı hastalıklardan dolayı uzun süre bazı uzuvlarının hareket kabiliyetini yitirdiğini belirtti.

Komutanın Miğferle Kafasına Vurduğu Asker Yaşamını Yitirdi

Bursa Gemlik'te zorunlu askerliği yapan Gökhan Kılıç, nöbette annesiyle gizlice telefonda konuşurken Başçavuş Osman Hancı'ya "yakalandı". Başçavuş tarafından miğferle kafasına darbe alan 20 yaşındaki er Gökhan Kılıç, beyin kanaması geçirek yaşamını yitirdi.

Olayın tek görgü tanığı, Gökhan

Kılıç'ın nöbet arkadaşı er Ahmet Kızılcan'dı. Ahmet Kızılcan, Gökhan Kılıç'ın sesine olay yerine geldiğini ve o sırada miğferin Başçavuş Osman Hancı'nın elinde olduğunu gördüğünü anlattı.

Nöbet bitiminde fenalaşan Gökhan, hastaneye kaldırıldıktan 54 gün sonra 29 Kasım'da yaşamını yitirdi.

YALINAYAK

TUTSAKLAR BASKILARA KARŞI AÇLIK EYLEMİNDE!

Hepimiz devletin hukuksuzluğunda adalete, kapitalizmin esaretinde özgürlüğe açken; hapisanelerdeki tutsaklar adalet ve özgürlük için açlık eylemi gerçekleştiriyor.

Abdülmelik Yalçın
melikyalcin@meydangazetesi.org

15 Temmuz sonrası ilan edilen OHAL ile beraber hapisanelerde baskılar arttı. Ziyaret, telefon, mektup, kitap, sosyal faaliyet, tedavi ve hatta havalandırma ilk kısıtlanan haklar oldu. Bunlar yetmezmiş gibi tutsaklar kimlik dayatmasıyla karşı karşıya kaldılar. Elazığ T Tipi Hapishanesi'ndeki kadın tutsaklar, bu yaşanan hak ihlalleri ve keyfi uygulamalara karşı 1 Kasım'dan bu yana süresiz-dönüşsüz açlık eyleminde.

Şakran'da bulunan İzmir 3 No'lu T Tipi Hapishanesi'ndeki anarşist tutsak Şevket Aslan da, 20 Kasım'da açlık eylemine başladı. Şevket Aslan'ın açlık eylemine başlamasındaki temel neden, hapishane yönetimi tarafından anarşist kimliğinin tanınmaması ve gittikçe artmakta olan baskılar.. Geçtiğimiz 19 Temmuz'da da aynı taleplerle açlık eylemine başlayan Aslan, 53. günde eylemini kazanımla sonuçlandırmıştı. Aynı sorunların tekrar yaşanması üzerine "süresiz-dönüşsüz" açlık eylemine başlayan Aslan, talepleri kabul edilene dek eylemini sürdüreceğini belirtiyor.

Şevket Aslan, bir başka tutsakla birlikte şu anda "tabutluk" olarak bilinen, ranza konulmuş ancak tekli hücre olarak tasarlanmış bir odada kalıyor, böylesi dar bir alanda hiçbir şekilde hareket alanının kalmadığını söylüyor. Hapishanede yaşadığı sorunlar ve baskılarla ilgili görevli memurlarla görüşmek istediğinde, "memurun odasında ayakta ve duvar dibinde beklemeye görüşmeyi gerçekleştirilmeyeceğinin" söylendiğini belirten Şevket Aslan, açlık greviyle taleplerini yönetime ilettili.

Şevket Aslan, hapishanedeki başka bir anarşist tutsakla beraber tutulmak veya bu olmayacaksa tekli odaya alınmak; kargodan gelen kitapların tarafına verilmesi; resmi kurumlara hitaben verilen dilekçelerin kaybedilmemesi ve istendiğinde çıkış numaralarının verilmesi; açık ziyaretler ve sağlık sebepleri dışında ayakkabı çıkartma dayatmasına son verilmesi; idareyle görüşmelerinde insan onuruna yaraşır muamele görmek ve duvar dibinde ayakta bekletilme uygulamasına son verilmesi; yağlı boya resim malzemelerinin kendisine verilmesi veya resim atölyesine ulaşımının sağlanması talepleriyle eylemine devam ediyor.

Devletin devrimci tutsaklara uyguladığı baskılar, direniş olarak devlete geri dönüyor. Direnişin kararlılığı ve direnişçi tutsaklarla gerçekleştirilen dayanışma, devletin çekincesi oluyor. Direniş ve dayanışmanın büyüyüp genişlediğini -hem geçmişteki hem yakın tarihteki- örneklerle birlikte düşününce, devletin bu çekinceleri korkuya dönüştürüyor. Devletin korkusu da çoğu kez geri adım atmasına ve tutsakların kazanımına neden oluyor. Korkunun ördüğü duvarların arkasında -ne olursa olsun- direnişten vazgeçmeyen tutsaklar kazanıyor. Kulaklarımıza çalınan direnişin sesine ses katmaya, hapisanelerdeki tutsaklarla dayanışmaya...

Kullan-at Kılavuz

Cinsiyet Geçisi

Kapitalist işleyiş içerisinde zaman zaman kullanılabilir ama paylaşma ve dayanışmayla örülü özgür dünyada hiçbir şeye yaramayacak bilgiler...

Av. Gökhan Soysal
kullanat@meydangazetesi.org

Translar gündemimize genellikle cinayet ve "intihar" haberleriyle gelse de Anayasa Mahkemesi'nin cinsiyet geçişleri hakkında kasım ayı içerisinde verdiği kararlar ana akım medyada kendine yer buldu. Biz de bu sayıda cinsiyet geçişini, özellikle hapisanelerdeki ayırt edici durumu yazımıza konu alıyoruz.

Cinsiyet geçişi ile ilgili hükümler Medeni Kanun'da düzenlenmiş olup şartlar şu şekilde sıralanmıştır: 18 yaşını doldurmuş olunması, evli olunmaması, transseksüel yapıda olup cinsiyet geçişinin ruh sağlığı açısından zorunlu olması ve üreme yeteneğinden sürekli biçimde yoksun olunmasıdır. Bu arada Anayasa Mahkemesi'nin, kasım ayı içerisinde aldığı karar sonucu "zorunlu kısırlaştırma" olarak bilinen "üreme yeteneğinden sürekli biçimde yoksun olma" şartının kaldırıldığı basına yansdı. Mahkemenin kararı henüz açıklanmadığı için ayrıntıları bilemiyoruz.

18 yaşını doldurmuş ve evli olmayan bir transın bu durumda, "transseksüel yapıda olup cinsiyet geçişinin ruh sağlığı açısından zorunlu olduğu"nu bir eğitim ve araştırma hastanesinden alınacak raporla kanıtlaması gerekiyor.

Cinsiyet geçişini henüz gerçekleştirilmemiş olup hapisanede tutulmakta olan bir trans ise, anlatılan bu süreci çok daha zor bir süreç olarak yaşamaktadır. "Resmi olarak kadın/erkek olmayan" bir trans, bu nedenle yasalarca karşı cins olarak tanımlanan insanlarla tutulmaya zorlanmaktadır. Örneğin ağırlaştırılmış müeb-

bet cezası alan bir trans tutsak, ağırlaştırılmış müebbet cezası alan diğer insanların toplumdaki soyutlanmasıyla aynı şartları yaşamak durumunda kalırken, üstüne bir de diğer tutsaklar veya tutsakların ziyaretçileri görmesini diye koğuştan veya odadan çıkarılarak bu sefer ağırlaştırılmış tecrite maruz kalmaktadır.

Hapishanede tutulmakta olan transın, eğer bir tutsaksa vasisi aracılığıyla, yoksa kendisinin yazacağı bir dilekçe ile cinsiyet geçişinin sağlanması için asliye hukuk mahkemesinde dava açması gerekmektedir. Bu dava süreci, cinsiyet geçiş ameliyatının yapılmasının ardından devletin resmi kayıtlarının da düzeltilmesi kararıyla son bulacaktır.

Hapishanede tutulmakta olan bir tutsak için söz konusu olabilecek bir problem de hastane masraflarının nasıl karşılanacağı sorusu olabilir. Ancak bu sorun da -gecikmelerle de olsa- çözülecektir. Hapishane koşullarında sağlık güvencesinden yoksun olan tutsakların ameliyat masrafları, "estetik"le ilgili olmaması durumunda ilgili bakanlıklarca karşılanmaktadır. Trans tutsak her ne kadar cinsiyet geçişinin ruh sağlığı açısından zorunlu olduğu yönünde rapor almış olsa da, bu süreci de beklemek durumunda kalacaktır. Bütün bu süreçlerde karşısına çıkacak sorunlar karşısında direnerek yoluna devam edebilen trans tutsak, sürecin sonunda cinsiyet geçiş ameliyatını yaptırabilecektir. Ardından da yasalarca kendi cinsiyet kimliğine sahip insanlarla aynı hapisanede kalma olanağına kavuşacaktır.

TİYATRO DİRENİŞTE

Didem Deniz Erbak

derbak@meydangazetesi.org

Sanat her alanında özgünlüğü ve sınırsızlığı barındırır. Fakat iktidar, yönlendirebildiği ve yönettiği sanatı sever; sevmediğini sansürler, yasaklar. Tiyatro da devlet tarafından oldukça fazla sansürlenmiş ve yasaklanmıştır. Devlet Tiyatroları'ndaki sansür, geçtiğimiz yıllarda sıkça gündem olmuştu. Yaşadığımız coğrafyada (özellikle son 10 yıllık süreçte) birçok tiyatro mekanı kapatılmış, birçok oyun ise sansürle karşı karşıya kalmıştır. Fakat genel olarak uygulanan bu baskı, alternatif tiyatro anlayışlarını üretmiş; daha fazla tiyatro mekanları ve topluluklarının oluşmasını sağlamıştır. Bu durumu tiyatronun kendi özgürlüğünü, özgünlüğünü ve sınırsızlığını barındırma çabası olarak yorumlayabiliriz.

"Tiyatro, insan doğasının keşfinin törenselsel bir eylemidir. Tiyatro, bir kışkırtma alanı ve dolayısıyla, oyuncu için de kendine ve başkalarına meydan okunan bir yerdir."

Baskı dönemlerinde düşünmenin ve eyleminin kendisi direnişe dönüşür. Çünkü düşünmek aslında beni ben, bizi biz yapan en önemli durumdur. İnsanı var eden şeydir düşünmek. Direniş ise her ne olursa olsun- düşündüklerini eyleyebilme ısraridir. Düşündüklerimizi eylemenin en güzelini sokaklarda yaşarız. Sanatın direnişe dönüştüğü en güzel yerdir sokaklar. Fakat direnişimizin vuku bulunduğu yerler sadece sokaklar değildir. Üniversiteler, iş yerleri, sinema perdeleri, tiyatro sahneleri de direniş alanımız olabilir. Gözümüz, kulağımız, ağızımız, ağızımızdan çıkan binlerce söz, her şeye rağmen düşünebildiğimiz, düşündürebildiğimiz ve eyleyebildiğimiz kanıt olurlar.

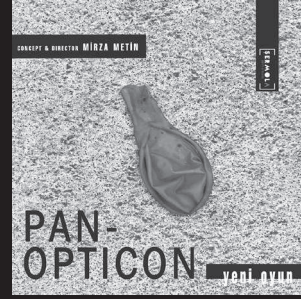
Tiyatro baskıya, zorbalığa, iktidara karşı bir direnişe; sahnede söylenen her söz de seyirciyle kurulan ilişkide propagandaya dönüşür.

"Tiyatro mekan ve oyunlarını denetlemek, bunların açılma ve kapanma zamanını tayin etmek, sınırlamak, gerektiğinde kapatmak ve bu yerleri olağanüstü halin icaplarına göre kullanmak..."

Yukarıda yazan madde, OHAL'de keyfi şekilde gerçekleştirilebilecek uygulamalardan sadece bir tanesidir. Bütün bunlara rağmen, tiyatro OHAL kısıncasında iki yıldır varlığını sürdürmeye devam ediyor. Yasakların, sansürlerin, her türlü baskının arasından sıyrılmayı başarıyor.

Yaşadığımız coğrafyada sadece Aralık ayında en az 1000 tane tiyatro oyunu seyirciyle buluşmuş. İstatistiki verilere göre, bilinen 6 milyon 16 bin 762 tiyatro seyircisi bulunuyor. Bu tiyatrolardan bazılarını, bir zamanlar devlet tiyatrolarında sansürlenmiş yazarların ve zamanı geldiğinde sansürlenecek yazarların oyunları oluşturuyor. Her bir kitap bir oyun, her bir oyun onlarca oyuncu ve en nihayetinde bunların hepsi yüzlerce, binlerce, milyonlarca seyirci demek oluyor. Ve bu istatistiklere girmeyen, giremeyen daha birçok oyun ve seyircisi var. Bilinen bu rakamlar bile içimizi açıyor, yüzlerimizi güldürüyor. Tiyatro mekanlarıyla, sahnesiyle, oyuncusuyla, seyircisiyle ve en önemlisi düşüncesini eylemesiyle; kapatılmalarla, yasaklamalarla, sansürle karşı karşıya olmasına rağmen var olmaya devam ediyor. Unutmamak gerekir ki tiyatro meydanlarda, sokaklarda doğmuştur; enerjisini ve direngenliğini de doğduğu yerden alır.

Panopticon

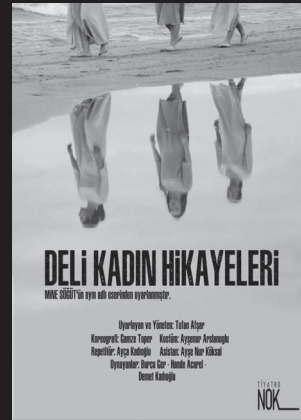

Mirza Metin'in yazıp yönettiği oyun, Şermola Performans'ın sahnelemesiyle seyirciyle buluştu. Oyun seyirciyi hem gözetleyen hem de gözetlenen olarak konumlandırıyor. Beş denek kadın kapatıldıkları ve konuşmanın yasak olduğu bir mekanda bedenleri aracılığıyla iletişim kur-

maya çalışırken, ortaya çıkan gerilime tanık oluyoruz. Kurdukları oyunlar yarışa, yarışlar iktidar hırsına, hırs şiddete dönüşüyor. Bireylerin giderek kaçtıkları, eleştirdikleri şeye dönüşmesi üzerine düşünmeye hazır olun.

Panopticon oyununu 21 Aralık Perşembe günü Kumbaracı50'de izleyebilirsiniz.

Deli Kadın Hikayeleri

"Bana ait tek odanın penceresi hep karanlığa bakar. O yüzden geçmişimi de göremem geleceğimi de. Zifiri bir hayatın içinde hem kalabalık, hem yalnızlık."

Mine Söğüt'ün aynı adlı eserinden, Tiyatro NOK'un uyarlamasıyla sahnelenen Deli Kadın Hikayeleri bazı kadınların değil "her kadının" yaşadıklarına değiniyor. Hayatın içinde bazen

sadece kadın olduğu, bazen sadece nefes aldığı için kadınların maruz bırakıldıkları hikayelerini anlatıyor. Evde, işte, sokakta, okulda, minibüste, otobüste, herkesin gözleri önünde yaşanılanların hikayesi... Tek bir soru, bütün bunlara karşı insanın içini parçalayarak yükseliyor, kim bilir ne zaman?

Deli Kadın Hikayeleri oyununu 28 Aralık Perşembe günü Kadıköy Theatron'da izleyebilirsiniz.

İmparatorluk Kuranlar

Bizi rahatsız eden nedir?

Hayatımızda neyi kabul ya da inkâr ederiz;

İhtiraslarımız bizi nereye götürür, ne ararız...

Boris Vian'ın 1957'de kaleme aldığı son oyunu, alaycı trajedi İmparatorluk

Kuranlar Yahut Şümürz, işte bu ve benzeri sorularla başlar. Kule şeklinde yüksek bir evde yaşayan aile, nereden geldiği belli olmayan gizemli bir sesin yarattığı korkuyla kaçmaktadır. Kaçtıkları yer, evlerinin gittikçe daralan ve boşalan üst katlarıdır. Neden korktuklarını bile bilmeyen bu insanların her çıkışı, her kaçı, korku esaretiyle birlikte yalnızlığa, eksilmeye, çöküşe doğru yapılan bir yolculuktur.

Selin İşcan'ın projelendirdiği İmparatorluk Kuranlar Yahut Şümürz, yönetmen Aleksandar Popovski'nin rejisiyle, Hayal Perdesi'nin sahnelemesiyle seyirciyle buluştu. Kendi ihtiyaçları adına dünyayı reddeden kişilerin en gizli ve karanlık tutkularına yolculuk eden oyun, trajikomik karakterleri aracılığıyla kaybetmeyi ve son yüzleşmeye kadar her şeyin inkârını gözler önüne seriyor.

İmparatorluk Kuranlar oyununu 29 Aralık Cuma Kadıköy Halk Eğitim Merkezi'nde izleyebilirsiniz.

Sanal Da Olsa Para Paradır

Özgür Oktay

ozoktay@meydangazetesi.org

"00000000019d6689c085ae-165831e934ff763ae46a2a6c172b-3f1b60a8ce26f", yani "Maliye Bakanı Alistair Darling, bankalar için ikinci iflastan kurtarma paketini hazırlıyor". Bu şifre, bitcoin veri tabanında bulunan ilk kaydı oluşturuyor. Yaratıldığı yeni para birimi için İngiltere'deki Sunday Times Gazetesi'nin 3 Ocak 2009 tarihli manşetini kullanan Satoshi Nakamoto lakaplı mühendisin aslında kim olduğu, bugün hala kesin olarak bilinmiyor. Ancak Satoshi'nin bugünkü değeri 20 milyar ABD dolarına yakın olan 1 milyon "bitcoin"e sahip olduğu hesaplanıyor.

İngiltere'de 2007'de başlayan finansal krizin ardından, adı zaten yolsuzluklara karışan İşçi Partili maliye bakanının, bankalara milyonlarca sterlin daha hibe etmesinden memnun olmadığı anlaşılan Satoshi, bitcoin'i duyurduğu makalesinde, kredi kartlarıyla zaten günlük yaşamda kullandığımız elektronik para için, banka gibi bir aracı gerektirmeyen, bireyden bireye aktarılabilen bir sistem olması gerektiğini anlatıyor ve bunun için gereken yazılım kodunu paylaşıyor. Blockchain denilen ve bugün bitcoin ve benzeri yüzlerce para biriminin temelini oluşturan bu teknoloji sayesinde, para transferi için sadece bankalar değil, herhangi bir aracı ihtiyacı ortadan kalkıyor.

Blockchain Teknolojisi

Para transferinde aracıyı ortadan kaldırmak için, bütün transferler, "A'dan B'ye 0.0001 bitcoin" gibi kayıtlarla, herkese açık bir veri tabanı

na kaydedilir. Bu kayıta A ve B'nin kime ait olduğu bilinmez ve bu kaydı ancak A, kendi şifresini kullanarak yazabilir. A bu kaydı yazdıktan sonra, bu kaydı herkes görür ve kayıt değiştirilemez. A hesabında para kalmadıysa, bu sefer A'dan C'ye transfer yapmak mümkün değildir.

Bitcoin hesap numarası da bir merkezden alınmaz, sadece kendi belirlediğimiz bir şifreden ibarettir. Her işlem için yeni bir hesap numarası kullanılabilir.

Mevcut bitcoin sistemlerinde 10 dakikada bir yeni bir kayıt oluşturulur. Bu yüzden işlem kapasitesi saniyede 14 gibi çok düşük bir sayıdır ve örneğin bakkaldan ekme almak için kullanılamaz. Ancak önümüzdeki yıllarda bunun değişeceği tahmin ediliyor.

Blockchain'in en önemli özelliği internet erişimi kısıtlanmadığı sürece durdurulamamasıdır. Veri tabanı tek bir merkezde değil, binlerce bilgisayar tarafından ortak yazılır. Bu kayıtları yazmak için bilgisayarda uzun süren şifreleme işlemleri yapılması gerekir. Bu işlemleri yapıp kaydı yazan bilgisayara ödül olarak birkaç kuruş verilir. Kayıt yazıldıktan sonra, onu değiştirmenin maliyeti, harcanan elektrik hesaba katıldığında ödülünden çok daha fazladır. Bu yüzden binlerce bilgisayar 10 dakika içinde yeni bir kayıt yaratmanın peşinde koşar. Bu bilgisayarlara madenci denir.

Bitcoin ilk ortaya çıktığında, her-

kes kendi bilgisayarında madencilik yapabiliyordu, şimdi onlar milyoner oldular. 10 dakikada bir veri tabanına kayıt yazmak için rekabete giren bilgisayarlar gittikçe güçlendi ve özel donanım kullanmaya başladılar. Bugün bitcoin madencisi olmak, bir bilgisayardan çok daha fazla yatırım gerektiriyor.

Ucuz elektriği sayesinde dünyanın en büyük bitcoin madenleri Çin'de bulunuyor. Dünyanın en büyük madencisi olan ve işlem gücünün %30'unu sağlayan şirket, Pekin merkezli "Bitmain". Ancak Çin, kendi blockchain para birimi üzerinde çalışıyor ve Yen dönüşümü yapan siteleri kendi vatandaşlarına engelledi. Şirketin 23 milyon dolarlık elektrik ve diğer harcamalarına karşılık 77 milyon kar ettiği tahmin ediliyor. Dünyadaki bütün bitcoin madencilerinin 9 yılda yaptığı ciro, 2 milyon dolar değerinde.

Bitcoin ve Kirli İşler

Bitcoin'i ilk kullananlar arasında, para transferini devletten gizlemek isteyen mafya, silah kaçakçıları, uyuşturucu satıcıları da vardı. Karanlık işlerin pazarı Silk Road'da kullanılması ile birlikte bitcoin bunlarla birlikte anılmaya başladı. Bilgisayardaki dosyaları kurtarmak için fidye isteyen virüslerin mağdurları bir yılda 18 milyon dolarlık bitcoin ödediler.

Ancak ilk yıllarda sanıldığı gibi, bitcoin kullanıcıları tamamen gizli kalamıyor. 2015'te, Silk Road'un yaratıcısı Ross Ulbricht, çalıntı bitco-

in'leri aklayan Tomáš Jiříkovský, sadet zinciri kuran Trenderon Shavers, FBI tarafından yakalandı.

Bitcoin'in Değeri

Bugün neredeyse tüm para birimlerinde olduğu gibi, bitcoin'in değeri de, ona olan arz ve talep üzerinden hesaplanıyor. Değeri sürekli yükselen ve çoğu uzmanın balon olarak tanımladığı bitcoin, bir yandan CME gibi dev finans kuruluşları tarafından riskli ve yüksek getirili bir fon olarak satılıyor.

Çoğu devlet ve banka, bitcoin'e para olarak değil, altın ya da hisse senedi gibi bir yatırım aracı olarak bakıyor. Bu yüzden, örneğin ABD vergi kuruluşu IRS, kazançlar üzerinden vergi alacağını açıkladı ve alım satım sitelerinin en büyüklerinden biri olan Coinbase'den 10 bin hesabın bilgilerini mahkeme yoluyla aldı. Merkez Bankası Başkanı Murat Çetinkaya'nın açıklamalarına göre dijital paralar üzerine çalışması için bir grup oluşturuldu ve yakında TC devleti de buradan vergi toplayabilir.

Bitcoin Rüyası

İlk ortaya çıktığında bankalardan, hatta devlet kontrolünden kurtulacaklarını söyleyenlerin şimdi pek sesleri çıkmıyor. Elektronik para, ne takipten, ne vergiden, ne de sermayenin spekülasyonlarından kaçabiliyor. Belki de bankalardan kurtulmanın en iyi yolu parayı tamamen reddetmektir.

meşdan

Direnişte Yerel, Devrimde Küresel

EL LOKAL

El Raval Kültür Derneği Lokali kısa adıyla El Lokal, 1987 yılının Ekim ayında kuruldu. Ateneo Libertario del Poble Sec'den (Özgür Kütüphane) ve Barrio Chino'dan (Çin Mahallesi) gelen bir grup insan tarafından oluşturulan mekan, kent merkezinde mücadele ve direnişin bir buluşma noktası olarak faaliyetlerini sürdürüyor. El Lokal, kolektifin gönüllüleri tarafından "yeni projelerin oluşturulması ve denenmesi için alternatif materyallerin oluşturulması ve özgürlükçü bir kültürün yaygınlaştırılmasında bir araç" olarak tanımlanıyor.

Kuruluşundan günümüze devlet dışında bir alternatifin kurulabileceğine olan inançla hareket eden kolektifin amacı, adaletli ve özgür bir topluma özyönetim ve isyanla ulaşmak. Kolektif gönüllüleri El Lokal'ın, hem mahalledeki hem de şehrin geri

kalanındaki, hatta imkanlar dahilinde dünyadaki mücadelelerin dahi hizmetinde olması gerektiğine inanıyor. El Lokal kendi içerisinde farklı yönelimlerden gelen ancak ortak ilkeler dahilinde birleşmiş birçok grubun parçası olduğu genel bir işleyişe sahip.

Kolektif ayda bir kez mekanın işleyişi ve yapısı hakkındaki meseleleri görüştüğü bir karar alma toplantısıyla işlenir. Bunun yanında gündelik yaşamı etkileyen her konuda fikir paylaşımı ve hızlı kararlar için de sık sık bir araya gelinen toplantılar organize edilir.

El Lokal, üretilen materyallerin dağıtımını için organize ettiği konserlerden faydalanır. Vakıf veya yardım kuruluşlarından destek almadan kendine yeterlilik ve süreklilik ilkesiyle yoluna devam eden kolektifin

açık tutulması için ise her gün farklı bir grup inisiyatif alıyor.

"Sıfırdan bir işe başlamanın ve beş parasız mücadele etmenin zorluğunun bilincindeyiz" şeklinde konuşan El Lokal gönüllüleri, diğer gruplarla ve şehirlerinde mücadele eden hareketlerle paylaşmaktan memnuniyet duyduklarını belirtiyor.

Kolektif, etkinlikler ve toplantılar için ayrı bölümlere sahip. Konserler için bir sahnesi, kitap ve müziğin değiş tokuşu ile satışı için de bir dükkanı bulunmakta. Uzun süredir bulunduğu yerde faaliyetlerine devam eden El Lokal kolektifi, toplumsal muhalefet içerisinde yer alan farklı nesillerin bir buluşma noktası haline gelmiş.

Alternatif materyallerin her zaman yayın ve dağıtımını bir karşı ko-

yuş, bir eylem olarak değerlendiren El Lokal, bugüne kadar birçok önemli çalışmaya ev sahipliği yapmasıyla da biliniyor. 2009'daki çözümüne kadarki süreçte Barcelona'da çalışmalar yürüten Zapatista İsyanı ile Dayanışma Kolektifi'ne ev sahipliği yapmış. 1994-2009 yılları arasında çıkarılmış isyana dair hemen hemen bütün yazılı kaynakların bulunduğu kütüphanesiyle bu alana yoğunlaşmak isteyenlerin ilk başvuracağı nokta haline geliyor.

Mücadeleyi dört duvar arasından çıkarmak isteyen kolektif gönüllüleri, Raval Mahalle Meclis'lerinde bir araya geliyor, bölgedeki isyanlara mahalleyi taşımak için aktif bir sorumluluk hissettiklerini söylüyor.

Kolektife ellokal.org adresinden ulaşabilirsiniz.